

21.2.2024

A9-0220/137

Ändringsförslag 137

Pascal Canfin

för utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet

Betänkande

César Luena

Restaurering av natur

(COM(2022)0304 – C9-0208/2022 – 2022/0195(COD))

A9-0220/2023

Förslag till förordning

–

EUROPAPARLAMENTETS ÄNDRINGSFÖRSLAG*

till kommissionens förslag

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/...

av den ...

om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA
FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 192.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

* Ändringar: ny text eller text som ersätter tidigare text markeras med fetkursiv stil och strykningar med symbolen ¶ .

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,
med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande¹,
med beaktande av Regionkommitténs yttrande²,
i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet³, och

¹ EUT C 140, 21.4.2023, s. 46.

² EUT C 157, 3.5.2023, s. 38.

³ Europaparlamentets ståndpunkt av den ... [(EUT ...)/(ännu inte offentliggjord i EUT)]
och rådets beslut av den

av följande skäl:

- (1) Det är nödvändigt att fastställa bestämmelser på unionsnivå om restaurering av ekosystem för att säkerställa en återhämtning av biologisk mångfald och resilient natur i hela unionen. Restaurering av ekosystem bidrar också till unionens mål för begränsning av och anpassning till klimatförändringar.
- (2) I kommissionens meddelande *Den europeiska gröna given* av den 11 december 2019 (*den europeiska gröna given*) fastställs en ambitiös färdplan för att ställa om unionen till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi, som strävar efter att skydda, bevara och förbättra unionens naturkapital och skydda allmänhetens hälsa och välbefinnande från miljörelaterade risker och effekter. Som en del av den europeiska gröna given fastställs i kommissionens meddelande *EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 – Ge naturen större plats i våra liv* av den 20 maj 2020 EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030.

- (3) Unionen och dess medlemsstater är parter i konventionen om biologisk mångfald⁴. De är därför fast beslutna att genomföra den långsiktiga strategiska vision som partskonferensen för den konventionen antog vid sitt tionde möte den 18–29 oktober 2010 genom beslut X/2 strategisk plan för biologisk mångfald 2011–2020 enligt vilken den biologiska mångfalden senast 2050 ska värdesättas, bevaras och återställas samt nyttjas på ett klokt sätt, så att ekosystemtjänster kan upprätthållas, en frisk planet kan understödjas och de nyttigheter som är nödvändiga för alla människor kan tillhandahållas.

⁴ EGT L 309, 13.12.1993, s. 3.

- (4) *I det globala ramverket för biologisk mångfald, som antogs vid det femtonde mötet i partskonferensen för konventionen om biologisk mångfald den 7–19 december 2022, anges åtgärdsorienterade globala åtgärds mål som kräver omedelbara åtgärder under årtiondet fram till 2030. Åtgärds mål 1 syftar till att säkerställa att alla områden omfattas av en deltagandebaserad och integrerad fysisk planering där hänsyn tas till den biologiska mångfalden och/eller av verkningsfulla förvaltningsprocesser där förändrad mark- och havsanvändning hanteras, för att senast 2030 minska förlusten av områden som har stor betydelse för den biologiska mångfalden, inklusive ekosystem med hög ekologisk integritet, till nära noll, och samtidigt iaktta urfolks och lokalsamhällens rättigheter, enligt FN:s deklaration om urfolks rättigheter. Åtgärds mål 2 syftar till att säkerställa att minst 30 % av arealerna av utarmade ekosystem i land-, inlandsvatten-, kust- och havsområden senast 2030 är föremål för effektiv återställning för att öka den biologiska mångfalden, stärka ekosystemfunktioner och ekosystemtjänster och öka den ekologiska integriteten och konnektiviteten. Åtgärds mål 11 syftar till att återställa, upprätthålla och öka naturens bidrag till människan, inklusive ekosystemfunktioner och ekosystemtjänster, till exempel reglering av luft, vatten och klimat, jordhälsa, pollinering och minskad sjukdomsrisk, samt skydd mot naturliga faror och naturkatastrofer, genom naturbaserade lösningar och/eller ekosystembaserade strategier till nytta för alla människor och naturen. Det globala ramverket för biologisk mångfald kommer att möjliggöra framsteg mot att uppnå resultatmålen till 2050.*

- (5) I FN:s mål för hållbar utveckling, i synnerhet målen 14.2, 15.1, 15.2 och 15.3, hänvisas till behovet att säkerställa bevarande, återställande och hållbar användning av landbaserade ekosystem och sötvattens ekosystem på fastlandet samt tjänster från dem, i synnerhet skogar, våtmarker, berg och torra områden.
- (6) I sin resolution av den 1 mars 2019 utropade FN:s generalförsamling 2021–2030 till FN:s decennium för restaurering av ekosystem i syfte att stödja och intensifiera ansträngningarna för att förebygga, stoppa och vända förstörelsen av ekosystem världen över och öka medvetenheten om vikten av att restaurera ekosystem.
- (7) EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 syftar till att säkerställa att Europas biologiska mångfald senast 2030 ska vara på väg att återhämta sig till nytta för människor, planeten, klimatet och ekonomin. Där fastställs en ambitiös EU-plan för återställande av natur med ett antal centrala åtaganden, bl.a. om att lägga fram ett förslag till rättsligt bindande EU-mål för återställande av natur för att restaurera förstörda ekosystem, framför allt de som har störst potential när det gäller att fånga in och lagra koldioxid och förhindra och minska effekterna av naturkatastrofer.

- (8) I sin resolution av den 9 juni 2021 om EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 välkomnade Europaparlamentet eftertryckligen åtagandet att utarbeta ett lagstiftningsförslag med bindande mål för återställande av natur. Dessutom ansåg parlamentet att det utöver ett samlat återställandemål bör införas särskilda mål för ekosystem, livsmiljöer och arter, som omfattar skogar, gräsmarker, våtmarker, torvmarker, pollinatörer, friflytande floder, kustområden och havsekosystem.
- (9) I sina slutsatser av den 23 oktober 2020 erkände rådet att det kommer att vara av avgörande betydelse att ytterligare försämringar av den nuvarande biologiska mångfalden och naturen förhindras, men att detta inte är tillräckligt för att naturen ska få en större plats i våra liv. Rådet bekräftade att det behövs en högre ambitionsnivå i fråga om naturrestaurering, i enlighet med förslaget i EU:s nya plan för återställande av naturen, som omfattar åtgärder för att skydda och återställa den biologiska mångfalden utanför skyddade områden. Rådet slog också fast att det avvaktar ett förslag till rättsligt bindande mål för återställande av naturen, med förbehåll för en konsekvensbedömning.

- (10) I EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 fastställs ett åtagande om att rättsligt skydda minst 30 % av landytan inbegripet inlandsvatten, och 30 % av havet i unionen, varav minst en tredjedel bör vara under strikt skydd, inbegripet alla återstående urskogar och gammal kog. I kriterierna och vägledningen om utseende av ytterligare skyddade områden i medlemsstaterna (*kriterierna och vägledningen*), utarbetad av kommissionen 2022 i samarbete med medlemsstaterna och de berörda parterna, betonas att om de restaurerade områdena, när restaureringen har gett full effekt, uppfyller eller väntas uppfylla kriterierna för skyddade områden bör dessa restaurerade områden också räknas in i unionens mål för skyddade områden. I kriterierna och vägledningen framhålls också att skyddade områden kan ge ett viktigt bidrag till restaureringsmålen i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 genom att skapa förutsättningar för att restaureringsinsatserna ska lyckas. Detta gäller särskilt områden som kan återhämta sig naturligt genom att vissa typer av påverkan från mänsklig verksamhet upphör eller begränsas. Att placera sådana områden, även i havsmiljön, under strikt skydd kommer i vissa fall att räcka för att de naturvärden de innehåller ska återhämta sig. Vidare betonas i kriterierna och vägledningen att alla medlemsstater väntas bidra till att unionens mål för skyddade områden i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 uppnås i den omfattning som står i proportion till de naturvärden de innehåller och till deras potential för restaurering av natur.

- (11) I EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 fastställs ett mål för att säkerställa att det inte sker någon försämring i bevarandetrender och -status för någon av de livsmiljöer och arter som skyddas och att minst 30 % av de arter och livsmiljöer som för närvarande inte har gynnsam status kommer upp till den kategorin eller uppvisar en starkt positiv utveckling före 2030. I den vägledning som kommissionen har utarbetat i samarbete med medlemsstaterna och berörda parter till stöd för att dessa mål uppnås framhålls att det sannolikt kommer att krävas underhålls- och restaureringsinsatser för de flesta sådana livsmiljöer och arter, antingen genom att deras nuvarande negativa trender vänds före 2030 eller att en nuvarande stabil eller positiv utveckling bibehålls, eller genom att man förebygger försämringar i livsmiljöer och arter som har gynnsam bevarandestatus. I vägledningen betonas vidare att sådana restaureringsinsatser i första hand behöver planeras, genomföras och samordnas på nationell eller regional nivå och att synergier med andra unionsmål eller internationella mål, särskilt miljö- eller klimatpolitiska mål, bör eftersträvas när man väljer och prioriterar de arter och livsmiljöer som ska förbättras fram till 2030.

- (12) I kommissionens rapport *Tillståndet för naturen i Europeiska unionen* av den 15 oktober 2020 (*rapporten om tillståndet för naturen från 2020*) konstaterades att unionen ännu inte har lyckats hejda minskningen av skyddade livsmiljötyper och arter av bevarandebudget för unionen. Försämringen beror till stor del på nedläggning av extensiva lantbruk, intensivare brukningsmetoder, ändring av hydrologiska system, urbanisering och föroreningar, men även ohållbar skogsbruksverksamhet och utnyttjande av arter. Dessutom utgör invasiva främmande arter och klimatförändringarna stora och växande hot mot inhemska europeiska djur och växter.
- (13) ***Den europeiska gröna given kommer att leda till en gradvis och djupgående omställning av unionens och dess medlemsstaters ekonomi, vilket i sin tur kommer att få stor inverkan på unionens yttre åtgärder. Det är viktigt att unionen utnyttjar sin handelspolitik och sitt omfattande nätverk av handelsavtal för att samarbeta med partner om skyddet av miljön och den biologiska mångfalden även globalt, samtidigt som lika villkor främjas.***

- (14) Det är lämpligt att fastställa ett övergripande mål för restaurering av ekosystem för att bidra till ekonomisk samhällelig omvandling, skapande av arbetstillfällen av hög kvalitet och hållbar tillväxt. Ekosystem med hög biologisk mångfald, t.ex. våtmarks-, sötvattens-, skogs- och jordbruksekosystem, områden med sparsam vegetation, marina och kustnära ekosystem samt urbana ekosystem, levererar en rad nödvändiga ekosystemtjänster om de är i gott tillstånd. Fördelarna med att restaurera försämrade ekosystem till gott tillstånd inom alla land- och havsområden överväger med stor marginal kostnaderna för restaurering. Dessa tjänster bidrar till ett brett spektrum av socioekonomiska fördelar, beroende på de ekonomiska, sociala, kulturella, regionala och lokala förhållandena.
- (15) FN:s statistikkommission antog systemet för ekonomisk miljöredovisning – ekosystemredovisning (SEEA EA) vid sitt 52:a möte i mars 2021. SEEA EA är en integrerad och heltäckande statistisk ram för att organisera uppgifter om livsmiljöer och landskap, mäta omfattningen av, tillståndet i och tjänsterna från ekosystem, övervaka ändringar i ekosystemtillgångar och koppla den informationen till ekonomisk och annan mänsklig verksamhet.

- (16) Att säkerställa ekosystem med biologisk mångfald och tackla klimatförändringen hänger oupplösligen ihop. Naturen och naturbaserade lösningar, däribland naturliga koldioxidlager och koldioxidsänkor, är avgörande för att bekämpa klimatkrisen. Samtidigt driver klimatkrisen redan på förändringar i landbaserade och marina ekosystem och unionen behöver förbereda sig på att dessa effekter kommer att bli allt mer intensiva, frekventa och utbredda. I den särskilda rapporten från den mellanstatliga panelen för klimatförändringar (IPPC) om effekterna av en global uppvärmning på 1,5 °C konstaterades att vissa konsekvenser kan bli långlivade eller oåterkalleliga. I IPCC:s sjätte bedömningsrapport anges att restaurering av ekosystem kommer att vara avgörande för att bidra till kampen mot klimatförändringen och också för att minska riskerna för en tryggad livsmedelsförsörjning. Den mellanstatliga plattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES) ansåg i sin globala bedömningsrapport om biologisk mångfald och ekosystemtjänster 2019 att klimatförändringar är en avgörande drivkraft för förändringar i naturen och att klimatförändringarnas effekter väntas öka under de kommande årtionena och i vissa fall bli större än effekterna av andra drivkrafter för ekosystemförändringar, t.ex. förändrad mark- och havsanvändning.

- (17) I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119⁵ fastställs ett bindande mål om klimatneutralitet i unionen senast 2050 och negativa utsläpp därefter. Dessutom ska snabba och förutsägbara utsläppsminskningar prioriteras samtidigt som upptagen i naturliga sänkor ska förbättras. Återställandet av ekosystem kan ge ett viktigt bidrag till bevarandet, förvaltningen och förstärkningen av naturliga sänkor och till att öka den biologiska mångfalden, samtidigt som klimatförändringarna bekämpas. I förordning (EU) 2021/1119 krävs också att relevanta unionsinstitutioner och medlemsstaterna ska säkerställa löpande framsteg med att öka anpassningsförmågan, stärka motståndskraften och minska sårbarheten gentemot klimatförändringarna. Dessutom krävs att medlemsstaterna integrerar anpassning i alla politikområden och även främjar ekosystembaserad anpassning och naturbaserade lösningar. Naturbaserade lösningar är lösningar som inspireras och stöds av naturen och som är kostnadseffektiva, ger samtidiga miljömässiga, sociala och ekonomiska fördelar och bidrar till att bygga upp motståndskraft. Sådana lösningar leder till mer natur och naturelement och naturliga processer med större mångfald i städer, landskap och havsmiljöer genom lokalt anpassade, resurseffektiva och systemiska insatser. Naturbaserade lösningar måste därför gynna den biologiska mångfalden och stödja en rad ekosystemtjänster.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (europeisk klimatlag) (EUT L 243, 9.7.2021, s. 1).

- (18) I kommissionens meddelande *Att bygga upp ett klimateresilient Europa – den nya EU-strategin för klimatanpassning* av den 24 februari 2021 betonas behovet av att främja naturbaserade lösningar och det erkänns att det går att uppnå en kostnadseffektiv klimatanpassning genom att skydda och återställa våtmarker och torvmarker samt kustnära och marina ekosystem, utveckla urbana grönytor och installera gröna tak och väggar och genom att främja och hållbart förvalta skogar och jordbruksmark. Att ha fler ekosystem med biologisk mångfald ger större resiliens mot klimatförändringar och erbjuder effektivare former av begränsning och förebyggande av katastrofer.

- (19) Unionens klimatpolitik håller på att ses över för att kunna följa den plan som fastställs i förordning (EU) 2021/1119 i syfte att minska nettoutsläppen av växthusgaser (utsläpp efter avdrag för upptag) med minst 55 % jämfört med 1990 års nivåer senast 2030. Framför allt syftar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/839⁶ till att stärka marksektorns bidrag till den övergripande klimatambitionen för 2030 och anpassa mål i fråga om redovisning av utsläpp och upptag från sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) till relaterade politiska initiativ för biologisk mångfald. I den förordningen framhålls behovet av att skydda och förbättra naturbaserade koldioxidupptag, förbättra ekosystemens resiliens mot klimatförändringar, återställa skadad mark och försämrade ekosystem samt att restaurera torvmarker. Det syftar också till att förbättra övervakningen och rapporteringen av utsläpp och upptag av växthusgaser från mark som omfattas av skydd och restaurering. I detta sammanhang är det viktigt att ekosystem i alla markkategorier, inbegripet skogar, gräsmarker, åkermarker och våtmarker, är i gott tillstånd för att effektivt kunna fånga in och lagra koldioxid.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/839 av den 19 april 2023 om ändring av förordning (EU) 2018/841 vad gäller tillämpningsområdet, förenkling av reglerna för rapportering och efterlevnadskontroll och fastställande av medlemsstaternas mål för 2030 och av förordning (EU) 2018/1999 vad gäller förbättrad övervakning, rapportering, uppföljning av framsteg och översyn (EUT L 107, 21.4.2023, s 1).

- (20) Såsom anges i kommissionens meddelande *Säkra livsmedelsförsörjningen och stärka motståndskraften i livsmedelssystemen* av den 23 februari 2022 har den geopolitiska utvecklingen ytterligare understrukt behovet av att skydda livsmedelssystemens resiliens. Det finns belegg för att restaurering av jordbruksekosystem har en positiv inverkan på livsmedelsproduktiviteten på lång sikt och att restaurering av natur fungerar som en försäkring för att säkerställa unionens långsiktiga hållbarhet och resiliens.
- (21) I slutrapporten från konferensen om Europas framtid i maj 2022 uppmanar medborgarna unionen att skydda och restaurera den biologiska mångfalden, landskapet och haven, eliminera föroreningar och främja kunskap, medvetenhet, utbildning och dialoger om miljö, klimatförändringar, energianvändning och hållbarhet.

- (22) Restaurering av ekosystem, i kombination med insatser för att minska handeln med och konsumtionen av vilda djur och växter, kommer också att bidra till att förebygga och bygga upp motståndskraft mot eventuella framtida smittsamma sjukdomar med zoonotisk potential, och därmed minska risken för utbrott och pandemier, och bidra till att stödja unionens insatser och insatser på global nivå för att tillämpa One Health-modellen, som erkänner det inneboende sambandet mellan människors hälsa, djurs hälsa samt en frisk och resilient natur.
- (23) Mark är en integrerad del av landbaserade ekosystem. I kommissionens meddelande *EU:s markstrategi för 2030 – Frisk mark till förmån för människor, livsmedel, natur och klimat* av den 17 november 2021 beskrivs behovet av att återställa skadad mark och öka markens biologiska mångfald. ***Den globala mekanismen, ett organ som inrättats inom ramen för Förenta nationernas konvention för bekämpning av ökenspridning i de länder som drabbas av allvarlig torka och/eller ökenspridning, särskilt i Afrika⁷, och sekretariatet för den konventionen har inrättat ett program för fastställande av mål om markförsämringsneutralitet för att hjälpa länder att uppnå markförsämringsneutralitet senast 2030.***

⁷ EGT L 83, 19.3.1998, s. 3.

- (24) Rådets direktiv 92/43/EEG⁸ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG⁹ syftar till att säkerställa ett långsiktigt skydd, bevarande och överlevnad för Europas mest värdefulla och hotade arter och livsmiljöer och de ekosystem som de ingår i. Natura 2000, som inrättades 1992 och är det största samordnade nätverket av skyddade områden i världen, är det viktigaste verktyget för att genomföra målen för de båda direktiven. ***Denna förordning bör tillämpas på medlemsstaternas europeiska territorium på vilka fördragen är tillämpliga, och därigenom anpassas till*** direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG samt ***även till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG¹⁰.***

⁸ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7).

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (EUT L 20, 26.1.2010, s. 7).

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (Ramdirektiv om en marin strategi) (EUT L 164, 25.6.2008, s. 19).

- (25) Kommissionen har tagit fram en ram och en vägledning för fastställande av gott tillstånd för de livsmiljötyper som skyddas enligt direktiv 92/43/EEG och fastställande av tillräcklig kvalitet hos och kvantitet av livsmiljöerna för de arter som omfattas av det direktivet. Restaureringsmål för dessa livsmiljötyper och livsmiljöer för arter kan fastställas på grundval av den ramen och vägledningen. Sådan restaurering kommer dock inte att räcka för att vända förlusten av biologisk mångfald och för att alla ekosystem ska återhämta sig. För att förbättra den biologiska mångfalden i bredare ekosystem bör det därför fastställas ytterligare skyldigheter som baseras på särskilda indikatorer.
- (26) Med utgångspunkt i direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG och för att göra det lättare att nå de mål som fastställs i de direktiven, bör medlemsstaterna vidta restaureringsåtgärder för att säkerställa återhämtningen hos skyddade livsmiljöer och arter, inbegripet vilda fåglar, i alla områden i unionen, även i områden som inte ingår i Natura 2000-områden.
- (27) Direktiv 92/43/EEG syftar till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos naturliga livsmiljöer samt arter av vilda djur och växter av unionsintresse. I det direktivet fastställs emellertid ingen tidsfrist för att uppnå målet. I direktiv 2009/147/EG fastställs inte heller en tidsfrist för återhämtning av fågelpopulationer i unionen.

- (28) Det bör fastställas tidsfrister för att vidta restaureringsåtgärder inom och utanför Natura 2000-områden, för att gradvis förbättra tillståndet hos skyddade livsmiljötyper i hela unionen **och för att** återetablera sådana till dess att den gynnsamma referensareal som behövs för att uppnå gynnsam bevarandestatus hos de livsmiljötyperna i unionen uppnås. **Medlemsstaterna bör, när så är lämpligt, fram till 2030, prioritera områden med livsmiljötyper som inte är i gott tillstånd och som är belägna inom Natura 2000-områden när de vidtar restaureringsåtgärder, med tanke på dessa områdens viktiga roll för naturvården och det faktum att det enligt befintlig unionsrätt redan finns en skyldighet att inrätta effektiva system för att säkerställa restaureringsåtgärdernas långsiktiga effektivitet i Natura 2000-områden.** För att ge medlemsstaterna den flexibilitet som behövs för att **genomföra omfattande restaureringsinsatser bör medlemsstaterna behålla möjligheten att genomföra restaureringsåtgärder i områden med livsmiljötyper som inte är i gott tillstånd och som är belägna utanför Natura 2000-områden, när särskilda lokala omständigheter och förhållanden motiverar detta. Dessutom** är det lämpligt att gruppera livsmiljötyper efter det ekosystem som de tillhör och fastställa tidsbestämda och kvantifierade arealbaserade mål för grupper av livsmiljötyper. Detta skulle ge medlemsstaterna möjlighet att välja vilka livsmiljöer som ska återställas först inom gruppen.

- (29) De krav som fastställs för livsmiljöerna för de arter som omfattas av direktiv 92/43/EEG och för livsmiljöerna för vilda fåglar som omfattas av direktiv 2009/147/EG bör vara likartade, med särskild hänsyn till den konnektivitet som krävs mellan båda dessa livsmiljöer för att artpopulationerna ska blomstra.
- (30) Restaureringsåtgärderna för livsmiljötyper måste vara adekvata och lämpliga för att dessa livsmiljötyper ska uppnå gott tillstånd, och gynnsamma referensarealer måste inrättas så snabbt som möjligt, i avsikt att uppnå en gynnsam bevarandestatus för dessa livsmiljötyper. Det är viktigt att restaureringsåtgärderna är de som behövs för att uppnå de tidsbestämda och kvantifierade arealbaserade målen. Restaureringsåtgärderna för arters livsmiljöer måste också vara adekvata och lämpliga för att uppnå tillräcklig kvalitet och kvantitet så snabbt som möjligt för att uppnå gynnsam bevarandestatus för arterna.

- (31) *Restaureringsåtgärder som vidtas enligt denna förordning för att återställa eller bibehålla vissa livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I, såsom gräsmarker, hedar eller våtmarker, skulle i vissa fall kunna kräva att skog avlägsnas för att återinföra bevarandestyrd förvaltning, vilket kan inbegripa verksamheter som slåtter eller bete. Restaurering av natur och stopp för avskogning är båda viktiga och ömsesidigt förstärkande miljömål. Kommissionen kommer att utarbeta riktlinjer, såsom nämns i skäl 36 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1115¹¹, för att klargöra tolkningen av definitionen av ”jordbruksanvändning” i den förordningen, särskilt när det gäller omvandling av skog till mark för andra ändamål än jordbruksanvändning.*
- (32) Det är viktigt att säkerställa att de restaureringsåtgärder som införs inom ramen för denna förordning leder till konkreta och mätbara förbättringar i ekosystemens tillstånd, både för enskilda områden som är föremål för restaurering och på nationell nivå och unionsnivå.

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1115 av den 31 maj 2023 om tillhandahållande på unionsmarknaden och export från unionen av vissa råvaror och produkter som är förknippade med avskogning och skogsförstörelse och om upphävande av förordning (EU) nr 995/2010 (EUT L 150, 9.6.2023, s. 206).

- (33) För att säkerställa att restaureringsåtgärderna är ändamålsenliga och att deras resultat går att mäta över tid är det mycket viktigt att de områden som är föremål för restaureringsåtgärderna uppvisar en kontinuerlig förbättring till dess att gott tillstånd har uppnåtts, i syfte att förbättra tillståndet hos livsmiljöer som omfattas av bilaga I till direktiv 92/43/EEG, återetablera sådana livsmiljöer och förbättra deras konnektivitet.
- (34) Det är också avgörande att de områden som är föremål för restaureringsåtgärder för att förbättra kvaliteten och kvantiteten hos livsmiljöerna för arter som omfattas av direktiv 92/43/EEG, och livsmiljöer för vilda fåglar som omfattas av direktiv 2009/147/EG, uppvisar en kontinuerlig förbättring för att bidra till att det uppnås en tillräcklig kvantitet och kvalitet hos livsmiljöerna för dessa arter.

- (35) Det är viktigt att säkerställa att de områden som täcks av livsmiljötyper *som omfattas av* direktiv 92/43/EEG och som är i ett gott tillstånd i medlemsstaternas europeiska territorium och unionen som helhet gradvis ökar, till dess att den gynnsamma referensarealen för varje livsmiljötyp uppnås och att minst 90 % på medlemsstatsnivå av sådana arealer är i ett gott tillstånd, för att dessa livsmiljötyper i unionen ska kunna uppnå gynnsam bevarandestatus. *Medlemsstaterna bör, i vederbörligen motiverade fall och för livsmiljötyper som är mycket vanliga och utbredda i unionen och som omfattar mer än 3 % av den berörda medlemsstatens europeiska territorium, tillåtas att tillämpa en procentsats som är lägre än 90 % för den areal som ska vara i gott tillstånd för de enskilda livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I till denna förordning, om denna procentandel inte skulle förhindra att en gynnsam bevarandestatus, såsom fastställs i enlighet med artikel 1 e i direktiv 92/43/EEG, uppnås eller upprätthålls på nationell biogeografisk nivå för dessa livsmiljötyper. Om en medlemsstat tillämpar det undantaget bör medlemsstaten motivera det i sin nationella restaureringsplan.*

- (36) Det är viktigt att säkerställa att kvaliteten hos och kvantiteten av livsmiljöerna för arter som omfattas av direktiv 92/43/EEG, och livsmiljöerna för vilda fåglar som omfattas av direktiv 2009/147/EG ökar gradvis i medlemsstaternas europeiska territorium och i unionen som helhet, till dess att de är tillräckliga för att säkerställa dessa arters långsiktiga överlevnad.
- (37) Det är viktigt att ***medlemsstaterna vidtar åtgärder som syftar till att säkerställa att tillståndet för områden som täcks av livsmiljötyper som omfattas av denna förordning och som omfattas av restaureringsåtgärder uppvisar en kontinuerlig förbättring till dess att de uppnår ett gott tillstånd, och att medlemsstaterna vidtar åtgärder som syftar till att säkerställa att dessa livsmiljötyper, när de har uppnått ett gott tillstånd, inte försämras avsevärt, så att det långsiktiga bibehållandet eller uppnåendet av gott tillstånd inte äventyras. Att dessa resultat inte uppnås innebär inte att skyldigheten att vidta lämpliga åtgärder för att uppnå dessa resultat har åsidosatts. Det är också viktigt att medlemsstaterna anstränger sig för att förhindra avsevärd försämring av områden som täcks av sådana livsmiljötyper som antingen redan är i gott skick eller som inte är i gott skick men ännu inte omfattas av restaureringsåtgärder. Dessa åtgärder är viktiga för att undvika ökade restaureringsbehov i framtiden och bör fokusera på områden med livsmiljötyper som, enligt vad medlemsstaterna fastställt i sina nationella restaureringsplaner, är nödvändiga att restaurera för att nå restaureringsmålen.***

Det är lämpligt att ta hänsyn till eventuell force majeure, såsom naturkatastrofer, som kan leda till försämring i områden som täcks av dessa livsmiljötyper, och till oundvikliga livsmiljöförändringar som orsakas direkt av klimatförändringarna. Utanför Natura 2000-områden är det lämpligt att även beakta följderna av en plan eller ett projekt av ***allt*** överskyggande allmänintresse, för vilket en mindre skadlig alternativ lösning saknas. ***För arealer som är föremål för restaureringsåtgärder bör detta fastställas från fall till fall. För Natura 2000-områden godkänns planer och projekt i enlighet med artikel 6.4 i direktiv 92/43/EEG. Det bör säkerställas att medlemsstaterna behåller möjligheten att, i avsaknad av alternativ, tillämpa kravet på icke-försämring på nivån för varje biogeografisk region inom sitt territorium för varje livsmiljötyp och varje livsmiljö för arter. En sådan möjlighet bör tillåtas på vissa villkor, inbegripet att kompensationsåtgärder vidtas för varje avsevärd försämring. Om ett område, som ett önskat resultat av en restaureringsåtgärd, omvandlas från en livsmiljötyp som omfattas av denna förordning till en annan livsmiljötyp som omfattas av denna förordning, bör det området inte betraktas som försämrad.***

(38) Vid tillämpningen av undantagen från kraven på kontinuerlig förbättring och icke-försämring utanför Natura 2000-områden enligt denna förordning bör medlemsstaterna anta att anläggningar för produktion av energi från förnybara energikällor, deras anslutning till nätet, det tillhörande nätet i sig och lagringstillgångar är av allt överskuggande allmänintresse. Medlemsstaterna bör kunna besluta att begränsa tillämpningen av den presumptionen under vederbörligen motiverade och särskilda omständigheter, t.ex. skäl som rör det nationella försvaret. Dessutom bör medlemsstaterna kunna undanta sådana projekt för förnybar energi från skyldigheten att mindre skadliga alternativa lösningar ska saknas för tillämpningen av dessa undantag, förutsatt att projekten har varit föremål för en strategisk miljöbedömning eller en miljökonsekvensbedömning. Att anse att sådana anläggningar är av allt överskuggande allmänintresse och, i tillämpliga fall, att begränsa kravet på att bedöma mindre skadliga alternativa lösningar skulle göra det möjligt att låta sådana projekt omfattas av en förenklad bedömning när det gäller undantagen från bedömningen av allt överskuggande allmänintresse enligt denna förordning.

- (39) *Verksamheter som uteslutande syftar till försvar eller nationell säkerhet bör ges högsta prioritet. Medlemsstaterna bör därför, när de inför restaureringsåtgärder, kunna undanta arealer som används för sådana verksamheter, om dessa åtgärder anses vara oförenliga med fortsatt militär användning av de berörda områdena. Dessutom bör medlemsstaterna, vid tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning om undantag från skyldigheterna om kontinuerlig förbättring och icke-försämring utanför Natura 2000-områden, tillåtas att anta att planer och projekt som rör sådana verksamheter är av allt överskuggande allmänintresse. Medlemsstaterna bör också kunna undanta sådana planer och projekt från skyldigheten att mindre skadliga alternativa lösningar ska saknas. Om medlemsstaterna tillämpar detta undantag bör de dock vara skyldiga att vidta åtgärder, i den mån det är rimligt och praktiskt möjligt, i syfte att mildra effekten av dessa planer och projekt på livsmiljötyperna.*
- (40) I EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 betonas behovet av kraftfullare åtgärder för att återställa skadade marina ekosystem, däribland kolrika ekosystem samt viktiga lek- och uppväxtområden för fisk. I den strategin anges också att kommissionen kommer att föreslå en ny handlingsplan för att bevara fiskeresurser och skydda marina ekosystem.

- (41) De marina livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I till direktiv 92/43/EEG är brett definierade och omfattar en mängd i ekologiskt hänseende olika deltyper med olika restaureringspotential, vilket gör det svårt för medlemsstaterna att vidta lämpliga restaureringsåtgärder för dessa livsmiljötyper. De marina livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I till det direktivet bör därför specificeras ytterligare med hjälp av relevanta nivåer i EUNIS (*European nature information system*) klassificering av marina livsmiljöer. Medlemsstaterna bör fastställa gynnsamma referensarealer för att uppnå gynnsam bevarandestatus för var och en av dessa livsmiljötyper, om sådana referensarealer inte redan behandlas i annan unionslagstiftning. ***Gruppen av marina livsmiljötyper med mjukt sediment, som motsvarar vissa av de bentiska breda livsmiljötyper som anges i direktiv 2008/56/EG, är vanligt förekommande i marina vatten i flera medlemsstater. Medlemsstaterna bör därför tillåtas att begränsa restaureringsåtgärderna, som genomförs gradvis, till en mindre andel av arealen av dessa livsmiljötyper som inte är i gott tillstånd, förutsatt att detta inte hindrar att god miljöstatus, som fastställs i enlighet med direktiv 2008/56/EG, uppnås eller bibehålls, med särskilt beaktande av tröskelvärden för de deskriptorer för fastställande av en god miljöstatus som anges i punkterna 1 och 6 i bilaga I till det direktivet, vilka fastställs i enlighet med artikel 9.3 i det direktivet, för omfattningen av förlusten av dessa livsmiljötyper, för de negativa effekterna på tillståndet hos dessa livsmiljötyper och för den högsta tillåtna omfattningen av dessa negativa effekter.***

- (42) Om skyddet av kustnära och marina livsmiljöer kräver att fiske- eller vattenbruksverksamhet regleras är det den gemensamma fiskeripolitiken som är tillämplig. I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013¹² föreskrivs särskilt att den gemensamma fiskeripolitiken ska genomföra en ekosystemansats i fiskeriförvaltningen för att säkerställa att fiskeverksamhetens negativa inverkan på de marina ekosystemen minimeras. I förordningen föreskrivs också att den gemensamma fiskeripolitiken ska sträva efter att säkerställa att fiske och vattenbruk inte leder till en försämring av den marina miljön.

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1954/2003 och (EG) nr 1224/2009 och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2371/2002 och (EG) nr 639/2004 och rådets beslut 2004/585/EG (EUT L 354, 28.12.2013, s. 22).

- (43) För att uppnå målet om en kontinuerlig, långsiktig och varaktig återhämtning av biologisk mångfald och resilient natur bör medlemsstaterna fullt ut använda sig av de möjligheter som erbjuds inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken. Inom ramen för unionens exklusiva befogenhet när det gäller bevarande av marina biologiska resurser har medlemsstaterna möjlighet att vidta icke-diskriminerande åtgärder för bevarande och förvaltning av fiskbestånden och för att bibehålla eller förbättra bevarandestatusen för de marina ekosystemen inom en gräns på tolv nautiska mil. Dessutom har medlemsstater som har ett direkt förvaltningsintresse, enligt definitionen i förordning (EU) nr 1380/2013, möjlighet att komma överens om att lämna in gemensamma rekommendationer för bevarandeåtgärder som är nödvändiga för att uppfylla skyldigheter enligt unionens miljö rätt. ***Om en medlemsstat i sin nationella restaureringsplan inkluderar bevarandeåtgärder som är nödvändiga för att bidra till målen i den här förordningen och dessa bevarandeåtgärder kräver att gemensamma rekommendationer lämnas in, bör den berörda medlemsstaten inleda samråd och lämna in dessa gemensamma rekommendationer inom en tidsfrist som medger att de antas i tid före respektive tidsfrister, i syfte att främja samstämmighet mellan olika strategier för bevarande av marina ekosystem.*** Dessa åtgärder ska bedömas och antas i enlighet med de bestämmelser och förfaranden som föreskrivs inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken.

- (44) Enligt direktiv 2008/56/EG krävs att medlemsstaterna ska samarbeta bilateralt och inom ramen för regionala och subregionala samarbetsmekanismer, däribland genom regionala havskonventioner, närmare bestämt konventionen om skydd av den marina miljön i Nordostatlanten¹³, konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö¹⁴, konventionen om skydd av Medelhavets marina miljö och kustregion¹⁵ och konventionen om skydd av Svarta havet, undertecknad i Bukarest den 21 april 1992, samt, i fråga om fiskeriåtgärder, inom ramen för de regionala grupper som inrättats inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken.
- (45) Det är viktigt att restaureringsåtgärder också vidtas för livsmiljöerna för vissa marina arter, t.ex. hajar och rockor, som omfattas av **till exempel** konventionen om skydd av flyttande vilda djur, som undertecknades i Bonn den 23 juni 1979, **eller den regionala havskonventionens förteckningar över utrotningshotade och hotade arter**, men som inte omfattas av direktiv 92/43/EEG, eftersom de har en viktig funktion i ekosystemet.
- (46) För att stödja restaurering och icke-försämring av landbaserade, sötvattensbaserade, kustnära och marina livsmiljöer, har medlemsstaterna möjlighet att utse ytterligare områden som ”skyddade områden” eller ”strikt skyddade områden” för att genomföra andra effektiva arealbaserade bevarandeåtgärder och för att främja privata markbevarandeåtgärder.

¹³ EGT L 104, 3.4.1998, s. 2.

¹⁴ EGT L 73, 16.3.1994, s. 20.

¹⁵ EGT L 240, 19.9.1977, s. 3.

- (47) Urbana ekosystem motsvarar ungefär 22 % av unionens landareal och utgör det område där majoriteten av unionens invånare lever. Urbana grönytor inbegriper ***bland annat*** skogar i städer, parker och trädgårdar, stadsnära jordbruk, trädkantade gator, urbana ängsmarker och urbana häckar. ***Urbana ekosystem*** erbjuder, liksom ***de andra ekosystem som behandlas i denna förordning***, viktiga livsmiljöer för biologisk mångfald, särskilt växter, fåglar och insekter, inklusive pollinatörer. De erbjuder också ***många andra*** oumbärliga ekosystemtjänster, inklusive minskning och kontroll av risker för naturkatastrofer, t.ex. översvämningar och värmeöeffekter, nedkylning, rekreation, vatten- och luftfiltrering, samt begränsning av och anpassning till klimatförändringar. ***Ökningen av mängden urbana grönytor är en viktig parameter för att mäta ökningen av de urbana ekosystemens förmåga att tillhandahålla dessa viktiga tjänster. En ökning av växttäcket i ett visst stadsområde bromsar vattenavrinningen, vilket minskar risken för förorening av vattendrag till följd av översvämning av dagvatten, och bidrar till att hålla sommartemperaturerna nere, bygga upp klimatesiliens och skapa ytterligare utrymme för naturen att blomstra. En ökning av mängden urbana grönytor kommer i många fall att förbättra det urbana ekosystemets hälsa. Friska urbana ekosystem är i sin tur avgörande när det gäller att stödja andra viktiga europeiska ekosystems hälsa, till exempel genom att koppla samman naturområden på den omgivande landsbygden, förbättra vattendragens hälsa långt bort från städerna, utgöra ett skyddat område och en fortplantningsplats för fågelarter och arter av pollinatörer som är kopplade till jordbruks- och skogslivsmiljöer samt tillhandahålla viktiga livsmiljöer för flyttfåglar.***

- (48) Åtgärder för att säkerställa att **täckningen av** urbana grönytor, **särskilt trädäckningen**, inte längre riskerar att **minska** behöver förstärkas kraftigt. För att säkerställa att urbana grönytor fortsätter att tillhandahålla de nödvändiga ekosystemtjänsterna bör förlusten av dem hejdas och de bör återställas och utökas i omfattning, bl.a. genom en **integrering av** grön infrastruktur och naturbaserade lösningar, **såsom gröna tak och gröna väggar, i utformningen av byggnader. En sådan integrering kan bidra till att bevara och öka inte bara arealen av urbana grönytor utan också, om träd inbegrips, arealen för urban trädkrontäckning**
- (49) **Vetenskapliga belägg tyder på att artificiellt ljus inverkar negativt på den biologiska mångfalden. Artificiellt ljus kan också påverka människors hälsa. När medlemsstaterna utarbetar sina nationella restaureringsplaner i enlighet med denna förordning bör de kunna överväga att avlägsna, minska eller åtgärda ljusföroreningar i alla ekosystem.**

- (50) I EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 krävs större ansträngningar för att restaurera sötvattens ekosystem och vattendragens naturliga funktioner. Restaureringen av sötvattens ekosystem bör innefatta ansträngningar för att återställa den naturliga ■
konnektiviteten hos vattendrag och deras tillflöden och svämplan, bl.a. genom att avlägsna **artificiella** hinder i syfte att göra det lättare att uppnå gynnsam bevarandestatus för vattendrag, sjöar och alluviala livsmiljöer och arter som lever i de livsmiljöer som skyddas av direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG och uppfylla ett av de viktigaste målen i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030, nämligen att återställa minst 25 000 km fritt strömmande vattendrag **jämfört med 2020, när** EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 **antogs**. När medlemsstaterna avlägsnar hinder bör de i första hand bort obsoleta hinder som inte längre behövs för produktion av förnybar energi, inlandssjöfart, vattenförsörjning eller annan användning.

- (51) I unionen har pollinatörer minskat dramatiskt under de senaste årtiondena. En tredjedel av arterna av bin och dagfjärilar är på tillbakagång, och en tiondel av dessa arter är nära utrotning. Pollinatörer är oumbärliga för de landbaserade ekosystemens funktion, människors välbefinnande och en trygg livsmedelsförsörjning, eftersom de pollinerar vilda och odlade växter. 2021 års rapport, som bygger på resultaten från Inca-projektet (Integrated system for Natural Capital Accounting), som genomfördes gemensamt av kommissionens avdelningar och Europeiska miljöbyrån (EEA), visar att nästan 5 miljarder EUR av unionens årliga jordbruksproduktion direkt kan hänföras till pollinerande insekter.

- (52) Med sitt meddelande av den 1 juni 2018 lanserade kommissionen EU-initiativet om pollinatörer som svar på uppmaningar från Europaparlamentet och rådet om att motverka minskningen av pollinatörer. Lägesrapporten av den 27 maj 2021 om genomförandet av det initiativet visade att det fortfarande finns stora utmaningar när det gäller att ta itu med drivkrafterna bakom minskningen av pollinatörer, inklusive användningen av bekämpningsmedel. **Både Europaparlamentet, i sin resolution av den 9 juni, och rådet, i sina slutsatser av den 17 december 2020 om Europeiska revisionsrättens särskilda rapport nr 15/2020**, har efterlyst kraftfullare åtgärder för att ta itu med minskningen av pollinatörer, inrättande av en unionsomfattande övervakningsram för pollinatörer samt tydliga mål och indikatorer för åtagandet om att vända minskningen av pollinatörer. I sin särskilda rapport från 2020 rekommenderade Europeiska revisionsrätten att kommissionen ska inrätta lämpliga styr- och övervakningsmekanismer för insatser för att motverka hot mot pollinatörer. **I sitt meddelande av den 24 januari 2023 lade kommissionen fram ett reviderat EU-initiativ om pollinatörer med titeln ” Översyn av EU-initiativet om pollinatörer En ny giv för pollinatörer”, där det fastställs åtgärder som unionen och dess medlemsstater ska vidta för att vända den negativa utvecklingen för pollinatörer senast 2030.**

- (53) Förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel syftar till att reglera en av drivkrafterna för minskning av pollinatörer genom att förbjuda användning av bekämpningsmedel i ekologiskt känsliga områden, varav många omfattas av den här förordningen, t.ex. områden som hyser pollinatörsarter som i de europeiska rödlistorna för arter betecknas som utrotningshotade.

- (54) Hållbara, motståndskraftiga jordbruksekosystem med biologisk mångfald behövs för att tillhandahålla säkra, hållbara, näringsrika livsmedel till överkomligt pris.

Jordbruksekosystem med en rik biologisk mångfald ökar också jordbrukets motståndskraft mot klimatförändringar och miljörisker samtidigt som de säkerställer en trygg och säker livsmedelsförsörjning och skapar nya arbetstillfällen i landsbygdsområden, särskilt arbetstillfällen i samband med ekologiskt jordbruk, landsbygdsturism och rekreation. Därför behöver unionen förbättra den biologiska mångfalden på sina jordbruksmarker genom en rad befintliga metoder som gynnar eller är förenliga med en ökad biologisk mångfald, bland annat genom användning av extensivt jordbruk. Extensivt jordbruk är oundgängligt för att bibehålla många arter och livsmiljöer i områden med rik biologisk mångfald. Det finns många extensiva jordbruksmetoder som har flera och viktiga fördelar för skyddet av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och landskapselement, t.ex. precisionsjordbruk, ekologiskt jordbruk, agroekologi, trädjordbruk och lågintensiva permanenta gräsmarker. ***Syftet med sådana metoder är inte att stoppa markanvändningen inom jordbruket, utan snarare att anpassa denna typ av användning till förmån för jordbruksekosystemens långsiktiga funktion och produktivitet. Ekonomiskt attraktiva finansieringssystem för ägare, jordbrukare och andra markförvaltare som frivilligt ägnar sig åt sådana metoder är viktiga för att man ska kunna uppnå de långsiktiga fördelarna med restaurering.***

- (55) Det behöver genomföras restaureringsåtgärder för att förbättra den biologiska mångfalden i jordbruksekosystem i hela unionen, även i områden som inte täcks av livsmiljötyper som omfattas av direktiv 92/43/EEG. I avsaknad av en gemensam metod för att bedöma tillståndet hos jordbruksekosystem som skulle göra det möjligt att fastställa specifika restaureringsmål för jordbruksekosystem är det lämpligt att fastställa en allmän skyldighet att förbättra den biologiska mångfalden i jordbruksekosystem och mäta fullgörandet av den skyldigheten på grundval av *ett antal indikatorer, t.ex. index för gräsmarksfjärilar, lagret av organiskt kol i mineraljordar på åkermark eller andelen jordbruksareal med landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald.*
- (56) Eftersom jordbrukslandskapets fåglar är välkända och allmänt erkända nyckelindikatorer för jordbruksekosystems hälsa är det lämpligt att fastställa mål för deras återhämtning. Skyldigheten att uppnå sådana mål bör gälla för medlemsstaterna, inte för enskilda jordbrukare. Medlemsstaterna bör uppnå dessa mål genom att genomföra effektiva restaureringsåtgärder på jordbruksmark, och samarbeta med och ge stöd till jordbrukare och andra intressenter för åtgärdernas utformning och genomförande på fältet.

- (57) Landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald i jordbruksmark, inklusive buffertzoner, mark i växelbruk eller fast träda, häckar, enskilda träd eller träddungar, trädrader, åkerkanter, jordlotter, diken, vattendrag, mindre våtmarker, terrasser, gränsrösen, stenmurar, mindre dammar och kulturella element ger rum för vilda växter och djur, däribland pollinatörer, förhindrar markerosion och utarmning av jorden, filtrerar luft och vatten, stöder begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt jordbrukets produktivitet för pollinationsberoende grödor. Produktiva *element* kan också *på vissa villkor betraktas som* landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald.

- (58) Den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) syftar till att stödja och stärka miljöskyddet, inklusive den biologiska mångfalden. Några av jordbrukspolitikens särskilda mål är att bidra till att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald, förbättra ekosystemtjänsterna och bevara livsmiljöer och landskap. Enligt jordbrukspolitikens nya norm nr 8 om god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC 8) enligt bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115¹⁶ ska stödmottagare som får arealrelaterat stöd ha minst 4 % åkermark på gårdsnivå som avsatts för icke-produktiva arealer och element, såsom mark i träda, och bevara befintliga landskapselement. Den andel på 4 % som ska hänföras till efterlevnaden av GAEC-norm 8 kan minskas till 3 % om vissa förutsättningar är uppfyllda. Denna skyldighet kommer att bidra till att medlemsstaterna når en positiv trend när det gäller landskapselement som gynnar en hög mångfald på jordbruksmark. Inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken har medlemsstaterna dessutom möjlighet att inrätta miljösystem för jordbruksmetoder som tillämpas av jordbrukare på jordbruksarealer och som kan omfatta underhåll och skapande av landskapselement eller icke-produktiva arealer. På samma sätt kan medlemsstaterna i sina strategiska GJP-planer också inkludera åtaganden om miljö- och klimatvänligt jordbruk, inbegripet förbättrad förvaltning av landskapselement som går utöver GAEC-norm 8 eller miljösystem. Projekt inom delprogrammet *Natur och biologisk mångfald* i Life-programmet, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/783¹⁷, kommer också att bidra till att Europas biologiska mångfald på jordbruksmark kan börja återhämta sig senast 2030, genom att stödja genomförandet av direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG samt EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030.

¹⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115 av den 2 december 2021 om fastställande av regler om stöd för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken (strategiska GJP-planer) och som finansieras av Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) samt om upphävande av förordningarna (EU) nr 1305/2013 och (EU) nr 1307/2013 (EUT L 435, 6.12.2021, s. 1).

¹⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/783 av den 29 april 2021 om inrättande av ett program för miljö och klimatpolitik (Life) samt om upphävande av förordning (EU) nr 1293/2013 (EUT L 172, 17.5.2021, s. 53).

- (59) Restaurering och återvätning av organiska jordar, enligt definitionen i 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories, som används i jordbruket, t.ex. som gräsmark eller åkermark, och som utgörs av dränerade torvmarker, bidrar till betydande fördelar för biologisk mångfald, en avsevärd minskning av växthusgasutsläppen och andra miljöfördelar, samtidigt som det bidrar till ett jordbrukslandskap med hög mångfald. Medlemsstaterna kan välja mellan många olika restaureringsåtgärder för dränerade torvmarker som används inom jordbruket, däribland omställning av åkermark till permanent gräsmark, extensifieringsåtgärder åtföljda av minskad dränering, fullständig återvätning med möjlighet till brukning av våtmarker (paludikultur), eller etablering av torvbildande vegetation. De största klimatfördelarna skapas genom restaurering och återvätning av åkermark följt av restaurering av intensiv gräsmark. För att möjliggöra ett flexibelt genomförande av restaureringsmålet för dränerade torvmarker som används inom jordbruket bör medlemsstaterna kunna räkna med restaureringsåtgärder och återvätning av dränerade torvmarker i områden med torvbrytning samt, i viss utsträckning, restaurering och återvätning av dränerade torvmarker med annan markanvändning, t.ex. skog, som bidrag till uppnåendet av restaureringsmålen för dränerade torvmarker som används inom jordbruket. ***Om återvätning av dränerad torvmark som används inom jordbruket inte kan genomföras på grund av betydande negativ inverkan på byggnader, infrastruktur, klimatanpassning eller andra allmänintressen och det inte är möjligt att återvåta torvmarker med annan markanvändning, bör det, om det är vederbörligen motiverat, vara möjligt för medlemsstaterna att minska omfattningen av återvätning av torvmark.***

(60) För att fullt ut ta vara på fördelarna för den biologiska mångfalden bör restaurering och återvätning av områden med dränerad torvmark gå utöver områden med de typer av våtmarkslivsmiljöer som förtecknas i bilaga I till direktiv 92/43/EEG och som ska restaureras och återetableras. Uppgifter om organiska jordars omfattning och deras utsläpp och upptag av växthusgaser övervakas och görs tillgängliga genom rapportering om LULUCF-sektorn i medlemsstaternas nationella inventeringar av växthusgaser som lämnas in enligt FN:s ramkonvention om klimatförändringar. Restaurerade och återvätta torvmarker kan fortsätta att användas produktivt på alternativa sätt. Paludikultur, där jordbruk bedrivs på torvmarker i blött skick, kan till exempel innefatta odling av olika typer av vass, vissa typer av virke, odling av blåbär och tranbär, odling av vitmossa samt bete för vattenbufflar. Dessa metoder bör baseras på principerna för hållbar förvaltning och syfta till att öka den biologiska mångfalden så att de kan vara av högt värde såväl ekonomiskt som ekologiskt. Paludikultur kan gynna flera hotade arter i unionen och kan också underlätta konnektiviteten mellan våtmarksområden och associerade arters populationer i unionen. Finansiering av åtgärder för att restaurera och återvätta dränerade torvmarker och för att kompensera eventuella inkomstförluster kan komma från en rad olika källor, bland annat utgifter inom ramen för unionens budget och unionens finansieringsprogram.

- (61) I EU:s nya skogsstrategi för 2030, som lades fram i kommissionens meddelande av den 16 juli 2021, beskrivs behovet av att återställa skogarnas biologiska mångfald. Skogar och andra skogsmarker täcker mer än 43,5 % av unionens landareal. Skogsekosystem som hyser en rik biologisk mångfald är sårbara för klimatförändringar men är också en naturlig bundsförvant när det gäller att anpassa sig till och bekämpa klimatförändringar och klimatrelaterade risker, bl.a. genom sina funktioner som kollager och kolsänkor, och tillhandahåller många andra oundgängliga ekosystemtjänster och ekosystemfördelar, t.ex. försörjning med virke och trä, livsmedel och andra icke-träbaserade produkter, klimatreglering, markstabilisering och erosionsövervakning samt rening av luft och vatten.

- (62) Det behöver genomföras restaureringsåtgärder för att förbättra den biologiska mångfalden i skogsekosystem i hela unionen, även i områden som inte täcks av livsmiljötyper som omfattas av direktiv 92/43/EEG. I avsaknad av en gemensam metod för att bedöma tillståndet hos skogsekosystem som skulle göra det möjligt att fastställa specifika restaureringsmål för skogsekosystem är det lämpligt att fastställa en allmän skyldighet att förbättra den biologiska mångfalden i skogsekosystem och mäta fullgörandet av den skyldigheten på grundval av *index för vanliga skogsfåglar och ett antal andra* indikatorer, *t.ex.* stående *död ved*, liggande död ved, andelen skogar med olikåldrig struktur, skogskonnectivitet, lagret av organiskt kol, *andelen skogar som domineras av inhemska trädarter* och *trädartblandning*.

(63) När medlemsstaterna planerar och genomför de restaureringsåtgärder som behövs för att förbättra den biologiska mångfalden i skogsekosystem och när de fastställer tillfredsställande nivåer för indikatorer för biologisk mångfald för skogar bör de ta hänsyn till riskerna för skogsbränder, på grundval av lokala förhållanden. Medlemsstaterna bör använda bästa praxis för att minska sådana risker, särskilt i enlighet med kommissionens riktlinjer för markbaserat förebyggande av skogsbränder som utfärdats 2021.

(64) *I EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 fastställs ett åtagande om att plantera ytterligare minst tre miljarder träd i unionen senast 2030, med full respekt för ekologiska principer. EU:s nya skogsstrategi för 2030, som lades fram i kommissionens meddelande av den 16 juli 2021, innehåller en färdplan för genomförandet av detta åtagande som bygger på den övergripande principen att plantera och odla rätt träd på rätt plats och för rätt ändamål. En webbaserad trädräknare finns tillgänglig som ett verktyg för att registrera bidrag till och framsteg i fråga om åtagandet, och medlemsstaterna bör i verktyget dokumentera träd som har planterats. Såsom anges i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 och färdplanen i EU:s nya skogsstrategi för 2030 utfärdade kommissionen den 17 mars 2023 riktlinjer för beskogning, återbeskogning och trädplantering som främjar biologisk mångfald. Dessa riktlinjer, som beskriver den ram av ekologiska principer som ska beaktas, syftar till att bidra till åtagandet och därmed till att stödja genomförandet av denna förordning.*

(65) Restaureringsmål och restaureringsskyldigheter för livsmiljöer och arter som skyddas enligt direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG, för pollinatörer och för sötvattens-, jordbruks- och skogsekosystem och urbana ekosystem bör komplettera varandra och fungera i synergi, i syfte att uppnå det övergripande målet att restaurera ekosystem i **medlemsstaternas** land- och havsområden. De restaureringsåtgärder som krävs för att uppnå ett specifikt mål kommer i många fall att bidra till att andra mål uppnås eller till att andra skyldigheter uppfylls. Medlemsstaterna bör därför planera restaureringsåtgärder strategiskt i syfte att maximera deras effektivitet när det gäller att bidra till återhämtning av natur i hela unionen. Restaureringsåtgärder bör också planeras på ett sådant sätt att de beaktar begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt förebyggande och kontroll av effekterna av naturkatastrofer, **och markförsämring**. De bör syfta till att optimera ekosystemens ekologiska, ekonomiska och sociala funktioner, inbegripet deras produktivitetspotential, med beaktande av deras bidrag till en hållbar utveckling i relevanta regioner och samhällen. **För att undvika oavsiktliga konsekvenser bör medlemsstaterna också beakta de förutsebara socioekonomiska effekterna och de beräknade fördelarna med genomförandet av restaureringsåtgärderna.** Det är viktigt att medlemsstaterna utarbetar detaljerade nationella restaureringsplaner med utgångspunkt i bästa tillgängliga vetenskapliga rön. **Dokumenterade uppgifter om historisk utbredning och areal samt om förväntade förändringar i miljöförhållanden till följd av klimatförändringar bör ligga till grund för fastställandet av gynnsamma referensarealer för livsmiljötyper.** Dessutom är **det viktigt** att allmänheten i ett tidigt skede får verkliga möjligheter att delta i utarbetandet av planerna. Medlemsstaterna bör ta hänsyn till de särskilda förhållandena och behoven inom sitt territorium för att planerna ska motsvara relevanta påverkansfaktorer, hot och drivkrafter för förlust av biologisk mångfald och bör samarbeta för att säkerställa restaurering och konnektivitet över gränserna.

- (66) För att säkerställa synergier mellan de olika åtgärder som har vidtagits och kommer att vidtas för att skydda, bevara och restaurera natur i unionen bör medlemsstaterna när de utarbetar sina nationella restaureringsplaner ta hänsyn till de bevarandeåtgärder som har fastställts för Natura 2000-områden och de prioriterade åtgärdsplaner som har upprättats i enlighet med direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG; åtgärder för att uppnå god ekologisk och kemisk status hos vattenförekomster som ingår i de förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt som har utarbetats i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG¹⁸; marina strategier för att uppnå god miljöstatus för alla marina regioner i unionen som har utarbetats i enlighet med direktiv 2008/56/EG; nationella luftvårdsprogram som har utarbetats i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2284¹⁹; nationella strategier och handlingsplaner för biologisk mångfald som har utvecklats i enlighet med artikel 6 i konventionen om biologisk mångfald och bevarandeåtgärder som har antagits i enlighet med förordning (EU) nr 1380/2013 och tekniska åtgärder som har antagits i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1241²⁰.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1).

¹⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2284 av den 14 december 2016 om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, om ändring av direktiv 2003/35/EG och om upphävande av direktiv 2001/81/EG (EUT L 334, 17.12.2016, s. 1).

²⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1241 av den 20 juni 2019 om bevarande av fiskeresurserna och skydd av marina ekosystem genom tekniska åtgärder, om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1967/2006 och (EG) nr 1224/2009, och Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 och (EU) 2019/1022, samt om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 894/97, (EG) nr 850/98, (EG) nr 2549/2000, (EG) nr 254/2002, (EG) nr 812/2004 och (EG) nr 2187/2005 (EUT L 198, 25.7.2019, s. 105).

- (67) För att säkerställa samstämmighet mellan målen för den här förordningen och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001²¹, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999²² och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/70/EG²³ när det gäller att i synnerhet främja energi från hållbara källor under arbetet med de nationella restaureringsplanerna, bör medlemsstaterna ta hänsyn till förnybara energiprojekts potential att bidra till uppnåendet av målen för restaurering av natur.

²¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

²² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

²³ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/70/EG av den 13 oktober 1998 om kvaliteten på bensin och dieselbränslen och om ändring av rådets direktiv 93/12/EEG (EGT L 350, 28.12.1998, s. 58).

- (68) Eftersom det är viktigt att på ett konsekvent sätt ta itu med de dubbla utmaningarna med förlust av biologisk mångfald och klimatförändringar bör restaurering av biologisk mångfald ta hänsyn till utbyggnaden av förnybar energi. Det bör vara möjligt att kombinera *restaureringsverksamhet och utbyggnad av projekt för förnybar energi, när så är möjligt, inbegripet i accelerationsområden för förnybar energi och särskilda nätområden. I direktiv (EU) 2018/2001 föreskrivs att medlemsstaterna ska utföra en samordnad kartläggning för utbyggnaden av förnybar energi på sitt territorium för att identifiera den inhemska potentialen och de tillgängliga landområden (både ovan och under jord), havs- eller inlandsvattenområden som är nödvändiga för att uppföra verk för förnybar energi och tillhörande infrastruktur, såsom nät- och lageranläggningar, inklusive värmelagring, som krävs för att de minst ska kunna uppfylla sina nationella bidrag till det reviderade målet för förnybara energikällor för 2030. Sådana nödvändiga områden, inbegripet befintliga verk och samarbetsmekanismer, ska stå i proportion till de uppskattade utvecklingsbanor och den totala planerade installerade kapacitet per teknik för förnybar energi som anges i de nationella energi- och klimatplanerna. Medlemsstaterna bör utse en undergrupp av sådana områden som accelerationsområden för förnybar energi.*

Accelerationsområden för förnybar energi är särskilda platser, på land eller till havs, som är särskilt lämpliga för installation av anläggningar för produktion av energi från förnybara energikällor, ■ där utbyggnaden av en viss typ av förnybar energi inte förväntas ha någon betydande miljöpåverkan, med tanke på förhållandena i det valda området.

Medlemsstaterna ska prioritera konstgjorda och bebyggda ytor, till exempel tak **och husfasader**, transportinfrastruktur **och dess omedelbara omgivningar**, parkeringsplatser, **bondgårdar**, avfallsanläggningar, industriområden, gruvor, konstgjorda inlandsvattenförekomster, sjöar eller dammar och, om så är lämpligt, anläggningar för rening av avloppsvatten från tätbebyggelse samt skadad mark som inte kan användas för jordbruk. **I direktiv (EU) 2018/2001 fastställs också att medlemsstaterna har rätt att anta en eller flera planer för att utse särskilda infrastrukturområden för utveckling av nät- och lagringsprojekt som krävs för att integrera förnybar energi i elsystemet, om en sådan utveckling inte förväntas medföra en betydande miljöpåverkan, en sådan påverkan vederbörligen kan begränsas eller, om detta inte är möjligt, kompenseras.**

Syftet med sådana områden ska vara att stödja och komplettera accelerationsområdena för förnybar energi. När medlemsstaterna utser *accelerationsområden* för förnybar energi *och särskilda infrastrukturområden* ska de undvika skyddade områden och ta hänsyn till sina nationella restaureringsplaner. Medlemsstaterna bör samordna utarbetandet av nationella restaureringsplaner med *kartläggningen av områden som krävs för att uppfylla åtminstone deras nationella bidrag till målet för förnybara energikällor för 2030 och, i tillämpliga fall, med* utseendet av *accelerationsområden* för förnybar energi *och särskilda nätområden*. Under utarbetandet av de nationella restaureringsplanerna bör medlemsstaterna säkerställa synergier *med utbyggnaden av förnybar energi och energiinfrastruktur och* med *accelerationsområden* för förnybar energi *och särskilda nätområden* som redan har utsetts och även säkerställa att *dessa* områden fungerar oförändrat, inbegripet de tillståndsförfaranden som är tillämpliga i *dessa* områden i enlighet med direktiv (EU) 2018/2001.

- (69) För att säkerställa synergier med restaureringsåtgärder som medlemsstaterna redan har planerat eller vidtagit bör dessa restaureringsåtgärder erkännas och beaktas i de nationella restaureringsplanerna. Med tanke på hur brådskande det är enligt budskapet i IPCC:s sjätte bedömningsrapport att vidta åtgärder för att restaurera skadade ekosystem bör medlemsstaterna genomföra de åtgärderna parallellt med att restaureringsplanerna utarbetas.

- (70) De nationella restaureringsplanerna **och åtgärderna för att restaurera livsmiljöer samt åtgärderna för att förhindra försämring av livsmiljöer** bör också ta hänsyn till resultatet av forskningsprojekt som är relevanta för att bedöma ekosystems tillstånd, identifiera och inrätta restaureringsåtgärder och för övervakningsändamål. **Vid behov bör de också ta hänsyn till de olikartade förhållandena inom unionens olika regioner, i enlighet med artikel 191.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), såsom sociala, ekonomiska och kulturella behov och regionala och lokala särdrag, inbegripet befolkningstäthet.**

- (71) Det är lämpligt att ta hänsyn till den särskilda situationen i unionens yttersta randområden enligt förteckningen i artikel 349 i EUF-fördraget där det föreskrivs specifika åtgärder för att stödja dessa områden. Som anges i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 bör särskilt fokus läggas på att skydda och återställa ekosystem i EU:s yttersta randområden med tanke på deras exceptionellt höga värde för den biologiska mångfalden. ***Samtidigt bör de tillhörande kostnaderna för att skydda och återställa dessa ekosystem och de yttersta randområdenas avlägsna läge, ökaraktär, ringa storlek, besvärliga terräng- och klimatförhållanden beaktas, särskilt vid utarbetandet av de nationella restaureringsplanerna. Medlemsstaterna uppmuntras att på frivillig basis inkludera särskilda restaureringsåtgärder i de yttersta randområden som inte omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning.***

- (72) Europeiska miljöbyrån (EEA) bör ge medlemsstaterna stöd i utarbetandet av nationella restaureringsplaner och även vid övervakningen av framstegen mot att uppnå målen och uppfylla skyldigheterna avseende restaurering. Kommissionen bör bedöma om de nationella restaureringsplanerna är tillräckliga för att uppnå dessa mål och uppfylla dessa skyldigheter, för att ***uppnå unionens övergripande mål att gemensamt, som ett unionsmål, i alla de områden och ekosystem som omfattas av denna förordning, täcka minst 20 % av landarealen och minst 20 % av havsarealen senast 2030, och alla ekosystem som är i behov av restaurering senast 2050, för att uppnå målen att restaurera minst 25 000 km vattendrag till fritt strömmande vattendrag i unionen senast 2030 samt för att bidra till åtagandet att plantera ytterligare minst 3 miljarder träd i unionen senast 2030.***

(73) Rapporten om tillståndet för naturen från 2020 har visat att en betydande andel av den information som lämnats av medlemsstaterna i enlighet med artikel 17 i direktiv 92/43/EEG och artikel 12 i direktiv 2009/147/EG, särskilt om bevarandestatus och trender för de livsmiljöer och arter som de skyddar, kommer från ofullständiga investeringar eller grundas enbart på experters utlåtanden. Rapporten visade också att statusen för flera livsmiljötyper och arter som skyddas enligt direktiv 92/43/EEG fortfarande är okänd. Dessa kunskapsluckor måste fyllas och det krävs investeringar i kontroll och övervakning för att underbygga stabila och vetenskapligt baserade nationella restaureringsplaner. För att olika övervakningsmetoder ska bli snabbare, mer effektiva och samstämmiga bör kontroll och övervakning i största möjliga mån ta vara på resultatet av unionsfinansierade forsknings- och innovationsprojekt, ny teknik, såsom övervakning på plats och fjärranalys med hjälp av rymddata och rymdtjänster som levereras inom ramen för komponenterna Egnos, Galileo och Copernicus i unionens rymdprogram, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/696²⁴. EU-uppdragen ”Återställa våra hav och vatten”, ”Anpassning till klimatförändringar” och ”En giv för den europeiska marken”, som beskrivs i kommissionens meddelande om EU-uppdrag av den 29 september 2021, kommer att stödja genomförandet av restaureringsmålen.

²⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/696 av den 28 april 2021 om inrättande av unionens rymdprogram och Europeiska unionens rymdprogrambyrå och om upphävande av förordningarna (EU) nr 912/2010, (EU) nr 1285/2013, (EU) nr 377/2014 och beslut 541/2014/EU (EUT L 170, 12.5.2021, s. 69).

(74) *Med tanke på de särskilda tekniska och finansiella utmaningar som är förknippade med kartläggning och övervakning av marina miljöer bör medlemsstaterna, som ett komplement till den information som rapporteras i enlighet med artikel 17 i direktiv 92/43/EEG och i enlighet med artikel 17 i direktiv 2008/56/EG, kunna använda information om påverkansfaktorer och hot eller annan relevant information som grund för extrapolering när de bedömer tillståndet i marina livsmiljöer som förtecknas i bilaga II till denna förordning. Det bör också vara möjligt att använda ett sådant tillvägagångssätt som grund för planering av restaureringsåtgärder i marina livsmiljöer i enlighet med denna förordning. Den övergripande bedömningen av tillståndet i de marina livsmiljöer som förtecknas i bilaga II till denna förordning bör baseras på bästa tillgängliga kunskap och senaste tekniska och vetenskapliga framsteg.*

(75) För att säkerställa övervakningen av framstegen med att genomföra de nationella restaureringsplanerna, de restaureringsåtgärder som har genomförts, de områden som är föremål för restaureringsåtgärder och uppgifterna om inventeringen av hinder för vattendrags kontinuitet, bör det införas ett system där medlemsstaterna åläggs att skapa, uppdatera och tillgängliggöra relevanta uppgifter om resultatet av sådan övervakning. Den elektroniska rapporteringen av uppgifter till kommissionen bör använda EEA:s Reportnetsystem, och man bör sträva efter att begränsa den administrativa bördan för alla aktörer så mycket som möjligt. För att säkerställa en lämplig infrastruktur för allmänhetens tillgång till uppgifter samt rapportering och utbyte av uppgifter mellan offentliga myndigheter, bör medlemsstaterna när så är relevant basera dataspecifikationerna på de som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG²⁵, 2007/2/EG²⁶ och (EU) 2019/1024²⁷.

²⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG (EUT L 41, 14.2.2003, s. 26).

²⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG av den 14 mars 2007 om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire) (EUT L 108, 25.4.2007, s. 1).

²⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (EUT L 172, 26.6.2019, s. 56).

- (76) För att säkerställa ett effektivt genomförande av den här förordningen bör kommissionen på begäran ge medlemsstaterna stöd genom instrumentet för tekniskt stöd, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/240²⁸ och som tillhandahåller skräddarsytt tekniskt stöd för att utforma och genomföra reformer. Det tekniska stöd som tillhandahålls inom ramen för detta instrument omfattar t.ex. stärkt administrativ kapacitet, harmoniserade rättsliga ramar och utbyte av relevant bästa praxis.
- (77) Kommissionen bör rapportera om medlemsstaternas framsteg mot att uppnå restaureringsmålen och fullgöra skyldigheterna i denna förordning på grundval av unionsomfattande lägesrapporter som utarbetas av EEA och andra analyser och rapporter som medlemsstaterna gör tillgängliga inom relevanta politikområden, t.ex. naturvårds-, havs- och vattenpolitik.

²⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/240 av den 10 februari 2021 om inrättande av ett instrument för tekniskt stöd (EUT L 57, 18.2.2021, s. 1).

- (78) För att säkerställa att man uppnår de mål och fullgör de skyldigheter som fastställs i denna förordning är det mycket viktigt att det görs tillräckliga privata och offentliga investeringar i restaurering. Medlemsstaterna bör därför i sina nationella budgetar integrera utgifter för mål för biologisk mångfald, även i förhållande till alternativ- och omställningskostnader till följd av genomförandet av de nationella restaureringsplanerna, och återge hur unionsfinansiering används.

När det gäller unionsfinansiering bidrar utgifter inom ramen för unionens budget och unionens finansieringsprogram, t.ex. Life-programmet, Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF), som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1139²⁹, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ), som båda inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/2220³⁰, Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Sammanhållningsfonden, som båda inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058³¹, Fonden för en rättvis omställning, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056³² samt Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/695³³, till målen för biologisk mångfald med ambitionen att anslå 7,5 % 2024 och 10 % 2026 och 2027 av de årliga utgifterna i den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027 som fastställs i rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2093³⁴ (*den fleråriga budgetramen 2021–2027*) till mål för biologisk mångfald.

²⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1139 av den 7 juli 2021 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning (EU) 2017/1004 (EUT L 247, 13.7.2021, s. 1).

³⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/2220 av den 23 december 2020 om fastställande av vissa övergångsbestämmelser för stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) under åren 2021 och 2022 och om ändring av förordningarna (EU) nr 1305/2013, (EU) nr 1306/2013 och (EU) nr 1307/2013 vad gäller resurser och tillämpning under åren 2021 och 2022 och förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller resurser och fördelningen av sådant stöd under åren 2021 och 2022 (EUT L 437, 28.12.2020, s. 1).

³¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058 av den 24 juni 2021 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden (EUT L 231, 30.6.2021, s. 60).

³² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056 av den 24 juni 2021 om inrättande av Fonden för en rättvis omställning (EUT L 231 30.6.2021, s. 1).

³³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/695 av den 28 april 2021 om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, och om fastställande av dess regler för deltagande och spridning samt om upphävande av förordningarna (EU) nr 1290/2013 och (EU) nr 1291/2013 (EUT L 170, 12.5.2021, s. 1).

³⁴ Rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2093 av den 17 december 2020 om den fleråriga budgetramen 2021–2027 (EUT L 433I, 22.12.2020, s. 11).

Faciliteten för återhämtning och resiliens, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241³⁵, är ytterligare en källa till finansiering av skydd för och restaurering av biologisk mångfald och ekosystem. När det gäller Life-programmet bör särskild uppmärksamhet ges åt en lämplig användning av de strategiska naturprojekten som ett särskilt verktyg som skulle kunna stödja genomförandet av den här förordningen genom att integrera tillgängliga finansiella resurser på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

(79) *Utarbetandet av de nationella restaureringsplanerna bör inte innebära en skyldighet för medlemsstaterna att omdisponera finansiering inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, den gemensamma fiskeripolitiken eller andra finansieringsprogram eller finansieringsinstrument för jordbruk och fiske eller instrument inom den fleråriga budgetramen 2021–2027 för att genomföra denna förordning.*

³⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (80) En rad unionsinitiativ, nationella initiativ och privata initiativ finns tillgängliga för att stimulera privat finansiering, såsom InvestEU-programmet, inrättat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523³⁶, som erbjuder möjligheter att mobilisera offentlig och privat finansiering för att stödja bland annat förbättring av natur och biologisk mångfald genom gröna och blå infrastrukturprojekt och kolinlagrande jordbruk som en grön affärsmodell. ***Finansiering av åtgärder för naturrestaurering på fältet, genom privat eller offentlig finansiering, inbegripet resultatbaserat stöd och innovativa system såsom certifieringssystem för koldioxidupptag, skulle kunna främjas. Incitament för privata investeringar skulle även kunna skapas genom offentliga investeringsprogram, inbegripet finansieringsinstrument, subventioner och andra instrument, förutsatt att reglerna för statligt stöd efterlevs.***

³⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523 av den 24 mars 2021 om inrättande av InvestEU-programmet och om ändring av förordning (EU) 2015/1017 (EUT L 107, 26.3.2021, s. 30).

(81) För att säkerställa genomförandet av denna förordning är det nödvändigt med tillräckliga privata och offentliga investeringar i åtgärder för naturrestaurering. Kommissionen bör därför inom 12 månader från den dag då denna förordning träder i kraft och i samråd med medlemsstaterna lägga fram en rapport med en analys av eventuella luckor i genomförandet av denna förordning. När så är lämpligt bör rapporten åtföljas av förslag till lämpliga åtgärder, inbegripet finansiella åtgärder, för att hantera de identifierade bristerna, såsom inrättandet av särskild finansiering och utan att föregripa medlagstiftarnas befogenheter vad gäller antagandet av den fleråriga budgetramen efter 2027.

(82) *Enligt fast rättspraxis från Europeiska unionens domstol ankommer det på medlemsstaternas domstolar att, enligt principen om lojalt samarbete i artikel 4.3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), säkerställa domstolsskyddet för de rättigheter som enskilda har enligt unionsrätten. Vidare ska medlemsstaterna enligt artikel 19.1 i EU-fördraget fastställa de möjligheter till överklagande som behövs för att säkerställa ett effektivt domstolsskydd inom de områden som omfattas av unionsrätten. Unionen och medlemsstaterna är parter i FN:s ekonomiska kommission för Europas konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor³⁷ (Århuskonventionen). Enligt Århuskonventionen ska medlemsstaterna, i enlighet med det relevanta nationella rättssystemet, säkerställa att den berörda allmänheten har tillgång till rättslig prövning.*

³⁷ EUT L 124, 17.5.2005, s. 4.

- (83) Medlemsstaterna bör främja ett rättvist och samhällsovergripande tillvägagångssätt för utarbetandet och genomförandet av sina nationella restaureringsplaner. ***De bör vidta nödvändiga åtgärder för att involvera lokala och regionala myndigheter, markägare och markanvändare och deras sammanslutningar, organisationer i det civila samhället, näringslivet, forsknings- och utbildningsinstitutioner, jordbrukare, fiskare, skogsbrukare, investerare samt andra berörda parter och allmänheten i alla skeden av utarbetandet, översynen och genomförandet av de nationella restaureringsplanerna, och för att främja dialog och spridningen av vetenskapligt underbyggd information om biologisk mångfald och fördelarna med restaurering.***

- (84) Enligt förordning (EU) 2021/2115 är de strategiska GJP-planerna avsedda att bidra till uppnåendet av och överensstämna med de långsiktiga nationella mål som anges i eller som följer av de lagstiftningsakter som förtecknas i bilaga XIII till den förordningen. Den här förordningen bör beaktas när kommissionen i enlighet med artikel 159 i förordning (EU) 2021/2115 senast den 31 december 2025 ser över den förteckning som anges i bilaga XIII till den förordningen.
- (85) I enlighet med åtagandet i det åttonde miljöhandlingsprogrammet, som fastställs i Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/591³⁸, ska medlemsstaterna fasa ut miljöskadliga subventioner på nationell nivå, använda marknadsbaserade instrument och verktyg för grön budgetering och finansiering på bästa sätt, inbegripet sådana som krävs för att säkerställa en socialt rättvis omställning, och stödja företag och andra berörda aktörer i utvecklingen och tillämpningen av standardiserad praxis för redovisning av naturkapital.

³⁸ Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/591 av den 6 april 2022 om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2030 (EUT L 114, 12.4.2022, s. 22).

(86) I syfte att säkerställa att denna förordning anpassas på det sätt som behövs, bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på att komplettera denna förordning genom fastställande och uppdatering av en vetenskapligt baserad metod för övervakning av mångfalden och populationer av pollinatörer och med avseende på att ändra bilagorna I–VII till denna förordning genom anpassning **till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen av grupperna av och förteckningarna** över livsmiljötyper, förteckningen över marina arter, **förteckningen över arter som används för** indexet för vanliga jordbruksfåglar, beskrivningen, enheten och metoden för indikatorer för biologisk mångfald för jordbruksekosystem och skogsekosystem **och förteckningarna över exemplen på restaureringsåtgärder, i syfte att beakta de erfarenheter som gjorts vid tillämpningen av förordningen eller för att säkerställa överensstämmelse med EUNIS livsmiljötyper**. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför **konsekvensbedömningar och** lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning³⁹. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.

³⁹ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (87) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av denna förordning bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter med avseende på att närmare fastställa metoderna för att övervaka de indikatorer för jordbruksekosystem som förtecknas i bilaga IV till denna förordningen och de indikatorer för skogsekosystem som förtecknas i bilaga VI till denna förordning, **fastställa vägledande ramar** för att fastställa tillfredsställande nivåer för **urbana grönytor, urban trädkrontäckning i urbana ekosystem**, pollinatörer, de indikatorer för biologisk mångfald för jordbruksekosystem som förtecknas i bilaga IV till denna förordning och indikatorer för skogsekosystem som förtecknas i bilaga VI till denna förordning, fastställa ett enhetligt format för de nationella restaureringsplanerna samt fastställa formatet, strukturen och de närmare arrangemangen för att lämna uppgifter och information elektroniskt till kommissionen. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011⁴⁰.

⁴⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

- (88) *För att möjliggöra snabba och effektiva insatser när en oförutsebar, exceptionell och oprovo­cerad händelse inträffar som ligger utanför unionens kontroll, med allvarliga unionsomfattande konsekvenser för tillgången på den mark som krävs för att säkerställa tillräcklig jordbruksproduktion för unionens livsmedelskonsumtion, bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter med avseende på tillfälligt upphävande av tillämpningen av de relevanta bestämmelserna i denna förordning i den omfattning och under den period som är absolut nödvändig, dock högst tolv månader, samtidigt som målen för denna förordning bibehålls. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med förordning (EU) nr 182/2011.*
- (89) Kommissionen bör göra en utvärdering av denna förordning. I enlighet med det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning bör denna utvärdering baseras på kriterierna effektivitet, ändamålsenlighet, relevans, konsekvens och mervärde och bör ligga till grund för konsekvensbedömningar av olika alternativ för vidare åtgärder. Vidare bör kommissionen bedöma behovet av att fastställa ytterligare restaureringsmål, baserat på gemensamma metoder för bedömning av tillståndet hos ekosystem som inte omfattas av artiklarna 4 och 5 i denna förordning, med hänsyn tagen till senaste vetenskapliga rön.

- (90) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869⁴¹ bör ändras i enlighet med detta.
- (91) Eftersom målen för denna förordning, nämligen att säkerställa långsiktig och varaktig återhämtning av resilienta ekosystem med biologisk mångfald inom medlemsstaternas europeiska territorium, genom restaureringsåtgärder som ska vidtas av medlemsstaterna för att gemensamt uppnå ett unionsmål för restaurering av land- och havsområden senast 2030 och alla områden i behov av restaurering senast 2050, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i *EU-fördraget*. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

⁴¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 av den 30 maj 2022 om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2009, (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 och direktiven 2009/73/EG och (EU) 2019/944, och om upphävande av förordning (EU) nr 347/2013 (EUT L 152, 3.6.2022, s. 45).

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Innehåll

1. I denna förordning fastställs regler för att bidra till
 - a) en ■ långsiktig och varaktig återhämtning av resilienta **ekosystem** med biologisk mångfald på land och till havs i **medlemsstaterna** genom restaurering av försämrade ekosystem,
 - b) att uppnå unionens övergripande mål för begränsning av och anpassning till klimatförändringar **samt för markförsämringsneutralitet**,
 - c) **att förbättra livsmedelstryggheten**,
 - d) att uppfylla unionens internationella åtaganden.

2. Genom denna förordning inrättas en ram inom vilken medlemsstaterna ska genomföra effektiva och områdesbaserade restaureringsåtgärder med målsättningen att gemensamt, **som ett unionsomfattande mål, inom den areal och de ekosystem som omfattas av denna förordning**, täcka minst 20 % av landområden och **minst 20 % av** havsarealen senast 2030, samt alla ekosystem som är i behov av restaurering senast 2050.

Artikel 2

Geografiskt tillämpningsområde

Denna förordning är tillämplig på de ekosystem som avses i artiklarna 4–12

- a) på medlemsstaternas territorium,
- b) **i medlemsstaternas kustvatten, enligt definitionen i artikel 2.7 i direktiv 2000/60/EG, samt deras havsbotten eller deras underliggande jordlager,**
- c) i vatten, havsbotten eller underliggande jordlager som ligger på havssidan av den baslinje som används för att beräkna utsträckningen av en medlemsstats territorialvatten, ut till den yttersta gränsen av det område där en medlemsstat **har, eller, utövar suveräna rättigheter eller jurisdiktion** i enlighet med Förenta nationernas havsrättskonvention från 1982⁴².

⁴² EGT L, 23.6.1998, s. 3.

Denna förordning är endast tillämplig på ekosystem inom medlemsstaternas europeiska territorium på vilket fördragen tillämpas.

Artikel 3

Definitioner

I denna förordning gäller följande definitioner:

1. *ekosystem*: ett dynamiskt komplex av växt-, djur-, **svamp**- och mikroorganismssamhällen och dessas icke-levande miljö som interagerar som en funktionell enhet och som innefattar livsmiljötyper, livsmiljöer för arter och artpopulationer.
2. *livsmiljö för en art*: **habitat enligt definitionen i artikel 1 f i direktiv 92/43/EEG**.

3. *restaurering*: processen att aktivt eller passivt understödja återhämtningen hos ett ekosystem **i syfte att förbättra dess struktur och funktioner, med målet att bevara eller öka den biologiska mångfalden och ekosystemsresiliensen genom att förbättra tillståndet till gott för en livsmiljötyp** , återetablera en gynnsam referensareal och **förbättra** området för en livsmiljö för en art **till tillräcklig kvalitet och kvantitet i enlighet med artiklarna 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2 och 5.3 samt uppnå målen och fullgöra skyldigheterna enligt artiklarna 8–12, inbegripet att uppnå tillfredsställande nivåer för de indikatorer som avses i artiklarna 8–12.**
4. *gott tillstånd*: vad gäller **ett område i en livsmiljötyp**, ett tillstånd där en livsmiljötyps viktigaste egenskaper, **särskilt dess struktur, funktioner och typiska arter eller typiska artsammansättning**, avspeglar den höga nivå av ekologisk integritet, stabilitet och resiliens som är nödvändig för att säkerställa att den bibehålls på lång sikt **och således bidrar till att uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus för en livsmiljö, om den berörda livsmiljötypen förtecknas i bilaga I till direktiv 92/43/EEG, och i marina ekosystem bidrar till att god miljöstatus uppnås eller bibehålls.**
5. *god miljöstatus*: **god miljöstatus enligt definitionen i artikel 3.5 i direktiv 2008/56/EG.**
6. *gynnsam bevarandestatus för en livsmiljö*: **gynnsam bevarandestatus i den mening som avses i artikel 1 e i direktiv 92/43/EEG.**
7. *gynnsam bevarandestatus för en art*: **gynnsam bevarandestatus i den mening som avses i artikel 1 i) i direktiv 92/43/EEG.**

8. *gynnsam referensareal*: den totala arealen av en livsmiljötyp i en viss biogeografisk eller marin region på nationell nivå som anses vara det minimum som krävs för att säkerställa långsiktig livskraft hos livsmiljötypen och dess **typiska arter eller typiska artsammansättning** samt denna livsmiljötyps samtliga signifikanta ekologiska variationer inom dess naturliga utbredningsområde, och som består av den befintliga arealen för livsmiljötypen och, om den arealen inte är tillräcklig för den långsiktiga livskraften hos livsmiljötypen och dess typiska arter eller typiska artsammansättning, den ytterligare areal som är nödvändig för att återetablera livsmiljötypen; **om den berörda livsmiljötypen är förtecknad i bilaga I till direktiv 92/43/EEG, bidrar sådan återetablering till att gynnsam bevarandestatus för en livsmiljö uppnås, och i marina ekosystem bidrar sådan återetablering till att god miljöstatus uppnås eller bibehålls.**

9. *tillräcklig kvalitet hos en livsmiljö*: den kvalitet i en arts livsmiljö som tillåter att en arts ekologiska krav kan tillgodoses när som helst under dess biologiska cykel, så att den bibehåller sig på lång sikt som en livskraftig komponent i sin livsmiljö i sitt naturliga utbredningsområde, ***bidrar till uppnående eller bibehållande av gynnsam bevarandestatus för en art som förtecknas i bilaga II, IV eller V till direktiv 92/43/EEG och till säkerställande av populationer av vilda fågelarter som omfattas av direktiv 2009/147/EG och dessutom i marina ekosystem bidrar till att god miljöstatus uppnås eller bibehålls.***
10. *tillräcklig kvantitet av en livsmiljö*: den kvantitet av en arts livsmiljö som tillåter att en arts ekologiska krav kan tillgodoses när som helst under dess biologiska cykel, så att den bibehåller sig på lång sikt som en livskraftig komponent i sin livsmiljö i sitt naturliga utbredningsområde, ***bidrar till uppnående eller bibehållande av gynnsam bevarandestatus för en art som förtecknas i bilaga II, IV eller V till direktiv 92/43/EEG och till säkerställande av populationer av vilda fågelarter som omfattas av direktiv 2009/147/EG och dessutom i marina ekosystem bidrar till att god miljöstatus uppnås eller bibehålls.***

11. **mycket vanlig och utbredd livsmiljötyp: livsmiljötyp som förekommer i flera biogeografiska regioner i unionen med ett utbredningsområde som överstiger 10 000 km².**
12. *pollinatör*: en vild **insekt** som transporterar pollen från en växts ståndare till en växts pistiller och på så sätt möjliggör befruktning och fröproduktion.
13. *minskning av populationer av pollinatörer*: en minskning i abundansen av eller mångfalden hos pollinatörer, eller både och.
14. **inhemska trädarter: en trädart som förekommer inom sitt tidigare eller nuvarande naturliga utbredningsområde och sitt potentiella spridningsområde, dvs. inom det område den upptar naturligt eller skulle kunna uppta utan direkt eller indirekt mänsklig introduktion eller skötsel.**
15. *lokal administrativ enhet* eller *LAU*: en administrativ enhet i en medlemsstat på en lägre nivå än provinsnivå, regional eller statlig nivå, som har inrättats i enlighet med artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003⁴³.

⁴³ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1059/2003 av den 26 maj 2003 om inrättande av en gemensam nomenklatur för statistiska territoriella enheter (NUTS) (EUTL 154, 21.6.2003, s. 1).

- 16. tätbefolkade centrum och tätbefolkade kluster: territoriella enheter som klassificeras i städer och mindre städer och förorter med hjälp av den rutbaserade typologi som har inrättats i enlighet med artikel 4b.2 i förordning (EG) nr 1059/2003.**
17. *städer*: lokala administrativa enheter där minst 50 % av invånarna bor i ett eller flera tätbefolkade centrum, mätt med den urbaniseringsgrad som har fastställts i enlighet med artikel 4b.3 a i förordning (EG) nr 1059/2003.
18. *mindre städer och förorter*: lokala administrativa enheter där mindre än 50 % av invånarna bor i ett tätbefolkat centrum, men minst 50 % av invånarna bor i ett tätbefolkat kluster, mätt med den urbaniseringsgrad som har fastställts i enlighet med artikel 4b.3 a i förordning (EG) nr 1059/2003.
- 19. stadsnära områden: områden som gränsar till tätbefolkade centrum eller tätbefolkade kluster, inbegripet åtminstone alla områden inom en kilometer mätt från de yttre gränserna för dessa tätbefolkade centrum eller tätbefolkade kluster, och som är belägna i samma stad eller samma mindre stad och förort som dessa tätbefolkade centrum eller tätbefolkade kluster.**

20. *urbana grönytor: den totala arealen av träd, buskmarker, buskar, permanent örtvegetation, lavar och mossor samt dammar och vattendrag* som finns i städer och mindre städer och förorter, beräknad på grundval av uppgifter från Copernicus landmiljöövervakningstjänst inom ramen för Copernicus-komponenten i unionens rymdprogram som inrättats genom förordning (EU) 2021/696 **och, om de är tillgängliga för den berörda medlemsstaten, andra lämpliga kompletterande uppgifter som tillhandahålls av den medlemsstaten.**
21. *urban trädkrontäckning* : den totala trädäckta arealen i städer och mindre städer och förorter, beräknad på grundval av uppgifter om trädäckning från Copernicus landmiljöövervakningstjänst inom ramen för Copernicus-komponenten i unionens rymdprogram som inrättats genom förordning (EU) 2021/696 **och, om de är tillgängliga för den berörda medlemsstaten, andra lämpliga kompletterande uppgifter som tillhandahålls av den medlemsstaten.**
22. *fritt strömmande vattendrag: ett vattendrag eller en sträcka av vattendrag vars longitudinella, laterala och vertikala konnektivitet inte hindras av artificiella strukturer som utgör en barriär och vars naturliga funktioner till stor del är opåverkade.*

23. *återvätning av torvmark: processen att ändra dränerad torvjord till våt jord.*
24. *accelerationsområde för förnybar energi: accelerationsområde för förnybar energi enligt definitionen i artikel 2.9a i direktiv (EU) 2018/2001.*

KAPITEL II

RESTAURERINGSMÅL OCH RESTAURERINGSSKYLDIGHETER

Artikel 4

Restaurering av land-, kust- och sötvattensekosystem

1. Medlemsstaterna ska genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att förbättra tillståndet till gott i områden med de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I och som inte är i gott tillstånd. Sådana restaureringsåtgärder ska genomföras

- a) *senast 2030 för minst 30 % av den totala arealen av alla livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I och som inte är i gott tillstånd, enligt vad som kvantifieras i den nationella restaureringsplan som avses i artikel 15,*
- b) *senast 2040 för minst 60 % och senast 2050 för minst 90 % av arealen av varje grupp av livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I och som inte är i gott tillstånd, enligt vad som kvantifieras i den nationella restaureringsplan som avses i artikel 15.*

Vid tillämpningen av denna punkt ska medlemsstaterna, beroende på vad som är lämpligt, fram till 2030 prioritera restaureringsåtgärder i områden som är belägna i Natura 2000-områden.

2. *Genom undantag från punkt 1 första stycket a och b får medlemsstaterna, om det är vederbörligen motiverat för tillämpningen av den punkten från den relevanta gruppen av livsmiljötyper undanta mycket vanliga och utbredda livsmiljötyper som täcker mer än 3 % av deras europeiska territorium.*

Om en medlemsstat tillämpar det undantag som avses i första stycket ska medlemsstaten genomföra restaureringsåtgärder

- a) senast 2050 på en areal som motsvarar minst 80 % av den areal som inte är i gott tillstånd för var och en av dessa livsmiljötyper,*
- b) senast 2030 på en areal som motsvarar minst en tredjedel av den procentsats som anges i led a, och*
- c) senast 2040 på en areal som motsvarar minst två tredjedelar av den procentsats som anges i led a.*

Det undantag som avses i första stycket får endast tillämpas om det säkerställs att den procentsats som avses i andra stycket a inte hindrar att en gynnsam bevarandestatus för var och en av dessa livsmiljötyper uppnås eller upprätthålls på nationell biogeografisk nivå.

3. *Om en medlemsstat tillämpar undantaget enligt punkt 2 ska den skyldighet som anges i punkt 1 första stycket a tillämpas på den totala arealen för alla återstående livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I och som inte är i gott tillstånd, och den skyldighet som anges i punkt 1 första stycket b ska tillämpas på de återstående arealerna för de relevanta grupper av livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I och som inte är i gott tillstånd.*

4. Medlemsstaterna ska genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att återetablera de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I i områden där dessa livsmiljötyper inte förekommer *i syfte att uppnå den gynnsamma referensarealen för dessa livsmiljötyper*. Dessa åtgärder ska genomföras i områden som motsvarar minst 30 % av den ytterligare yta som krävs för att uppnå den gynnsamma referensarealen för varje grupp av livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I, enligt vad som kvantifieras i den nationella restaureringsplan som avses i artikel 15, senast 2030, på en areal som motsvarar minst 60 % av den ytan senast 2040, och 100 % av den ytan senast 2050.
5. *Genom undantag från punkt 4 i denna artikel får en medlemsstat, om den anser att det inte är möjligt att senast 2050 genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att uppnå den gynnsamma referensarealen för en specifik livsmiljötyp på 100 % av arealen, fastställa en lägre procentsats på en nivå mellan 90 % och 100 % i sin nationella restaureringsplan som avses i artikel 15 och lämna en tillräcklig motivering. I sådana fall ska medlemsstaten gradvis genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att uppnå den lägre procentsatsen fram till 2050. Senast 2030 ska dessa restaureringsåtgärder omfatta minst 30 % av den ytterligare areal som krävs för att uppnå en sådan lägre procentsats fram till 2050, och senast 2040 ska de omfatta minst 60 % av den ytterligare areal som krävs för att uppnå en sådan lägre procentsats fram till 2050.*

6. ***Om en medlemsstat tillämpar undantaget enligt punkt 5 på specifika livsmiljötyper ska den skyldighet som anges i punkt 4 tillämpas på de återstående livsmiljötyper som ingår i de grupper av livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I och som dessa specifika livsmiljötyper tillhör.***
7. Medlemsstaterna ska genomföra restaureringsåtgärder för de terrestra livsmiljöerna, kustnära livsmiljöerna och sötvattenslivsmiljöerna för de arter som förtecknas i bilagorna II, IV och V till direktiv 92/43/EEG och för de terrestra livsmiljöer, kustnära livsmiljöer och sötvattenslivsmiljöer för vilda fåglar som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2009/147/EG som, ***utöver de restaureringsåtgärder som avses punkterna 1 och 4 i denna artikel***, är nödvändiga för att förbättra kvaliteten hos och kvantiteten av dessa livsmiljöer, inbegripet genom att återetablera dem, och för att öka konnektiviteten, till dess att tillräcklig kvalitet hos och kvantitet av dessa livsmiljöer har uppnåtts.

8. Fastställandet av de lämpligaste områdena för restaureringsåtgärder enligt punkterna 1, 4 och 7 i den här artikeln ska utgå från bästa tillgängliga kunskap och senaste vetenskapliga rön om tillståndet hos de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I till denna förordning, mätt genom de strukturer och funktioner som är nödvändiga för att de ska bibehållas på lång sikt, inklusive deras typiska arter, i enlighet med vad som avses i artikel 1 e i direktiv 92/43/EEG och den kvalitet hos och kvantitet av livsmiljöerna för de arter som avses i punkt 3 i den här artikeln, **med användning av information som rapporteras enligt artikel 17 i direktiv 92/43/EEG och artikel 12 i direktiv 2009/147/EG, och vid behov med hänsyn tagen till de olikartade situationerna i olika regioner enligt vad som avses i artikel 14.16 c i denna förordning.**
9. **Medlemsstaterna ska, senast 2030, säkerställa att tillståndet för livsmiljötyper är känt för minst 90 % av arealen fördelat över alla de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I och senast 2040 att tillståndet för alla områden med livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I är känt.**
10. De restaureringsåtgärder som avses i punkterna 1 och 4 ska beakta behovet av förbättrad konnektivitet mellan de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I och ta hänsyn till de ekologiska kraven för de arter som avses i punkt 7 och som förekommer i dessa livsmiljötyper.

11. Medlemsstaterna ska **vidta åtgärder som syftar till att** säkerställa att de områden som är föremål för restaureringsåtgärder i enlighet med punkterna 1, 4 och 7 uppvisar en kontinuerlig förbättring i tillståndet hos de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I till dess att gott tillstånd uppnås och en kontinuerlig förbättring av kvaliteten hos livsmiljöerna för de arter som avses i punkt 7, till dess att tillräckligt god kvalitet uppnås för dessa livsmiljöer.

Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 92/43/EEG ska medlemsstaterna vidta åtgärder som syftar till att säkerställa att områden i vilka gott tillstånd har uppnåtts och i vilka tillräcklig kvalitet hos livsmiljöerna för arterna har uppnåtts inte försämras **avsevärt**.

12. **Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 92/43/EEG ska medlemsstaterna, senast den dag då deras nationella restaureringsplaner offentliggörs i enlighet med artikel 17.6 i denna förordning, eftersträva att genomföra de åtgärder som krävs för att förhindra avsevärd försämring av områden** där de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I till denna förordning förekommer och **som är i gott tillstånd eller som krävs för att uppnå de restaureringsmål som anges i punkt 17 i den här artikeln.**

13. *Vad gäller punkterna 11 och 12 i den här artikeln får medlemsstaterna, i avsaknad av alternativ, utanför Natura 2000-områden tillämpa de krav på icke-försämring som anges i de punkterna på nivån för varje biogeografisk region inom sitt territorium för varje livsmiljötyp och varje livsmiljö för arter, förutsatt att den berörda medlemsstaten anmäler sin avsikt att tillämpa denna punkt till kommissionen senast den ... [6 månader från dagen för denna förordnings ikraftträdande] och uppfyller de skyldigheter som anges i artiklarna 15.3 g, 20.1 j, 21.1 och 21.2 b.*
14. Utanför Natura 2000-områden *ska den skyldighet som anges i punkt 11 inte tillämpas på försämring som* orsakas av
- a) *force majeure, inbegripet naturkatastrofer,*
 - b) *oundvikliga livsmiljöförändringar som orsakas direkt av klimatförändringar, ■*
 - c) *en plan eller ett projekt av allt överskuggande allmänintresse, för vilket en mindre skadlig alternativ lösning saknas, vilket ska fastställas från fall till fall, eller*
 - d) *åtgärder eller passivitet från tredjeländers sida som den berörda medlemsstaten inte är ansvarig för.*

15. *Utanför Natura 2000-områden ska den skyldighet som anges i punkt 12 inte tillämpas på försämring som orsakas av*
- a) *force majeure, inbegripet naturkatastrofer,*
 - b) *oundvikliga livsmiljöförändringar som orsakas direkt av klimatförändringar,*
 - c) *en plan eller ett projekt av allt överskuggande allmänintresse, för vilket mindre skadliga alternativa lösningar saknas, eller*
 - d) *åtgärder eller passivitet från tredjeländers sida som den berörda medlemsstaten inte är ansvarig för.*
16. *Inom* Natura 2000-områden är bristande uppfyllelse av de skyldigheter som anges i punkterna 11 och 12 berättigat om det orsakas av
- a) *force majeure, inbegripet naturkatastrofer,*
 - b) *oundvikliga livsmiljöförändringar som orsakas direkt av klimatförändringar, eller*
 - c) *en plan eller ett projekt som har godkänts i enlighet med artikel 6.4 i direktiv 92/43/EEG.*

17. Medlemsstaterna ska säkerställa

- a) en ökning av arealen i gott tillstånd för de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I till dess att minst 90 % är i gott tillstånd och till dess att den gynnsamma referensarealen för varje livsmiljötyp i varje biogeografisk region inom *den berörda medlemsstaten* har uppnåtts,
- b) en ökande trend mot tillräcklig kvalitet hos och kvantitet av terrestra livsmiljöer, kustnära livsmiljöer och sötvattenslivsmiljöer för de arter som förtecknas i bilagorna II, IV och V till direktiv 92/43/EEG och för de arter som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2009/147/EG.

Artikel 5

Restaurering av marina ekosystem

1. Medlemsstaterna ska genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att förbättra tillståndet till gott i områden med de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II och som inte är i gott tillstånd. Sådana restaureringsåtgärder ska genomföras

- a) *senast 2030 för minst 30 % av den totala arealen för grupperna 1–6 av de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II och som inte är i gott tillstånd, enligt vad som kvantifieras i den nationella restaureringsplan som avses i artikel 15,*
- b) *senast 2040 för minst 60 % och senast 2050 för minst 90 % av arealen för var och en av grupperna 1–6 av de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II och som inte är i gott tillstånd, enligt vad som kvantifieras i den nationella restaureringsplan som avses i artikel 15,*
- c) *senast 2040 för minst två tredjedelar av den procentsats som avses i led d i denna punkt av arealen för grupp 7 av de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II och som inte är i gott tillstånd, enligt vad som kvantifieras i den nationella restaureringsplan som avses i artikel 15, och*
- d) *senast 2050 för en procentsats som identifieras i enlighet med artikel 14.3 av arealen för grupp 7 av de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II och som inte är i gott tillstånd, enligt vad som kvantifieras i den nationella restaureringsplan som avses i artikel 15.*

Den procentsats som avses i första stycket d i den här artikeln ska fastställas så att detta inte hindrar att god miljöstatus, som fastställs i enlighet med artikel 9.1 i direktiv 2008/56/EG, uppnås eller bibehålls.

2. Medlemsstaterna ska genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att återetablera de livsmiljötyper ***i grupperna 1–6*** som förtecknas i bilaga II i områden där dessa livsmiljötyper inte förekommer, ***i syfte att uppnå en gynnsam referensareal för dessa livsmiljötyper***. Dessa åtgärder ska genomföras i områden som motsvarar minst 30 % av den ytterligare yta som krävs för att uppnå den gynnsamma referensarealen för varje grupp av livsmiljötyper, enligt vad som kvantifieras i den nationella restaureringsplan som avses i artikel 15, senast 2030, i områden som motsvarar minst 60 % av den ytan senast 2040, och 100 % av den ytan senast 2050.

3. *Genom undantag från punkt 2 i denna artikel får en medlemsstat, om den anser att det inte är möjligt att senast 2050 genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att uppnå den gynnsamma referensarealen för en specifik livsmiljötyp på 100 % av arealen, fastställa en lägre procentsats på en nivå mellan 90 % och 100 % i sin nationella restaureringsplan som avses i artikel 15 och lämna en tillräcklig motivering. I sådana fall ska medlemsstaten gradvis genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att uppnå den lägre procentsatsen fram till 2050. Senast 2030 ska dessa restaureringsåtgärder omfatta minst 30 % av den ytterligare areal som krävs för att uppnå en sådan lägre procentsats fram till 2050, och senast 2040 ska de omfatta minst 60 % av den ytterligare areal som behövs för att uppnå en sådan lägre procentsats fram till 2050.*
4. *Om en medlemsstat tillämpar undantaget enligt punkt 3 på specifika livsmiljötyper ska den skyldighet som anges i punkt 2 tillämpas på den återstående ytterligare areal som krävs för att uppnå den gynnsamma referensarealen för varje grupp av livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II och som dessa specifika livsmiljötyper tillhör.*

5. Medlemsstaterna ska genomföra restaureringsåtgärder för de marina livsmiljöer för arter som förtecknas i bilaga III till denna förordning och i bilagorna II, IV och V till direktiv 92/43/EEG och för de marina livsmiljöer för vilda fåglar som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2009/147/EG och som, **utöver de restaureringsåtgärder som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel**, är nödvändiga för att förbättra kvaliteten hos och kvantiteten av dessa livsmiljöer, inbegripet genom att återetablera dem, och för att öka konnektiviteten, till dess att tillräcklig kvalitet hos och kvantitet av dessa livsmiljöer har uppnåtts.
6. Fastställandet av de lämpligaste områdena för restaureringsåtgärder enligt punkterna 1, 2 och 5 **i denna artikel** ska utgå från bästa tillgängliga kunskap och senaste **tekniska och vetenskapliga framsteg när det gäller att fastställa** tillståndet hos de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II till denna förordning och den kvalitet hos och kvantitet av livsmiljöerna för de arter som avses i punkt 5 **i denna artikel, med användning av information som rapporteras enligt artikel 17 i direktiv 92/43/EEG, artikel 12 i direktiv 2009/147/EG och artikel 17 i direktiv 2008/56/EG.**

7. *Medlemsstaterna ska säkerställa att tillståndet är känt för följande arealer:*
- a) *Senast 2030 för minst 50 % av arealen, fördelat över alla livsmiljötyper i grupperna 1–6 som förtecknas i bilaga II.*
 - b) *Senast 2040 för alla områden med de livsmiljötyper i grupperna 1–6 som förtecknas i bilaga II.*
 - c) *Senast 2040 för minst 50 % av arealen, fördelat över alla livsmiljötyper i grupp 7 som förtecknas i bilaga II.*
 - d) *Senast 2050 för alla områden med de livsmiljötyper i grupp 7 som förtecknas i bilaga II.*
8. De restaureringsåtgärder som avses i punkterna 1 och 2 ska ta hänsyn till behovet av förbättrad **ekologisk samstämmighet och** konnektivitet mellan de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II och till de ekologiska kraven för de arter som avses i punkt 5 och som förekommer i dessa livsmiljötyper.

9. Medlemsstaterna ska **vidta åtgärder som syftar till att** säkerställa att de områden som är föremål för restaureringsåtgärder i enlighet med punkterna 1, 2 och 5 uppvisar en kontinuerlig förbättring i tillståndet hos de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II till dess att ett gott tillstånd uppnås och en kontinuerlig förbättring av kvaliteten hos livsmiljöerna för de arter som avses i punkt 5, till dess att tillräckligt god kvalitet uppnås för dessa livsmiljöer.

Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 92/43/EEG ska medlemsstaterna vidta åtgärder som syftar till att säkerställa att områdena i vilka gott tillstånd har uppnåtts och i vilka tillräcklig kvalitet hos livsmiljöerna för arterna har uppnåtts inte försämras ***avsevärt***.

10. ***Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 92/43/EEG ska medlemsstaterna, senast den dag då deras nationella restaureringsplaner offentliggörs i enlighet med artikel 17.6 i denna förordning, eftersträva att vidta de åtgärder som krävs för att förhindra avsevärd försämring av områden*** där de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II till denna förordning förekommer och ***som är i gott tillstånd eller som krävs för att uppnå de restaureringsmål som anges i punkt 14 i den här artikeln.***

11. Utanför Natura 2000-områden *ska den skyldighet som anges i punkt 9 inte tillämpas på försämring som* orsakas av
- a) *force majeure, inbegripet naturkatastrofer,*
 - b) *oundvikliga livsmiljöförändringar som orsakas direkt av klimatförändringar, ■*
 - c) *en plan eller ett projekt av allt överskuggande allmänintresse, för vilket mindre skadliga alternativa lösningar saknas, vilket ska fastställas från fall till fall, eller*
 - d) *åtgärder eller passivitet från tredjeländers sida som den berörda medlemsstaten inte är ansvarig för.*
12. Utanför Natura 2000-områden *ska den skyldighet som anges i punkt 10 inte tillämpas på försämring som orsakas av*
- a) *force majeure, inbegripet naturkatastrofer,*
 - b) *oundvikliga livsmiljöförändringar som orsakas direkt av klimatförändringar,*
 - c) *en plan eller ett projekt av allt överskuggande allmänintresse, för vilket mindre skadliga alternativa lösningar saknas, eller*

d) åtgärder eller passivitet från tredjeländers sida som den berörda medlemsstaten inte är ansvarig för.

13. **Inom** Natura 2000-områden är bristande uppfyllelse av de **skyldigheter** som anges i punkterna 9 och 10 berättigat om det orsakas av

- a) force majeure, **inbegripet naturkatastrofer**,
- b) oundvikliga livsmiljöförändringar som orsakas direkt av klimatförändringar, eller
- c) en plan eller ett projekt som har godkänts i enlighet med artikel 6.4 i direktiv 92/43/EEG.

14. Medlemsstaterna ska säkerställa

- a) en ökning av arealen i gott tillstånd för de livsmiljötyper ***i grupperna 1–6 av de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II*** till dess att minst 90 % är i gott tillstånd och till dess att den gynnsamma referensarealen för varje livsmiljötyp i varje biogeografisk region inom ***den berörda medlemsstaten*** har uppnåtts,
- b) ***en ökning av areal i gott tillstånd för livsmiljötyper i grupp 7 av de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II till dess att minst den procentsats som avses punkt 1 första stycket d är i gott tillstånd och till dess att den gynnsamma referensarealen för varje livsmiljötyp i varje biogeografisk region inom den berörda medlemsstaten har uppnåtts,***
- c) en ökad trend mot tillräcklig kvalitet hos och kvantitet av marina livsmiljöer för de arter som förtecknas i bilaga III till denna förordning och i bilagorna II, IV och V till direktiv 92/43/EEG och för de arter som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2009/147/EG.

Artikel 6

Energi från förnybara energikällor

1. ***Vid tillämpningen av artiklarna 4.14, 4.15, 5.11 och 5.12 ska planering, uppförande och drift av anläggningar för produktion av energi från förnybara energikällor, deras anslutning till nätet, det tillhörande nätet i sig och lagringstillgångar antas vara av allt överskuggande allmänintresse. Medlemsstaterna får undanta dem från kravet att mindre skadliga alternativa lösningar ska saknas enligt artiklarna 4.14, 4.15, 5.11 och 5.12, under förutsättning att***
 - a) *en strategisk miljöbedömning har genomförts i enlighet med villkoren i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG⁴⁴, eller*
 - b) *de har varit föremål för en miljökonsekvensbedömning i enlighet med villkoren i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU⁴⁵.*
2. ***Medlemsstaterna får under vederbörligen motiverade och särskilda omständigheter begränsa tillämpningen av punkt 1 till att endast omfatta vissa delar av sitt territorium och vissa typer av teknik eller projekt med vissa tekniska egenskaper, i enlighet med prioriteringarna i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner enligt förordning (EU) 2018/1999.***

Om medlemsstaterna tillämpar begränsningar i enlighet med första stycket ska de informera kommissionen om dessa begränsningar och motivera dem.

⁴⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (EGT L 197, 21.7.2001, s. 30).

⁴⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (EUT L 26, 28.1.2012, s. 1).

Artikel 7

Nationellt försvar

- 1. När medlemsstater genomför restaureringsåtgärder i enlighet med artiklarna 4.1, 4.4, 4.7, 5.1, 5.2 eller 5.5 får de undanta områden som används för verksamhet vars enda syfte är nationellt försvar, om dessa åtgärder anses vara oförenliga med fortsatt militär användning av de berörda områdena.*
- 2. Vid tillämpningen av artiklarna 4.14, 4.15, 5.11 och 5.12 får medlemsstaterna föreskriva att planer och projekt vars enda syfte är nationellt försvar ska antas vara av allt överskuggande allmänintresse.*

Vid tillämpningen av artiklarna 4.14, 4.15, 5.11 och 5.12 får medlemsstaterna undanta planer och projekt vars enda syfte är nationellt försvar från kravet att mindre skadliga alternativa lösningar ska saknas. Om en medlemsstat tillämpar det undantaget ska medlemsstaten dock vidta åtgärder, i den mån det är rimligt och praktiskt möjligt, i syfte att mildra effekterna av dessa planer och projekt på livsmiljötyper.

Artikel 8

Restaurering av urbana ekosystem

1. Medlemsstaterna ska senast den 31 december 2030 säkerställa att det inte sker någon nettoförlust **av den sammanlagda nationella arealen** urbana grönytor och urban trädkrontäckning **i de urbana ekosystemområden som fastställs i enlighet med artikel 14.4**, jämfört med ... *[det är då denna förordning träder i kraft]*. **Vid tillämpningen av denna punkt får medlemsstaterna från dessa sammanlagda nationella arealer undanta de urbana ekosystemområden där andelen urbana grönytor i tätbefolkade centrum och tätbefolkade kluster överstiger 45 % och andelen urban trädkrontäckning överstiger 10 %.**
2. Medlemsstaterna ska från och med den 1 januari 2031 **uppnå en ökande trend** för den sammanlagda nationella arealen urbana grönytor, **bland annat genom integrering av urbana grönytor i byggnader och infrastruktur, i urbana ekosystemarealer som fastställs i enlighet med artikel 14.4**, mätt vart sjätte år från och med den 1 januari 2031 fram till **dess att den tillfredsställande nivå som fastställs i enlighet med artikel 14.5 har uppnåtts.**

3. ***Medlemsstaterna ska, i varje urbant ekosystemområde som fastställs i enlighet med artikel 14.4, uppnå en ökande trend för urban trädkrontäckning, mätt vart sjätte år från och med den 1 januari 2031 fram till dess att den tillfredsställande nivå som fastställs i enlighet med artikel 14.5 har uppnåtts.***

Artikel 9

Restaurering av den naturliga konnektiviteten hos vattendrag och de naturliga funktionerna hos tillhörande svämplan

1. Medlemsstaterna ska göra en inventering av ***artificiella hinder*** för ■ konnektivitet i ytvatten och, ***med beaktande av de artificiella hindrens socioekonomiska funktioner***, identifiera de hinder som behöver avlägsnas för att bidra till att uppnå de restaureringsmål som anges i artikel 4 i denna förordning och till att uppfylla unionens mål att restaurera minst 25 000 km vattendrag till fritt strömmande vattendrag i unionen fram till 2030, utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 2000/60/EG, särskilt artikel 4.3, 4.5 och 4.7, och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1315/2013⁴⁶, särskilt artikel 15 däri.

⁴⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1315/2013 av den 11 december 2013 om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet och om upphävande av beslut nr 661/2010/EU (EUT L 348, 20.12.2013, s. 1).

2. Medlemsstaterna ska avlägsna de **artificiella** hinder för ■ konnektivitet i ytvatten **som identifierats i den inventering** som genomförts enligt punkt 1 i denna artikel, i enlighet med den plan för avlägsnande som avses i artikel 15.3 **i och** n. När medlemsstaterna avlägsnar artificiella hinder ska de i första hand ta itu med obsoleta hinder, det vill säga sådana som inte längre behövs för produktion av förnybar energi, inlandssjöfart, vattenförsörjning, **översvämningsskydd**, eller annan användning.
3. Medlemsstaterna ska komplettera avlägsnandet av artificiella hinder i enlighet med punkt 2 med de åtgärder som är nödvändiga för att förbättra de naturliga funktionerna hos de tillhörande svämplanen.
4. **Medlemsstaterna ska säkerställa att den naturliga konnektivitet hos vattendrag och de naturliga funktionerna hos tillhörande svämplan som har restaurerats i enlighet med punkterna 2 och 3 bibehålls.**

Artikel 10

Restaurering av populationer av pollinatörer

1. Medlemsstaterna ska, **genom att i tid införa lämpliga och ändamålsenliga åtgärder, förbättra mångfalden av pollinatörer och** vända minskningen av populationer av pollinatörer **senast** 2030 och därefter uppnå en ökande trend för populationer av pollinatörer, mätt **åtminstone** vart **sjätte** år från 2030, till dess att de tillfredsställande nivåer som har fastställts i enlighet med artikel 14.5 har uppnåtts.
2. Kommissionen **ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 för att komplettera denna förordning genom att fastställa och uppdatera en vetenskapligt baserad** metod för att övervaka **mångfalden av pollinatörer och** populationer av pollinatörer. **Kommissionen ska anta den första av dessa delegerade akter för att fastställa en sådan metod senast den ... [12 månader från dagen för denna förordnings ikraftträdande].**
3. Den metod som avses i punkt 2 ska tillhandahålla ett standardiserat tillvägagångssätt för att samla in årliga uppgifter om abundansen och mångfalden hos arter av pollinatörer **i olika ekosystem**, för att bedöma trender i populationer av pollinatörer **och ändamålsenligheten hos de restaureringsåtgärder som medlemsstaterna antar i enlighet med punkt 1.**

4. *När medlemsstaterna använder den metod som avses i punkt 2 ska de säkerställa att övervakningsdata kommer från ett tillräckligt antal platser för att säkerställa representativitet över hela deras territorier. Medlemsstaterna ska främja medborgarforskning vid insamlingen av övervakningsdata, när så är lämpligt, och tillhandahålla tillräckliga resurser för utförandet av dessa uppgifter.*
5. *Kommissionen och relevanta unionsbyråer, särskilt EEA, Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och Europeiska kemikaliemyndigheten, ska i enlighet med sina respektive mandat samordna sina verksamheter avseende pollinatörer och tillhandahålla information för att stödja medlemsstaterna, på deras begäran, i fullgörandet av deras skyldigheter enligt denna artikel. I detta syfte ska kommissionen bland annat inrätta en särskild arbetsgrupp och på ett samordnat sätt sprida relevant information och sakkunskap till medlemsstaterna.*

Artikel 11

Restaurering av jordbruksekosystem

1. Medlemsstaterna ska genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att förbättra den biologiska mångfalden i jordbruksekosystem, utöver de områden som är föremål för restaureringsåtgärder enligt artikel 4.1, 4.4 och 4.7, **med beaktande av klimatförändringarna, landsbygdsområdenas sociala och ekonomiska behov samt behovet av att säkerställa en hållbar jordbruksproduktion i unionen.**
2. Medlemsstaterna ska **vidta åtgärder som syftar till att** uppnå en ökande trend på nationell nivå för **minst två** av följande **tre** indikatorer för jordbruksekosystem, som specificeras närmare i bilaga IV, mätt under perioden från och med den ... [dagen för ikraftträdandet av denna förordning] till och med den 31 december 2030, och vart **sjätte** år därefter, till dess att tillfredsställande nivåer som fastställts i enlighet med artikel 14.5 har uppnåtts:
 - a) Index för gräsmarksfjärilar.
 - b) Lager av organiskt kol i mineraljordar på åkermark.
 - c) Andel jordbruksareal med landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald.

3. Medlemsstaterna ska genomföra restaureringsåtgärder *som syftar till* att säkerställa att det index för vanliga jordbruksfåglar på nationell nivå baserat på de arter som anges i bilaga V, indexerat den ... [datum: den första dagen i den månad som följer tolv månader från dagen för ikraftträdandet av denna förordning] = 100, uppnår följande nivåer:
- a) För medlemsstater som förtecknas i bilaga V med historiskt sett mer utarmade populationer av jordbruksfåglar: 110 senast 2030, 120 senast 2040 och 130 senast 2050.
 - b) För medlemsstater som förtecknas i bilaga V med historiskt sett mindre utarmade populationer av jordbruksfåglar: 105 senast 2030, 110 senast 2040 och 115 senast 2050.

4. **Medlemsstaterna ska vidta åtgärder som syftar till att återställa organiska jordar som används inom jordbruket och som består av dränerade torvmarker.** Dessa åtgärder ska genomföras för minst

- a) 30 % av dessa arealer senast 2030, varav minst en fjärdedel ska återvätas,
- b) **40 %** av dessa arealer senast 2040, varav minst en **tredjedel** ska återvätas,
- c) **50 %** av dessa arealer senast 2050, varav minst en **tredjedel** ska återvätas,

Medlemsstaterna får genomföra restaureringsåtgärder, inbegripet återvätning, i områden med torvbrytning och räkna dessa områden som bidrag till uppnåendet av de respektive mål som avses i första stycket a, b och c.

Dessutom får medlemsstaterna genomföra restaureringsåtgärder för återvätning av organiska jordar som utgörs av dränerade torvmarker som används på annat sätt än för jordbruksändamål och torvbrytning, och räkna dessa återvätta arealer som bidrag, upp till högst **40 %**, till uppnåendet av de mål som avses i första stycket a, b och c.

Restaureringsåtgärder som består i återvätning av torvmark, inbegripet de vattennivåer som ska uppnås, ska bidra till att minska nettoutsläppen av växthusgaser och öka den biologiska mångfalden, samtidigt som nationella och lokala förhållanden beaktas.

En medlemsstat får i vederbörligen motiverade fall fastställa att omfattningen av återvätning av torvmark som används inom jordbruket ska minskas till mindre än vad som krävs enligt första stycket a, b och c i denna punkt, om sådan återvätning sannolikt kommer att ha en betydande negativ inverkan på infrastruktur, byggnader, klimatanpassning eller andra allmänintressen och om sådan återvätning inte kan ske på annan mark än jordbruksmark. En sådan minskning ska fastställas i enlighet med artikel 14.8.

Medlemsstaternas skyldighet att uppnå de mål för återvätning som anges i första stycket a, b och c innebär inte någon skyldighet för jordbrukare och privata markägare att återväta sin mark; återvätning av jordbruksmark förblir frivillig för dem, utan att det påverkar de skyldigheter som följer av nationell rätt.

Medlemsstaterna ska, när så är lämpligt, uppmuntra återvätning för att göra det till ett attraktivt alternativ för jordbrukare och privata markägare samt främja tillgången till utbildning och rådgivning för jordbrukare och andra berörda parter om fördelarna med återvätning av torvmark och om alternativen för efterföljande markförvaltning och därmed sammanhängande möjligheter.

Artikel 12

Restaurering av skogsekosystem

1. Medlemsstaterna ska genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att förbättra den biologiska mångfalden i skogsekosystem, utöver de områden som är föremål för restaureringsåtgärder enligt artikel 4.1, 4.4 och 4.7, **samtidigt som riskerna för skogsbränder beaktas.**
2. Medlemsstaterna ska uppnå en ökande trend på nationell nivå för **indexet för vanliga skogsfåglar**, som specificeras närmare i bilaga VI, mätt under perioden från och med den ... [dagen för ikraftträdandet av denna förordning] till och med den 31 december 2030, och vart **sjätte** år därefter, till dess att de tillfredsställande nivåer som fastställts i enlighet med artikel 14.5 har uppnåtts.

3. *Medlemsstaterna ska uppnå en ökande trend på nationell nivå för minst sex av sju av följande indikatorer för skogsekosystem, som specificeras närmare i bilaga VI och som har valts ut på grundval av deras förmåga att visa att den biologiska mångfalden i skogsekosystemen i den berörda medlemsstaten har förbättrats. Den trenden ska mätas under perioden från och med den ... [dagen för ikraftträdandet av denna förordning] till och med den 31 december 2030, och vart sjätte år därefter, till dess att de tillfredsställande nivåer som har fastställts i enlighet med artikel 14.5 har uppnåtts:*

- a) *Stående död ved.*
- b) *Liggande död ved.*
- c) *Andel skogsmark med olikåldrig struktur.*
- d) *Skoglig konnektivitet.*
- e) *Lager av organiskt kol.*
- f) *Andel skogsmark som domineras av inhemska trädarter.*
- g) *Trädartsblandning.*

4. *Underlåtenhet att fullgöra de skyldigheter som anges i punkterna 2 och 3 är berättigat om det orsakas av*

- a) *storskalig force majeure, inbegripet naturkatastrofer, särskilt oplanerade och okontrollerade skogsbränder, eller*
- b) *oundvikliga livsmiljöförändringar som orsakas direkt av klimatförändringar.*

Artikel 13

Plantering av ytterligare tre miljarder träd

- 1. Vid identifiering och genomförande av restaureringsåtgärderna för att uppfylla målen och skyldigheterna i artiklarna 4 och 8—12 ska medlemsstaterna sträva efter att bidra till åtagandet att plantera ytterligare minst tre miljarder träd fram till 2030 på unionsnivå.*
- 2. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras bidrag till fullgörandet av det åtagande som anges i punkt 1 uppnås med full respekt för ekologiska principer, bland annat genom att säkerställa artmångfald och mångfald när det gäller åldersstruktur, med prioritet för inhemska trädarter med undantag för, i mycket specifika fall och under mycket specifika förhållanden, främmande arter anpassade till de lokala mark- och klimatförhållandena, det lokala ekologiska sammanhanget och de lokala livsmiljöförhållandena och som bidrar till att främja ökad motståndskraft mot klimatförändringar. Åtgärderna för att fullgöra detta åtagande ska syfta till att öka den ekologiska konnektiviteten och baseras på hållbar beskogning, återbeskogning och trädplantering samt en ökning av urban grönyta.*

KAPITEL III

NATIONELLA RESTAURERINGSPLANER

Artikel 14

Utarbetande av nationella restaureringsplaner

1. Varje medlemsstat ska utarbeta en nationell restaureringsplan och genomföra den förberedande övervakning och forskning som behövs för att identifiera de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att uppnå de restaureringsmål och fullgöra de skyldigheter som fastställs i artiklarna 4–13 **och för att bidra till unionens övergripande mål som fastställs i artikel 1**, med beaktande av senaste vetenskapliga rön.
2. Medlemsstaterna ska kvantifiera den areal som behöver restaureras för att uppnå de restaureringsmål som fastställs i artiklarna 4 och 5 med beaktande av tillståndet för de livsmiljötyper som avses i artiklarna 4.1, 4.4, 5.1 och 5.2 och kvaliteten hos och kvantiteten av livsmiljöerna för de arter som avses i artiklarna 4.7 och 5.5 och som förekommer i de ekosystem som omfattas av artikel 2. Kvantifieringen ska bland annat grunda sig på följande information:

- a) För varje livsmiljötyp:
- i) Den sammanlagda livsmiljöarealen och en karta över dess nuvarande utbredning.
 - ii) Den livsmiljöareal som inte är i gott tillstånd.
 - iii) Den gynnsamma referensarealen, med beaktande av *uppgifter om historisk utbredning* och de förväntade förändringarna i miljöförhållanden till följd av klimatförändringar.
 - iv) De områden som är mest lämpade för återetablering av livsmiljötyper med hänsyn till pågående och förväntade förändringar i miljöförhållanden till följd av klimatförändringar.

- b) Den tillräckliga kvalitet hos och kvantitet av livsmiljöerna för arter som krävs för att uppnå en gynnsam bevarandestatus för dem, med hänsyn till de områden som är mest lämpade för återetablering av dessa livsmiljöer och den konnektivitet som behövs mellan dem för att artpopulationerna ska frodas och även till pågående och förväntade förändringar i miljöförhållanden till följd av klimatförändringarna, ***livsmiljöernas och arternas konkurrerande behov samt förekomsten av jordbruksmark med högt naturvärde.***

I syfte att kvantifiera arealen av varje livsmiljötyp som behöver restaureras för att uppnå de restaureringsmål som anges i artiklarna 4.1 a och 5.1 a ska den livsmiljöareal som inte är i gott tillstånd som avses i första stycket a ii i denna punkt endast omfatta de arealer för vilka livsmiljötypens tillstånd är känt.

I syfte att kvantifiera arealen av varje livsmiljötyp som behöver restaureras för att uppnå de restaureringsmål som anges i artiklarna 4.1 b och 5.1 b, c och d ska den livsmiljöareal som inte är i gott tillstånd som avses i första stycket a ii i denna punkt endast omfatta de arealer för vilka livsmiljötypens tillstånd är känt eller ska vara känt i enlighet med artiklarna 4.9 och 5.7.

Om en medlemsstat avser att tillämpa undantaget i artikel 4.2, ska den medlemsstaten fastställa de procentsatser som avses i den artikeln.

Om en medlemsstat avser att tillämpa undantaget i artiklarna 4.5 och 5.3, ska den medlemsstaten fastställa de lägre procentsatser som valts i enlighet med dessa artiklar.

3. *När det gäller grupp 7 av de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga II ska medlemsstaterna fastställa den procentsats som avses i artikel 5.1 d.*
4. *Medlemsstaterna ska fastställa och kartlägga de urbana ekosystemområden som avses i artikel 8 för alla sina städer och mindre städer och förorter.*

Den urbana ekosystemområden i en stad eller i en mindre stad och förort ska omfatta

- a) *hela staden eller den mindre staden och förorten, eller*
- b) *delar av staden eller den mindre staden och förorten, inbegripet åtminstone dess tätbefolkade centrum, tätbefolkade kluster och, om den berörda medlemsstaten anser det vara lämpligt, stadsnära områden.*

Medlemsstaterna får samla de urbana ekosystemarealerna i två eller flera angränsande städer eller två eller flera mindre städer och förorter, eller båda, till en gemensam ekosystemareal för dessa städer eller mindre städer och förorter.

5. Medlemsstaterna ska senast 2030 genom en öppen och effektiv process och bedömning utifrån senaste vetenskapliga rön, ***den vägledande ram som avses i artikel 20.10*** och, om en sådan finns tillgänglig, den ***vägledande ram som avses i artikel 20.11*** fastställa tillfredsställande nivåer för:
- a) Populationer av pollinatörer enligt artikel 10.1 och för var och en av de indikatorer som avses i artikel ***12.2***.
 - b) ***Var och en av de valda indikatorer som avses i artikel 11.2.***
 - c) ***Var och en av de valda indikatorer som avses i artikel 12.3.***
 - d) ***De urbana grönytor som avses i artikel 8.2.***
 - e) ***Den urbana trädkrontäckning som avses i artikel 8.3.***
6. Medlemsstaterna ska identifiera och kartlägga de jordbruks- och skogsområden som är i behov av restaurering, särskilt de områden som till följd av intensifiering eller andra förvaltningsfaktorer behöver ökad konnektivitet och ett mer varierat landskap.

7. *Varje medlemsstat får, senast den ... [ett år från dagen för denna förordnings ikraftträdande], utveckla en metod för att komplettera den metod som avses i bilaga IV, i syfte att övervaka landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald och som inte omfattas av den gemensamma metod som avses i beskrivningen av landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald i den bilagan. Kommissionen ska ge vägledning om ramen för utveckling av sådana metoder senast den ... [en månad från dagen för denna förordnings ikraftträdande].*
8. *I tillämpliga fall ska medlemsstaterna fastställa minskningen av omfattningen av återvätning av torvmark som används inom jordbruket enligt vad som avses i artikel 11.4 femte stycket.*
9. Medlemsstaterna ska identifiera synergier med begränsning av klimatförändringar, anpassning till klimatförändringar, **markförsämringsneutralitet** och förebyggande av katastrofer och prioritera restaureringsåtgärder i enlighet med det. Medlemsstaterna ska också beakta
- a) sina integrerade nationella energi- och klimatplaner som avses i artikel 3 i förordning (EU) 2018/1999,
 - b) sin långsiktiga strategi som avses i artikel 15 i förordning (EU) 2018/1999,
 - c) det bindande övergripande unionsmål för 2030 som anges i artikel 3 i direktiv (EU) 2018/2001.

10. *Medlemsstaterna ska identifiera synergier med jord- och skogsbruket. De ska också identifiera befintliga jordbruks- och skogsbruksmetoder, inbegripet interventioner inom GJP, som bidrar till målen för denna förordning.*
11. *Genomförandet av denna förordning ska inte innebära en skyldighet för medlemsstaterna att omprogrammera finansiering inom ramen för GJP, den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) eller andra finansieringsprogram eller finansieringsinstrument för jordbruk och fiske inom den fleråriga budgetramen 2021–2027.*
12. *Medlemsstaterna får främja införandet av privata eller offentliga stödsystem till förmån för berörda parter som genomför de restaureringsåtgärder som avses i artiklarna 4–12, inbegripet markförvaltare och markägare, jordbrukare, skogsbrukare och fiskare.*

13. Medlemsstaterna ska samordna utarbetandet av nationella restaureringsplaner med **kartläggningen av områden som krävs för att fullgöra åtminstone de nationella bidragen till målet för förnybara energikällor för 2030 och, i tillämpliga fall, med** utseendet av **accelerationsområden** för förnybar energi **och särskilda infrastrukturområden**. Under utarbetandet av de nationella restaureringsplanerna ska medlemsstaterna säkerställa synergier med **utbyggnaden av förnybar energi och energinфраstruktur och eventuella accelerationsområden** för förnybar energi **och särskilda infrastrukturområden** som redan har utsetts och även säkerställa att **dessa** områden, inbegripet de tillståndsförfaranden som är tillämpliga i **dessa** områden enligt direktiv (EU) 2018/2001, **samt nätprojekt som är nödvändiga för integreringen av förnybar energi i elsystemet och de respektive tillståndsförfarandena**, fungerar oförändrat.
14. När medlemsstaterna utarbetar sina nationella restaureringsplaner ska de beakta **särskilt** följande:
- a) De bevarandeåtgärder som har inrättats för Natura 2000-områden i enlighet med direktiv 92/43/EEG.

- b) Prioriterade åtgärdsplaner som har inrättats i enlighet med direktiv 92/43/EEG.
- c) Åtgärder för att uppnå god *kvantitativ*, ekologisk och kemisk status hos vattenförekomster som ingår i *de åtgärdsprogram och* de förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt som har utarbetats i enlighet med direktiv 2000/60/EG *och de planer för hantering av översvämningsrisker som har fastställts i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG*⁴⁷.
- d) *I tillämpliga fall*, marina strategier för att uppnå god miljöstatus för alla marina regioner i unionen som har utarbetats i enlighet med direktiv 2008/56/EG.
- e) Nationella luftvårdsprogram som har utarbetats i enlighet med direktiv (EU) 2016/2284.
- f) Nationella strategier och handlingsplaner för biologisk mångfald som har utarbetats i enlighet med artikel 6 i konventionen om biologisk mångfald.
- g) *I tillämpliga fall*, bevarande- *och förvaltningsåtgärder* som har antagits inom ramen för GFP.
- h) *Strategiska GJP-planer som har utarbetats i enlighet med förordning (EU) 2021/2115.*

⁴⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG av den 23 oktober 2007 om bedömning och hantering av översvämningsrisker (EUT L 288, 6.11.2007, s. 27).

15. *När medlemsstaterna utarbetar sina nationella restaureringsplaner ska de också beakta projekt för strategiska kritiska råvaror om de erkänns enligt unionsrätten.*
16. När medlemsstaterna utarbetar sina nationella restaureringsplaner
- a) *får de använda de olika exempel på restaureringsåtgärder som förtecknas i bilaga VII beroende på de specifika nationella och lokala förhållandena och senaste vetenskapliga rön,*
 - b) *ska de sträva efter att optimera ekosystemens ekologiska, ekonomiska och sociala funktioner samt deras bidrag till den hållbara utvecklingen i de berörda regionerna och samhällena,*
 - c) *får de beakta de olikartade förhållandena i olika regioner när det gäller sociala, ekonomiska och kulturella behov, regionala och lokala särdrag och befolkningstäthet; i förekommande fall bör den särskilda situationen i unionens yttersta randområden beaktas, såsom deras avlägsna belägenhet, ökaraktär, ringa storlek, besvärliga terräng- och klimatförhållanden samt deras rika biologiska mångfald och de tillhörande kostnaderna för skydd och återställande av deras ekosystem.*

17. Medlemsstaterna ska när så är möjligt främja synergier med andra medlemsstaters nationella restaureringsplaner, särskilt för gränsöverskridande ekosystem ***eller när medlemsstaterna delar en marin region eller delregion i den mening som avses i direktiv 2008/56/EG.***
18. ***När det är praktiskt möjligt och lämpligt får medlemsstaterna använda befintliga regionala institutionella samarbetsstrukturer för att utarbeta och genomföra nationella restaureringsplaner i samband med restaurering och återetablering av marina ekosystem.***
19. ***Om medlemsstaterna konstaterar ett problem som sannolikt kommer att hindra fullgörandet av skyldigheterna att restaurera och återetablera marina ekosystem och som kräver åtgärder för vilka de inte är behöriga ska de, var för sig eller gemensamt, vända sig till, om de berörs, medlemsstaterna, kommissionen eller internationella organisationer och tillhandahålla dem en beskrivning av det konstaterade problemet och av möjliga åtgärder, så att dessa kan övervägas och potentiellt antas.***

20. Medlemsstaterna ska säkerställa att utarbetandet av restaureringsplanen är öppet, **transparent**, inkluderande och ändamålsenligt och att allmänheten, **inbegripet alla berörda parter**, i ett tidigt skede får effektiva möjligheter att delta i utarbetandet. Samråd ska uppfylla de krav som anges i **■** direktiv 2001/42/EG.

Artikel 15

Den nationella restaureringsplanens innehåll

1. Den nationella restaureringsplanen ska omfatta perioden fram till 2050, med mellanliggande tidsfrister som motsvarar de mål och skyldigheter som anges i artiklarna 4–13.
2. **Genom undantag från punkt 1 i denna artikel får den nationella restaureringsplan som ska lämnas in i enlighet med artiklarna 16 och 17.6, fram till dess att den ses över i enlighet med artikel 19.1, begränsas med avseende på perioden från och med den 1 juli 2032 till en strategisk översikt över följande:**
 - a) **De element som anges i punkt 3.**
 - b) **Det innehåll som anges i punkterna 4 och 5.**

Den reviderade nationella restaureringsplan som följer av den översyn som ska genomföras senast den 30 juni 2032 i enlighet med artikel 19.1 får, fram till dess att den revideras senast den 30 juni 2042 i enlighet med artikel 19.1, begränsas med avseende på perioden från och med den 1 juli 2042 till en strategisk översikt över de element och det innehåll som avses i första stycket i denna punkt.

3. Varje medlemsstat ska inkludera följande element i den nationella restaureringsplanen och därvid använda det enhetliga format som har fastställts i enlighet med punkt 7 i denna artikel:
- a) *Kvantifieringen av de arealer som ska restaureras för att uppnå de restaureringsmål som anges i artiklarna 4–12 med utgångspunkt i det förberedande arbete som har utförts i enlighet med artikel 14 och **vägledande** kartor över **potentiella** områden **som ska restaureras**.*
 - b) *Om en medlemsstat tillämpar det undantag som anges i artikel 4.5 eller 5.3, en motivering till varför det inte är möjligt att senast 2050 genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att uppnå den gynnsamma referensarealen för en specifik livsmiljötyp och en motivering för den lägre procentsats som fastställts i enlighet med de artiklarna, enligt vad som identifierats av den medlemsstaten.*

- c) En beskrivning av de restaureringsåtgärder som planeras eller har genomförts för att uppnå de restaureringsmål och fullgöra de skyldigheter som anges i artiklarna 4–13 i denna förordning och en specifikation av vilka av dessa restaureringsåtgärder som planeras eller har genomförts inom det Natura 2000-nätverk som har inrättats i enlighet med direktiv 92/43/EEG.
- d) *Ett särskilt avsnitt med åtgärder för att uppfylla skyldigheterna i artiklarna 4.9 och 5.7.*
- e) *Om en medlemsstat tillämpar det undantag som anges i artikel 4.2 i denna förordning, en motivering till hur de procentsatser som fastställts i enlighet med den artikeln inte förhindrar att den gynnsamma bevarandestatusen, såsom fastställts i enlighet med artikel 1 e i direktiv 92/43/EEG, uppnås eller upprätthålls på nationell biogeografisk nivå för de relevanta livsmiljötyperna.*

- f) En uppgift om de åtgärder **som syftar** till att säkerställa att de områden som täcks av de livsmiljötyper som förtecknas i bilagorna I och II inte försämras i de områden där gott tillstånd har uppnåtts och att livsmiljöerna för de arter som avses i artiklarna 4.7 och 5.5 inte försämras **avsevärt** i de områden inom vilka den tillräckliga kvaliteten hos livsmiljöerna för arterna har uppnåtts, i enlighet med artiklarna 4.11 och 5.9
- g) ***I tillämpliga fall, en beskrivning av hur artikel 4.13 tillämpas inom dess territorium, inbegripet***
- i) ***en förklaring avseende systemet med kompensationsåtgärder som ska vidtas för varje avsevärd försämring samt avseende nödvändig övervakning av och rapportering om den avsevärda försämringen av livsmiljötyper och livsmiljöer för arterna och de kompensationsåtgärder som vidtagits,***
- ii) ***en förklaring avseende hur det kommer att säkerställas att genomförandet av artikel 4.13 inte påverkar uppnående av de mål som anges i artiklarna 1, 4 och 5.***
- h) En uppgift om åtgärderna **för att bibehålla de livsmiljötyper som förtecknas i bilagorna I och II i gott tillstånd i områden där de förekommer och som syftar till att förhindra avsevärd försämring av andra** områden som täcks av de livsmiljötyper som förtecknas i bilagorna I och II ■ , i enlighet med artiklarna 4.12 och 5.10.

- i) Inventeringen av hinder och de hinder som har identifierats för avlägsnande i enlighet med artikel 9.1, planen för avlägsnande av dem i enlighet med artikel 9.2 och **den** längd fritt strömmande vattendrag som kommer att uppnås genom att dessa hinder avlägsnas uppskattad **från 2020 till 2030 och senast 2050**, och alla andra åtgärder för att återetablera de naturliga funktionerna hos svämplan i enlighet med artikel 9.3.
- j) ***En redogörelse för de indikatorer för jordbruksekosystem som valts ut i enlighet med artikel 11.2 och deras lämplighet när det gäller att visa att den biologiska mångfalden i jordbruksekosystemen i den berörda medlemsstaten har förbättrats.***
- k) ***I tillämpliga fall en motivering för återvätning av torvmark på en mindre andel än vad som anges i artikel 11.4 första stycket a, b och c.***
- l) ***En redogörelse för de indikatorer för skogsekosystem som valts ut i enlighet med artikel 12.3 och deras lämplighet när det gäller att visa att den biologiska mångfalden i skogsekosystemen i den berörda medlemsstaten har förbättrats.***
- m) ***En beskrivning av bidraget till det åtagande som avses i artikel 13.***
- n) Tidsplanen för att genomföra restaureringsåtgärderna i enlighet med artiklarna 4–12.

- o) Ett särskilt avsnitt med en beskrivning av skräddarsydda åtgärder i dess yttersta randområden, i förekommande fall.
- p) Övervakning av de områden som är föremål för restaurering i enlighet med artiklarna 4 och 5, processen för att bedöma effektiviteten i de restaureringsåtgärder som genomförts i enlighet med artiklarna 4–12 och för översyn av dessa åtgärder vid behov för att säkerställa att de mål och skyldigheter som fastställs i artiklarna 4–13 uppfylls respektive fullgörs.
- q) En uppgift om bestämmelserna för att säkerställa kontinuerliga, långsiktiga och varaktiga effekter av de restaureringsåtgärder som avses i artiklarna 4–12.
- r) De uppskattade sidovinsterna för begränsning av klimatförändringar **och markförsämringsneutralitet** som är förknippade med restaureringsåtgärderna över tid.
- s) ***De förutsebara socioekonomiska effekterna och de uppskattade fördelarna med genomförandet av de restaureringsåtgärder som avses i artiklarna 4–12.***

- t) Ett särskilt avsnitt med en beskrivning av hur den nationella restaureringsplanen tar hänsyn till
- i) relevansen hos klimatförändringsscenarier för planeringen av typen och platsen för restaureringsåtgärder,
 - ii) restaureringsåtgärders potential att minimera klimatförändringarnas inverkan på naturen, förebygga *eller begränsa effekterna av* naturkatastrofer och stödja anpassningen,
 - iii) synergier med nationella anpassningsstrategier eller anpassningsplaner och nationella rapporter om katastrofriskbedömningar,
 - iv) en översikt över samspelet mellan de åtgärder som ingår i den nationella restaureringsplanen och den nationella energi- och klimatplanen.
- u) De uppskattade finansieringsbehoven för genomförande av restaureringsåtgärderna, vilket ska innefatta en beskrivning av stödet till de aktörer som påverkas av restaureringsåtgärder eller andra nya skyldigheter som följer av denna förordning och formerna för avsedd offentlig eller privat finansiering, inbegripet finansiering eller medfinansiering med unionens finansieringsinstrument.

- v) En uppgift om de subventioner som negativt påverkar uppnåendet av de mål och fullgörandet av de skyldigheter som anges i denna förordning.
 - w) En sammanfattning av processen för att utarbeta och fastställa den nationella restaureringsplanen, inbegripet information om allmänhetens deltagande och om hur lokalsamhällens och lokala aktörers behov har beaktats.
 - x) Ett särskilt avsnitt med information om hur kommissionens synpunkter på utkastet till nationell restaureringsplan enligt vad som avses i artikel 17.4 har beaktats i enlighet med artikel 17.5. Om den berörda medlemsstaten inte följer en synpunkt från kommissionen eller en väsentlig del av denna ska medlemsstaten tillhandahålla en motivering.
4. Den nationella restaureringsplanen ska i förekommande fall inkludera de bevarande- **och förvaltningsåtgärder** som en medlemsstat har för avsikt att införa inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken, inbegripet bevarandeåtgärder i gemensamma rekommendationer som en medlemsstat har för avsikt att ta initiativ till i enlighet med det förfarande som anges i förordning (EU) nr 1380/2013 **och som avses i artikel 18 i den här förordningen**, och alla relevanta uppgifter om de åtgärderna.

5. ***Den nationella restaureringsplanen ska innehålla en översikt över samspelet mellan de åtgärder som ingår i den nationella restaureringsplanen och den nationella strategiska GJP-planen.***
6. ***När så är lämpligt ska den nationella restaureringsplanen innehålla en översikt över överväganden som rör de olikartade förhållandena i olika regioner enligt vad som avses i artikel 14.16 c.***
7. Kommissionen ska genom genomförandeakter fastställa ett enhetligt format för den nationella restaureringsplanen. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 24.2. Kommissionen ska biträdas av EEA när det enhetliga formatet utformas. ***Senast den ... [datum: den första dagen i den månad som följer tre månader från denna förordnings ikraftträdande] ska kommissionen överlämna utkastet till genomförandeakter till den kommitté som avses i artikel 24.1.***

Artikel 16

Inlämnande av utkastet till den nationella restaureringsplanen

Varje medlemsstat ska lämna in ett utkast till den nationella restaureringsplan som avses i artiklarna 14 och 15 till kommissionen senast den ... [den första dagen i den månad som följer 24 månader efter dagen för denna förordnings ikraftträdande].

Artikel 17

Bedömning av den nationella restaureringsplanen

1. Kommissionen ska bedöma utkastet till nationell restaureringsplan inom sex månader från dagen för mottagandet. Vid utförandet av den bedömningen ska kommissionen föra ett nära samarbete med medlemsstaten.
2. När kommissionen bedömer utkastet till nationell restaureringsplan ska den utvärdera
 - a) *dess överensstämmelse med artikel 15,*

- b) huruvida den är adekvat för att uppnå de mål och fullgöra de skyldigheter som anges i artiklarna 4–13,*
- c) dess bidrag till unionens övergripande mål som avses i artikel 1 och de särskilda mål som avses i artikel 9.1 om att restaurera minst 25 000 km vattendrag till fritt strömmande vattendrag i unionen senast 2030 samt åtagandet i artikel 13 att plantera ytterligare minst tre miljarder träd i unionen senast 2030.*

3. För att bedöma utkastet till nationell restaureringsplan ska kommissionen biträdas av experter eller EEA.
4. Kommissionen får lämna sina synpunkter på utkastet till nationell restaureringsplan till medlemsstaten inom sex månader från dagen för mottagandet av utkastet till nationell restaureringsplan.
5. Medlemsstaten ska ta hänsyn till alla synpunkter från kommissionen i sin slutliga nationella restaureringsplan.
6. Medlemsstaten ska färdigställa, offentliggöra och till kommissionen lämna in den nationella restaureringsplanen inom sex månader från dagen för mottagandet av kommissionens synpunkter.

Artikel 18

Samordning av restaureringsåtgärder i marina ekosystem

- 1. Medlemsstater vars nationella restaureringsplaner omfattar bevarandeåtgärder som ska antas inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken ska fullt ut utnyttja de verktyg som föreskrivs där.*
- 2. Om de nationella restaureringsplanerna omfattar åtgärder som kräver att en gemensam rekommendation lämnas i enlighet med det regionaliseringsförfarande som föreskrivs i artikel 18 i förordning (EU) nr 1380/2013 ska de medlemsstater som utarbetar dessa nationella restaureringsplaner, med beaktande av de tidsfrister som föreskrivs i artikel 5 i den här förordningen, i god tid inleda samråd med andra medlemsstater med ett direkt förvaltningsintresse som påverkas av dessa åtgärder och med berörda rådgivande nämnder enligt artikel 18.2 i förordning (EU) nr 1380/2013 så att man i god tid kan enas om och lämna in gemensamma rekommendationer. För detta ändamål ska de i den nationella restaureringsplanen även ange när samrådet och inlämnandet av de gemensamma rekommendationerna beräknas äga rum.*

3. *Kommissionen ska underlätta och övervaka framstegen när det gäller inlämnandet av gemensamma rekommendationer inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken. Medlemsstaterna ska lämna de gemensamma rekommendationerna om bevarandeåtgärder som är nödvändiga för att bidra till uppnåendet av de mål som fastställs i artikel 5 senast 18 månader före respektive tidsfrist.*
4. *Om sådana gemensamma rekommendationer som avses i punkt 2 i den här artikeln inte har lämnats före den respektive tidsfrist som avses i punkt 3 i den här artikeln, avseende nödvändiga bevarandeåtgärder för efterlevande av skyldigheter enligt unionens miljölagstiftning som avses i artikel 11 i förordning (EU) nr 1380/2013, får kommissionen när så är lämpligt till fullo använda de verktyg som föreskrivs i artikel 11.4 i den förordningen i enlighet med de villkor som anges däri.*

Artikel 19

Översyn av den nationella restaureringsplanen

1. Varje medlemsstat ska se över och **revidera** sin nationella restaureringsplan **och inkludera kompletterande åtgärder senast den 30 juni 2032 och därefter senast den 30 juni 2042**. Minst en gång vart tionde år **därefter ska varje medlemsstat se över sin nationella restaureringsplan och vid behov revidera den och inkludera kompletterande åtgärder**. **Översynen ska genomföras** i enlighet med artiklarna 14 och 15 och beakta de framsteg som har gjorts i genomförandet av planerna, bästa tillgängliga vetenskapliga rön samt tillgänglig kunskap om förändringar eller förväntade förändringar i miljöförhållanden till följd av klimatförändringar. **Vid de översyner som ska genomföras senast den 30 juni 2032 och senast den 30 juni 2042 ska medlemsstaterna ta hänsyn till den kunskap om tillståndet för de livsmiljötyper som förtecknas i bilagorna I och II som har förvärvats i enlighet med artiklarna 4.9 och 5.7. Varje medlemsstat ska offentliggöra sin reviderade nationella restaureringsplan och lämna in den till kommissionen.**

2. ***Om den övervakning som genomförs i enlighet med artikel 20 indikerar att de åtgärder som fastställs i den nationella restaureringsplanen inte kommer att vara tillräckliga för att uppnå restaureringsmålen och fullgöra de skyldigheter som fastställs i artiklarna 4–13 ska medlemsstaten se över den nationella restaureringsplanen och vid behov revidera den och inkludera kompletterande åtgärder. Medlemsstaterna ska offentliggöra sina reviderade nationella restaureringsplaner och lämna in dem till kommissionen.***
3. Baserat på den information som avses i artikel 21.1 och 21.2 och den bedömning som avses i artikel 21.4 och 21.5, får kommissionen, om den anser att de framsteg som har gjorts av en medlemsstat är otillräckliga för att uppnå de mål och fullgöra de skyldigheter som fastställs i artiklarna 4–13, ***efter samråd med*** den berörda medlemsstaten, ***begära att medlemsstaten*** lämnar in ett ***reviderat*** utkast till nationell restaureringsplan med kompletterande åtgärder. Medlemsstaten ska offentliggöra den ***reviderade*** nationella restaureringsplanen med kompletterande åtgärder och lämna den till kommissionen inom sex månader från dagen för mottagandet av kommissionens begäran. ***På begäran av den berörda medlemsstaten och i vederbörligen motiverade fall får kommissionen förlänga tidsfristen med ytterligare sex månader.***

KAPITEL IV

ÖVERVAKNING OCH RAPPORTERING

Artikel 20

Övervakning

1. Medlemsstaterna ska övervaka följande:
 - a) Tillståndet och trenden för tillståndet i livsmiljötyperna och kvaliteten och trenden i kvalitet hos livsmiljöerna för de arter som avses i artiklarna 4 och 5 i de områden som är föremål för restaureringsåtgärder på grundval av den övervakning som avses i artikel 15.3 p.

- b) Arealen av urbana grönytor och urban trädkrontäckning *inom urbana ekosystemarealer* som avses i artikel 8 och *som fastställts i enlighet med artikel 14.4.*
- c) *Minst två av de* indikatorer för biologisk mångfald för jordbruksekosystem *som valts av medlemsstaten i enlighet med artikel 11.2.*
- d) De populationer av vanliga fågelarter på jordbruksmark som förtecknas i bilaga V.
- e) Den indikator för biologisk mångfald för skogsekosystem *som avses i artikel 12.2.*
- f) *Minst sex av de indikatorer för biologisk mångfald för skogsekosystem som valts av medlemsstaten i enlighet med artikel 12.3.*
- g) Abundansen av och mångfalden hos arter av pollinatörer enligt den metod som har fastställts i enlighet med artikel 10.2.
- h) Arealen för och tillståndet i de områden som täcks av de livsmiljötyper som förtecknas i bilagorna I och II ■ .
- i) Arealen för och kvaliteten på livsmiljön för de arter som avses i artiklarna 4.7 och 5.5 ■ .

j) Omfattningen av och platsen för de områden där livsmiljötyper och livsmiljöer för arterna har försämrats avsevärt och de områden som omfattas av kompensationsåtgärder som vidtagits enligt artikel 4.13, samt kompensationsåtgärdernas effektivitet när det gäller att säkerställa att en eventuell försämring av livsmiljötyper och livsmiljöer för arterna inte är avsevärd på nivån för varje biogeografisk region inom deras territorium och att säkerställa att uppnåendet av de mål som fastställs i artiklarna 1, 4 och 5 inte äventyras.

2. Övervakningen i enlighet med punkt 1 a ska inledas så snart som restaureringsåtgärderna har införts.
3. Övervakningen i enlighet med punkt 1 b, c, d, e **och f** ska inledas den ... [*dagen för denna förordnings ikraftträdande*].
4. Övervakningen i enlighet med punkt 1 g i den här artikeln ska inledas ett år efter ikraftträdandet av den *delegerade* akt som avses i artikel 10.2.
5. **Övervakningen i enlighet med punkt 1 j i den här artikeln ska inledas så snart den anmälan som avses i artikel 4.13 har lämnats till kommissionen.**

6. Övervakningen i enlighet med punkt 1 a **och b ska genomföras minst vart sjätte år. Övervakningen i enlighet med punkt 1 c i fråga om, i tillämpliga fall,** lagret av organiskt kol i mineraljordar på åkermark och andelen jordbruksareal med landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald och **punkt 1 f** i fråga om, **i tillämpliga fall,** stående död ved och liggande död ved, andelen skogar med olikåldrig struktur, den skogliga konnektiviteten, lagret av organiskt kol, **andelen skogar som domineras av inhemska trädarter och trädartsblandning,** ska genomföras minst vart sjätte år **eller,** när så **krävs för att utvärdera uppnåendet av ökande trender till 2030, med kortare intervall.** Övervakningen i enlighet med punkt 1 c i fråga om, **i tillämpliga fall,** index för gräsmarksfjärilar, **punkt 1 d i fråga om index för vanliga jordbruksfåglar och punkt 1 e** om index för vanliga skogsfåglar, och punkt 1 g om arter av pollinatörer ska genomföras varje år. Övervakningen i enlighet med punkt 1 h och i ska genomföras minst vart sjätte år och ska samordnas med rapporteringscykeln enligt artikel 17 i direktiv 92/43/EEG **och den inledande bedömningen i enlighet med artikel 17 i direktiv 2008/56/EG. Övervakningen i enlighet med punkt 1 j ska genomföras minst vart tredje år.**

7. Medlemsstaterna ska säkerställa att de indikatorer för jordbruksekosystem som avses i artikel 11.2 b och de indikatorer för skogsekosystem som avses i artikel **12.3 a, b och e** i den här förordningen övervakas på ett sätt som är förenligt med den övervakning som krävs enligt förordningarna (EU) 2018/841 och (EU) 2018/1999.
8. Medlemsstaterna ska offentliggöra de uppgifter som genereras av den övervakning som genomförs enligt denna artikel i enlighet med direktiv 2007/2/EG och i enlighet med den övervakningsfrekvens som anges i punkt 6 i denna artikel.
9. Medlemsstaternas övervakningssystem ska drivas baserat på elektroniska databaser och geografiska informationssystem och ska maximera tillgången till och användningen av uppgifter och tjänster från fjärranalysteknik, jordobservation (Copernicustjänster), sensorer och anordningar på plats eller uppgifter från medborgarforskning, med utnyttjande av de möjligheter som artificiell intelligens och avancerad dataanalys och databehandling erbjuder.
- 10. *Senast den 31 december 2028 ska kommissionen genom genomförandeakter upprätta en vägledande ram för att fastställa de tillfredsställande nivåer som avses i artiklarna 8.2, 8.3, 10.1 och 11.2.***

- 11.** Kommissionen får genom genomförandeakter
- a) närmare fastställa metoderna för att övervaka de indikatorer för jordbruksekosystem som förtecknas i bilaga IV,
 - b) närmare fastställa metoderna för att övervaka de indikatorer för skogsekosystem som förtecknas i bilaga VI,
 - c) **upprätta en vägledande** en ram för att fastställa de tillfredsställande nivåer som avses i **artiklarna 12.2 och 12.3.** ■
- 12.** ■ De genomförandeakter **som avses i punkterna 10 och 11 i den här artikeln** ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 24.2.

Artikel 21

Rapportering

1. **Senast den 30 juni 2028 och därefter minst vart tredje år** ska medlemsstaterna elektroniskt rapportera följande uppgifter till kommissionen:
 - a) Den areal som är föremål för de restaureringsåtgärder som avses i artiklarna 4–12.
 - b) Omfattningen av de områden där livsmiljötyper och livsmiljöer för arter har försämrats avsevärt och av de områden som omfattas av kompensationsåtgärder som vidtagits enligt artikel 4.13.**
 - c) De hinder som avses i artikel 9 som har avlägsnats.
 - d) Deras bidrag till det åtagande som avses i artikel 13.**

2. Senast den 30 juni 2031, för perioden fram till 2030, och därefter minst vart **sjätte** år, ska medlemsstaterna elektroniskt rapportera följande uppgifter och information till kommissionen ■ , som bistås av EEA:
 - a) Framstegen med att genomföra den nationella restaureringsplanen, med att genomföra restaureringsåtgärderna och med att uppnå de mål och fullgöra de skyldigheter som fastställs i artiklarna 4–13.

- b) **Information om**
- i) *platsen för de områden där livsmiljötyper eller livsmiljöer för arter har försämrats avsevärt och för de områden som omfattas av kompensationsåtgärder som vidtagits enligt artikel 4.13,*
 - ii) *en beskrivning av effektiviteten hos de kompensationsåtgärder som vidtagits enligt artikel 4.13 när det gäller att säkerställa att en eventuell försämring av livsmiljötyper och livsmiljöer för arter inte är avsevärd på nivån för varje biogeografisk region inom deras territorium,*
 - iii) *en beskrivning av effektiviteten hos de kompensationsåtgärder som vidtagits enligt artikel 4.13 när det gäller att säkerställa att uppnåendet av de mål som anges i artiklarna 1, 4 och 5 inte äventyras.*
- c) Resultaten av den övervakning som genomförts i enlighet med artikel 20, inklusive, vad gäller resultaten av den övervakning som genomförts i enlighet med artikel 20.1 h och i, geografiskt refererade kartor.

- d) Platsen för och omfattningen av de områden som är föremål för de restaureringsåtgärder som avses i artiklarna 4, 5 och 11.4, inbegripet en geografiskt refererad karta över dessa områden.
 - e) Den uppdaterade inventering av hinder som avses i artikel 9.1.
 - f) Information om de framsteg som har gjorts med att uppfylla finansieringsbehov i enlighet med artikel 15.3 u, inbegripet en granskning av verkliga investeringar jämfört med inledande investeringsantaganden.
3. Kommissionen ska genom genomförandeakter fastställa format, struktur och närmare arrangemang för presentationen av den information som avses i punkterna 1 och 2 i den här artikeln. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 24.2. När den utarbetar formatet, strukturen och de närmare arrangemangen för den elektroniska rapporteringen ska kommissionen biträdas av EEA.

4. EEA ska senast den 31 december 2028 och *var tredje år därefter* ge kommissionen *en* teknisk översikt över framstegen mot att uppnå de mål och fullgöra de skyldigheter som fastställs i denna förordning baserat på de uppgifter som medlemsstaterna har gjort tillgängliga i enlighet med punkt 1 i den här artikeln och artikel 20.8.
5. EEA ska senast den 30 juni 2032 och vart sjätte år därefter ge kommissionen en unionsomfattande teknisk rapport om framstegen mot att uppnå de mål och fullgöra de skyldigheter som fastställs i denna förordning baserat på de uppgifter som medlemsstaterna har gjort tillgängliga i enlighet med punkterna 1, 2 och 3 i denna artikel. EEA får också använda den information som lämnas i enlighet med artikel 17 i direktiv 92/43/EEG, artikel 15 i direktiv 2000/60/EG, artikel 12 i direktiv 2009/147/EG och artikel 17 i direktiv 2008/56/EG.
6. Från och med den ... *[fem år från den dag då denna förordning träder i kraft]*, och vart sjätte år därefter, ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av denna förordning.

7. *Senast den ... [12 månader från den dag då denna förordning träder i kraft] ska kommissionen, i samråd med medlemsstaterna, till Europaparlamentet och rådet överlämna en rapport som innehåller*
- a) *en översikt över tillgängliga finansiella resurser på unionsnivå för genomförandet av denna förordning,*
 - b) *en bedömning av finansieringsbehoven för att genomföra artiklarna 4–13 och uppnå det mål som anges i artikel 1.2,*
 - c) *en analys för att identifiera eventuella finansieringsluckor i genomförandet av de skyldigheter som fastställs i denna förordning,*
 - d) *när så är lämpligt, förslag till lämpliga åtgärder, inbegripet finansiella åtgärder för att hantera de identifierade bristerna, såsom inrättandet av särskild finansiering, och utan att föregripa medlagstiftarnas befogenheter vad gäller antagandet av den fleråriga budgetramen efter 2027.*

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att den information som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel är adekvat och aktuell och att den finns tillgänglig för allmänheten i enlighet med direktiven 2003/4/EG, 2007/2/EG och (EU) 2019/1024.

KAPITEL V

DELEGERADE AKTER OCH GENOMFÖRANDEAKTER

Artikel 22

Ändringar av bilagorna

1. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 i syfte att ändra bilaga I genom att anpassa *det sätt* som livsmiljötyper *grupperas på till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen och i syfte att beakta de erfarenheter som förvärvats genom tillämpningen av denna förordning.*

2. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 i syfte att ändra bilaga II genom att anpassa
 - a) *förteckningen över livsmiljötyper för att säkerställa samstämmighet med uppdateringarna av EUNIS (European nature information system) klassificering av livsmiljöer, och*
 - b) *det sätt som livsmiljötyper grupperas på till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen och för att beakta de erfarenheter som förvärvats genom tillämpningen av denna förordning.*
3. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 i syfte att ändra bilaga III genom att anpassa den förteckning över marina arter som avses i artikel 5 *till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen.*
4. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 i syfte att ändra bilaga IV genom att anpassa beskrivningen, enheten och metoden för indikatorerna *för biologisk mångfald* för jordbruksekosystem *till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen.*

5. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 i syfte att ändra bilaga V genom att **anpassa** den förteckning över arter som används för index för vanliga jordbruksfåglar i medlemsstaterna **till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen**.
6. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 i syfte att ändra bilaga VI genom att anpassa beskrivningen, enheten och metoden för indikatorerna **för biologisk mångfald** för skogsekosystem **till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen**.
7. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 23 i syfte att ändra bilaga VII genom att anpassa förteckningen över exempel på restaureringsåtgärder **till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen och i syfte att beakta de erfarenheter som förvärvats genom tillämpningen av denna förordning**.

Artikel 23

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 10.2 och 22.1–22.7 ges till kommissionen för en period på fem år från och med den ... [den dag då denna förordning träder i kraft]. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden på fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.
3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 10.2 och 22.1–22.7 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

6. Delegerade akter som antas enligt artiklarna 10.2 eller 22.1–22.7 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 24

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

KAPITEL VI
SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 25

Ändring av förordning (EU) 2022/869

I artikel 7.8 i förordning (EU) 2022/869 ska första stycket ersättas med följande:

”När det gäller de miljökonsekvenser som avses i artikel 6.4 i direktiv 92/43/EEG, artikel 4.7 i direktiv 2000/60/EG samt artiklarna 4.14, 4.15, 5.11 och 5.12 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) .../...⁺ ska projekt i unionsförteckningen, förutsatt att alla villkor som fastställs i de direktiven och den förordningen är uppfyllda, anses vara av allmänintresse ur energipolitisk synvinkel, och får anses vara av väsentligt allmänintresse.

** Förordning (EU) .../... av den ... om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869 (EUT L , , s.).”*

⁺ EUT: Vänligen för in numret på den förordning som finns i dokument PE CONS 74/23 – 2022/0195(COD) och för in nummer, datum, titel och EUT-hänvisning avseende denna förordning i fotnoten.

Artikel 26

Översyn

1. Kommissionen ska utvärdera tillämpningen av denna förordning senast den 31 december 2033.
Utvärderingen ska omfatta en bedömning av denna förordnings inverkan på jordbruks-, skogsbruks- och fiskerisektorerna, med beaktande av relevanta kopplingar till livsmedelsproduktionen och livsmedelstryggheten i unionen, och av de bredare socioekonomiska effekterna av denna förordning.
2. Kommissionen ska lägga fram en rapport om de viktigaste resultaten av utvärderingen för Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén. Om kommissionen anser att det är lämpligt ska rapporten åtföljas av ett lagstiftningsförslag om ändring av de relevanta bestämmelserna i denna förordning, med beaktande av behovet av att fastställa ytterligare restaureringsmål, *inbegripet uppdaterade mål för 2040 och 2050*, baserat på gemensamma metoder för att bedöma tillståndet hos ekosystem som inte omfattas av artiklarna 4 och 5, *den utvärdering som avses i punkt 1 i denna artikel* och senaste vetenskapliga rön.

Artikel 27

Tillfälligt upphävande

- 1. Om en oförutsebar, exceptionell och oprovocerad händelse har inträffat som ligger utanför unionens kontroll, med allvarliga unionsomfattande konsekvenser för tillgången på den mark som krävs för att säkerställa tillräcklig jordbruksproduktion för unionens livsmedelskonsumtion, ska kommissionen anta genomförandeakter som är både nödvändiga och berättigade i en nödsituation. Sådana genomförandeakter får tillfälligt upphäva tillämpningen av de relevanta bestämmelserna i artikel 11 i den utsträckning och under den period som är absolut nödvändig. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 24.2.*
- 2. Genomförandeakter som antas enligt punkt 1 ska förbli i kraft under en period på högst tolv månader. Om de särskilda problem som avses i punkt 1 kvarstår efter denna period får kommissionen lägga fram ett lämpligt lagstiftningsförslag för att förlänga denna period.*
- 3. Kommissionen ska underrätta Europaparlamentet och rådet om alla akter som antas enligt punkt 1 inom två arbetsdagar från antagandet.*

Artikel 28

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den

På Europaparlamentets vägnar

Ordförande

På rådets vägnar

Ordförande

BILAGA I

LAND-, KUST- OCH SÖTVATTENSEKOSYSTEM – LIVSMILJÖTYPER OCH GRUPPER AV LIVSMILJÖTYPER SOM AVSES I ARTIKEL 4.1 OCH 4.4

Förteckningen omfattar alla livsmiljötyper på land, vid kuster och i sötvatten som förtecknas i bilaga I till direktiv 92/43/EEG och som avses i artikel 4.1 och 4.4, samt sex grupper av dessa livsmiljötyper, nämligen 1) våtmarker (kust och inland), 2) gräsmarker och andra betespräglade livsmiljöer, 3) vattendrag, sjöar, alluviala och strandnära livsmiljöer, 4) skogar, 5) stäpper, hedar och buskmarker samt 6) klippor och dyner.

1. GRUPP 1: Våtmarker (kust och inland)

Kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG	Namn på livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Kuster och saltpåverkade livsmiljöer	
1130	Estuarier
1140	Ler-och sandbottnar som blottas vid lågvatten
1150	Kustnära laguner
1310	Ler- och sandsediment med <i>Salicornia</i> och andra annueller
1320	<i>Spartina</i> -mattor (<i>Spartinion maritimae</i>)
1330	Atlantiska havsstrandängar (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
1340	Salta ängar i inlandet
1410	Mediterrana salta strandängar (<i>Juncetalia maritimi</i>)
1420	Mediterrana och termoatlantiska salta buskmarker (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)
1530	Pannoniska saltstäpper och salta våtmarker
1650	Smala vikar i boreal Östersjökust
Fuktiga hedar och torvgräsmarker	
4010	Nordatlantiska fuktiga hedar med <i>Erica tetralix</i>
4020	Tempererade atlantiska fuktiga hedar med <i>Erica ciliaris</i> och <i>Erica tetralix</i>
6460	Torvgräsmarker på Troodos

Myrar, mossar och kärr	
7110	Aktiva högmossar
7120	Degenererade högmossar ännu med förmåga att naturligt regenerera
7130	Terrängtäckande mossar
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn
7150	<i>Rhynchosporion</i> -depressioner i torv
7160	Fennoskandiska mineralrika källor och källkärr
7210	Kalkkärr med <i>Cladium mariscus</i> och <i>Caricion davallianae</i> -arter
7220	Källkärr med kalktuffbildning (<i>Cratoneurion</i>)
7230	Rikkärr
7240	Alpin pionjärvegetation med <i>Caricion bicoloris-atrofuscae</i>
7310	Aapamyrar
7320	Palsmyrar
Fuktiga skogar	
9080	Fennoskandiska lövsumpskogar
91D0	Skogbevuxen myr

2. GRUPP 2: Gräsmarker och andra betespräglade livsmiljöer

Kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG	Namn på livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Kustnära livsmiljöer och dyner	
1630	Boreala strandängar vid Östersjön
21A0	Machairs

Hedar och buskmarker	
4030	Europeiska torra hedar
4040	Torra atlantiska kusthedar med <i>Erica vagans</i>
4090	Endemiska mediterrana bergshedar med ärttörne
5130	<i>Juniperus communis</i> -buskmarker på hedar eller kalkgräsmarker
8240	Uppspruckna kalkstenshällmarker
Gräsmarker	
6110	Gräsmarker på kalkhällar med <i>Alyso-Sedion albi</i>
6120	Sandstäpp
6130	Galmejagräsmarker med <i>Violetalia calaminariae</i>
6140	Pyreneiska silikatgräsmarker med <i>Festuca eskia</i>
6150	Alpina och boreala silikatgräsmarker
6160	Iberiska bergsgräsmarker med <i>Festuca indigesta</i>
6170	Alpina och subalpina kalkgräsmarker
6180	Makaronesiska mesofila gräsmarker
6190	Pannoniska gräsmarker med klippgrund (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)
6210	Delvis naturliga torra gräsmarker och buskfacies på kalksubstrat (<i>Festuco-Brometalia</i>)
6220	Stäppartade marker med gräs och annueller av typen <i>Thero-Brachypodietea</i>
6230	Artrika <i>Nardus</i> -gräsmarker på silikatsubstrat i bergsområden (och subbergsområden i Kontinentaleuropa)
6240	Subpannoniska stäppartade gräsmarker

6250	Pannoniska löss-stäppmarker
6260	Pannoniska sandstäpper
6270	Fennoskandiska artrika torra till halvtorra låglandsgräsmarker
6280	Nordiskt alvar och prekambrisk kalkhällmarker
62A0	Östliga submediterrana torra gräsmarker (<i>Scorzoneratalia villosae</i>)
62B0	Gräsmarker med serpentinvegetation i Cypern
62C0	Ponto-sarmatiska stäpper
62D0	Oro-moesiska acidofila gräsmarker
6410	<i>Molinia</i> -ängar på kalk-, torv- eller ler- och dyrika jordar (<i>Molinion caeruleae</i>)
6420	Mediterrana fuktiga gräsmarker med hög örtvegetation med <i>Molinio-Holoschoenion</i>
6510	Slätterängar i låglandet (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
6520	Höglänta slätterängar
Dehesas och trädklädda ängar och betesmarker	
6310	Dehesas med vintergröna <i>Quercus</i> spp.
6530	Fennoskandiska lövängar
9070	Fennoskandiska trädklädda betesmarker

3. GRUPP 3: Vattendrag, sjöar, alluviala och strandnära livsmiljöer

Kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG	Namn på livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Vattendrag och sjöar	
3110	Oligotrofa mineralfattiga vatten på sandslätter (<i>Littorelletalia uniflorae</i>)
3120	Oligotrofa mineralfattiga vatten på västligt mediterrana sandslätter med <i>Isoëtes</i> spp.
3130	Oligotrofa till mesotrofa stillastående vatten med vegetation av <i>Littorelletea uniflorae</i> och/eller <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
3140	Kalkrika oligo-mesotrofa vatten med bentisk vegetation med <i>Chara</i> spp.
3150	Naturligt eutrofa sjöar med <i>Magnopotamion</i> - eller <i>Hydrocharition</i> -vegetation
3160	Naturligt dystrofa sjöar och småvatten
3170	Mediterrana temporära småvatten
3180	Turloughs
3190	Sjöar av gipskarst
31A0	Transsylvanska lotusbäddar i varma källor
3210	Fennoskandiska naturliga större vattendrag
3220	Alpina vattendrag med örtrik strandvegetation
3230	Alpina vattendrag och deras vedartade vegetation med <i>Myricaria germanica</i>
3240	Alpina vattendrag och deras vedartade vegetation med <i>Salix elaeagnos</i>

3250	Ständigt vattenförande mediterrana vattendrag med <i>Glaucium flavum</i>
3260	Vattendrag med vegetation av <i>Ranunculion fluitantis</i> och <i>Callitricho-Batrachion</i>
3270	Vattendrag med dyiga stränder med vegetation av <i>Chenopodion rubri</i> p.p. och <i>Bidention</i> p.p.
3280	Ständigt vattenförande mediterrana stora vattendrag med arter av <i>Paspalo-Agrostidion</i> och hängande vegetation med <i>Salix</i> och <i>Populus alba</i>
3290	Mediterrana vattendrag med periodisk vattenföring och med arter av <i>Paspalo-Agrostidion</i>
32A0	Kalktuffkaskader i karstvattendrag i Dinariska alperna
Alluviala ängar	
6430	Ängar med hög örtvegetation på fuktig mark på slätter och i berg, även alper
6440	<i>Cnidion dubii</i> -ängar i floddalar som översvämmas
6450	Nordliga, boreala alluviala ängar
6540	Submediterrana gräsmarker med <i>Molinio-Hordeion secalini</i>

Alluviala skogar/strandskogar	
9160	Subatlantiska och mellaneuropeiska ekskogar eller ek-avenbokskogar med <i>Carpinion betuli</i>
91E0	Alluviala lövskogar med <i>Alnus glutinosa</i> och <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
91F0	Blandskog med <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> och <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> eller <i>Fraxinus angustifolia</i> längs större vattendrag (<i>Ulmenion minoris</i>)
92A0	Galleriskogar med <i>Salix alba</i> och <i>Populus alba</i>
92B0	Strandskogar med <i>Rhododendron ponticum</i> , <i>Salix</i> och andra längs tidvis vattenförande mediterrana vattendrag
92C0	<i>Platanus orientalis</i> och <i>Liquidambar orientalis</i> -skogar (<i>Platanion orientalis</i>)
92D0	Sydliga galleristrandskogar och tätvegetation (<i>Nerio-Tamaricetea</i> och <i>Securinegion tinctoriae</i>)
9370	Dadelpalmlund med <i>Phoenix</i>

4. GRUPP 4: Skogar

Kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG	Namn på livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Boreala skogar	
9010	Västlig taiga
9020	Fennoskandiska hemiboreala äldre naturliga ädellövskogar (<i>Quercus</i> , <i>Tilia</i> , <i>Acer</i> , <i>Fraxinus</i> eller <i>Ulmus</i>) med rik epifytflora
9030	Naturliga primärskogar i landhöjningskust
9040	Nordiska subalpina/subarktiska skogar med <i>Betula pubescens</i> ssp. <i>czerepanovii</i>
9050	Fennoskandiska örtrika skogar med <i>Picea abies</i>
9060	Barrskogar på eller i anslutning till rullstensåsar
Tempererade skogar	
9110	<i>Luzulo-Fagetum</i> -bokskogar
9120	Atlantiska bokskogar på sur mark med <i>Ilex</i> och ibland också med <i>Taxus</i> i buskskikt (<i>Quercion robori-petraeae</i> eller <i>Ilici-Fagenion</i>)
9130	<i>Asperulo-Fagetum</i> -bokskogar
9140	Mellaneuropeiska subalpina bokskogar med <i>Acer</i> och <i>Rumex arifolius</i>
9150	Mellaneuropeiska kalkbokskogar med <i>Cephalanthero-Fagion</i>
9170	Ek-avenbokskogar med <i>Galio-Carpinetum</i>
9180	<i>Tilio-Acerion</i> -skogar i sluttningar, rasbranter och raviner
9190	Äldre ekskogar med <i>Quercus robur</i> på sura, sandiga slättmarker

91A0	Äldre ekskogar med <i>Ilex</i> och <i>Blechnum</i> på Brittiska öarna
91B0	Termofila <i>Fraxinus angustifolia</i> -skogar
91G0	Pannoniska skogar med <i>Quercus petraea</i> och <i>Carpinus betulus</i>
91H0	Pannoniska skogar med <i>Quercus pubescens</i>
91I0	Euro-sibiriska stäppskogar med <i>Quercus</i> spp.
91J0	<i>Taxus baccata</i> -skogar på brittiska öarna
91K0	Illyriska <i>Fagus sylvatica</i> -skogar (<i>Aremonio-Fagion</i>)
91L0	Illyriska ek-avenbokskogar (<i>Erythronio-Carpinion</i>)
91M0	Pannoniska-balkanska skogar med turkisk ek-dvärgök
91P0	<i>Abietetum polonicum</i> -skogar
91Q0	Västkarpatiska <i>Pinus sylvestris</i> -skogar på kalkhaltig mark
91R0	Dinariska-dolomitiska skogar med skotsk tall (<i>Genisto januensis-Pinetum</i>)
91S0	Västpontiska bokskogar
91T0	Centraleuropeiska skogar med skotsk tall och lavar
91U0	Sarmatiska stäpptallskogar
91V0	Dakiska bokskogar (<i>Symphyto-Fagion</i>)
91W0	Moesiska bokskogar
91X0	Bokskogar i Dobrogea
91Y0	Dakiska ek- och avenbokskogar
91Z0	Moesiska silverlindskogar
91AA	Östliga vitekskogar
91BA	Moesiska silvergranskogar
91CA	Skogar med skotsk tall i Rodopi- och Balkanbergen

Mediterrana och makaronesiska skogar	
9210	Apenninska bokskogar med <i>Taxus</i> och <i>Ilex</i>
9220	Apenninska bokskogar med <i>Abies alba</i> och bokskogar med <i>Abies nebrodensis</i>
9230	Galiciska-portugisiska ekskogar med <i>Quercus robur</i> och <i>Quercus pyrenaica</i>
9240	Iberiska skogar med <i>Quercus faginea</i> och <i>Quercus canariensis</i>
9250	<i>Quercus trojana</i> -skogar
9260	<i>Castanea sativa</i> -skogar
9270	Grekiska bokskogar med <i>Abies borisii-regis</i>
9280	<i>Quercus frainetto</i> -skogar
9290	Cupressus-skogar (<i>Acero-Cupression</i>)
9310	Egeiska <i>Quercus brachyphylla</i> -skogar
9320	<i>Olea</i> - och <i>Ceratonia</i> -skogar
9330	<i>Quercus suber</i> -skogar
9340	<i>Quercus ilex</i> - och <i>Quercus rotundifolia</i> -skogar
9350	<i>Quercus macrolepis</i> -skogar
9360	Makaronesiska lagerskogar (<i>Laurus</i> , <i>Ocotea</i>)
9380	<i>Ilex aquifolium</i> -skogar
9390	Buskmark och låg skogsvegetation med <i>Quercus alnifolia</i>
93A0	Skogsmark med <i>Quercus infectoria</i> (<i>Anagyro foetidae-Quercetum infectoriae</i>)

Barrskogar i bergsområden	
9410	<i>Picea</i> -skogar på sura marker i bergsområden upp till alpina zonen (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)
9420	Alpina <i>Larix decidua</i> - och/eller <i>Pinus cembra</i> -skogar
9430	<i>Pinus uncinata</i> -skogar i subalpina områden och i bergsområden
9510	Sydliga appeninska <i>Abies alba</i> -skogar
9520	<i>Abies pinsapo</i> -skogar
9530	(Sub)mediterrana tallskogar med endemisk <i>Pinus nigra</i>
9540	Mediterrana tallskogar med endemisk mesogeisk tall
9550	Endemiska tallskogar på Kanarieöarna
9560	Endemiska skogar med <i>Juniperus</i> spp.
9570	<i>Tetraclinis articulata</i> -skogar
9580	Mediterrana <i>Taxus baccata</i> -skogar
9590	<i>Cedrus brevifolia</i> -skogar (<i>Cedrosetum brevifoliae</i>)
95A0	Högt belägna oro-mediterrana tallskogar

5. GRUPP 5: Stäpper, hedar och buskmarker

Kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG	Namn på livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Salt- och gipsstäpper	
1430	Salta och kväverika buskmarker (<i>Pegano-Salsoletea</i>)
1510	Mediterrana saltstäpper (<i>Limonietalia</i>)
1520	Iberiska gipsstäpper (<i>Gypsophiletalia</i>)

Tempererade hedar och buskmarker	
4050	Endemiska makaronesiska hedar
4060	Alpina och boreala hedar
4070	Buskmarker med <i>Pinus mugo</i> och <i>Rhododendron hirsutum</i> (<i>Mugo-Rhododendretum hirsuti</i>)
4080	Subarktiska buskmarker med <i>Salix</i> spp.
40A0	Subkontinentala peripannoniska buskmarker
40B0	<i>Potentilla fruticosa</i> -snår i Rodopibergen
40C0	Ponto-sarmatiska lövsnår
Sklerofyllbuskmarker (matorral)	
5110	Stabila xerotermofila <i>Buxus sempervirens</i> -buskmarker på kalkrika bergssluttningar (<i>Berberidion</i> p.p.)
5120	<i>Cytisus purgans</i> -buskmarker i bergsområden
5140	<i>Cistus palhinhae</i> -buskmarker på marina fuktiga hedar
5210	Trädbevuxna matorral med <i>Juniperus</i> spp.
5220	Trädbevuxna matorral med <i>Zyziphus</i>
5230	Trädbevuxna matorral med <i>Laurus nobilis</i>
5310	<i>Laurus nobilis</i> -snår
5320	Marker med lågvuxen <i>Euphorbia</i> nära klippor
5330	Termomediterrana buskmarker och förstäppbuskmarker
5410	Västlig mediterrän frygana (<i>Astragalo-Plantaginetum subulatae</i>) på klipptoppar
5420	<i>Sarcopoterium spinosum</i> -frygana
5430	Endemisk frygana med <i>Euphorbio-Verbascion</i>

6. GRUPP 6: Klippor och dyner

Kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG	Namn på livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Havsklippor, stränder och öar	
1210	Annuell vegetation på driftvallar
1220	Perenn vegetation på steniga stränder
1230	Vegetationsklädda havsklippor vid Atlantkust eller Östersjökust
1240	Vegetationsklädda havsklippor vid Medelhavskust med endemisk <i>Limonium</i> spp.
1250	Vegetationsklädda havsklippor med endemiska växter vid makaronesisk kust
1610	Rullstensåsöar i Östersjön med littoral och sublittoral vegetation
1620	Boreala skär och småöar i Östersjön
1640	Boreala sandstränder med perenn vegetation vid Östersjön
Kustnära sanddyner och inlandssanddyner	
2110	Embryonala vandrande sanddyner
2120	Kustnära vandrande sanddyner med <i>Ammophila arenaria</i> ("vita sanddyner")
2130	Permanent kustnära sanddyner med örtvegetation ("gråa sanddyner")
2140	Urkalkade permanenta sanddyner med <i>Empetrum nigrum</i>
2150	Atlantiska urkalkade permanenta sanddyner (<i>Calluno-Ulicetea</i>)
2160	Sanddyner med <i>Hippophaë rhamnoides</i>

2170	Sanddyner med <i>Salix repens</i> ssp. <i>argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>)
2180	Trädklädda sanddyner i atlantisk, kontinental och boreal region
2190	Dynvåtmarker
2210	Permanent strandsanddyner av typen <i>Crucianellion maritimae</i>
2220	Sanddyner med <i>Euphorbia terracina</i>
2230	<i>Malcolmietalia</i> sanddyngräsmarker
2240	<i>Brachypodietalia</i> sanddyngräsmarker med annueller
2250	Kustnära sanddyner med <i>Juniperus</i> spp.
2260	Sklerofyllbuskklädda sanddyner (<i>Cisto-Lavenduletalia</i>)
2270	Trädklädda sanddyner med <i>Pinus pinea</i> och/eller <i>Pinus pinaster</i>
2310	Torra hedsanddyner med <i>Calluna</i> och <i>Genista</i>
2320	Torra hedsanddyner med <i>Calluna</i> och <i>Empetrum nigrum</i>
2330	Inlandssanddyner med öppna gräsmarker med <i>Corynephorus</i> och <i>Agrostis</i>
2340	Pannoniska inlandssanddyner
91N0	Pannoniska snår på inlandssanddyner (<i>Junipero-Populetum albae</i>)

Klippor	
8110	Silikatrasbrant i bergsområden intill snögränsen (<i>Androsacetalia alpinae</i> och <i>Galeopsietalia ladani</i>)
8120	Basisk rasbrant i bergsområden och alpina områden (<i>Thlaspietea rotundifolii</i>)
8130	Västliga mediterrana och termofila rasbranter
8140	Östliga mediterrana rasbranter
8150	Mellaneuropeiska höglandsrasbranter av silikattyp
8160	Mellaneuropeiska rasbranter av kalktyp i bergsområden
8210	Chasmofytisk vegetation på kalkrika bergsluttningar
8220	Chasmofytisk vegetation på silikatrika bergsluttningar
8230	Pionjärvegetation med <i>Sedo-Scleranthion</i> eller <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i> på silikatbergstytter
8310	Grottor som inte är öppna för allmänheten
8320	Lavafält och naturliga kratrar
8340	Permanent glaciärer

BILAGA II

MARINA EKOSYSTEM – LIVSMILJÖTYPER OCH GRUPPER AV LIVSMILJÖTYPER SOM AVSES I ARTIKEL 5.1 OCH 5.2

Förteckningen omfattar de marina livsmiljötyper som avses i artikel 5.1 och 5.2 samt sju grupper av dessa livsmiljötyper, nämligen 1) sjögräsbäddar, 2) makroalgskogar, 3) skaldjursbäddar, 4) maerlbäddar, 5) bäddar av svampdjur, koraller och korallalger, 6) hydrotermala öppningar samt 7) mjuka sediment (inte djupare än 1 000 meters djup). Relationen till de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I till direktiv 92/43/EEG redovisas också.

Den klassificering av marina livsmiljötyper, differentierad efter marina biogeografiska regioner, som används är utformad i enlighet med EUNIS (European Nature Information System), som reviderats för marina livsmiljötyper av EEA 2022. Informationen om de relaterade livsmiljöer som förtecknas i bilaga I till direktiv 92/43/EEG bygger på den jämförande översikt som offentliggjordes av Europeiska miljöbyrån 2021⁴⁸.

48 [EUNIS marine habitat classification 2022. Europeiska miljöbyrån.](#)

1. Grupp 1: Sjögräsbäddar

EUNIS-kod	Namn på livsmiljötyp enligt EUNIS	Relaterad kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Atlanten		
MA522	Sjögräsbäddar på litorala sandbottnar i Atlanten	1140, 1160
MA623	Sjögräsbäddar på litorala lerbottnar i Atlanten	1140, 1160
MB522	Sjögräsbäddar på infralitorala sandbottnar i Atlanten	1110, 1150, 1160
Östersjön		
MA332	Hydrolitorala grova sediment i Östersjön karakteriserade av undervattensvegetation	1130, 1160, 1610, 1620
MA432	Hydrolitorala blandade sediment i Östersjön karakteriserade av undervattensvegetation	1130, 1140, 1160, 1610
MA532	Hydrolitorala sandbottnar i Östersjön karakteriserade av rotade undervattensväxter	1130, 1140, 1160, 1610
MA632	Hydrolitorala lerbottnar i Östersjön karakteriserade av rotade undervattensväxter	1130, 1140, 1160, 1650
MB332	Infralitorala grova sediment i Östersjön karakteriserade av rotade undervattensväxter	1110, 1160
MB432	Infralitorala blandade sediment i Östersjön karakteriserade av rotade undervattensväxter	1110, 1160, 1650
MB532	Infralitorala sandbottnar i Östersjön karakteriserade av rotade undervattensväxter	1110, 1130, 1150, 1160
MB632	Infralitorala lersediment i Östersjön karakteriserade av rotade undervattensväxter	1130, 1150, 1160, 1650

Svarta havet		
MB546	Sjögräsängar och rhizomatösa algängar i Svarta havet på sötvattenpåverkade infralitorala leriga sandbottnar	1110, 1130, 1160
MB547	Sjögräsängar i Svarta havet på måttligt exponerade övre infralitorala rena sandbottnar	1110, 1160
MB548	Sjögräsängar i Svarta havet på nedre infralitorala sandbottnar	1110, 1160
Medelhavet		
MB252	Biocenos av <i>Posidonia oceanica</i>	1120
MB2521	Ekomorfos av randiga <i>Posidonia oceanica</i> -ängar	1120, 1130, 1160
MB2522	Ekomorfos av ”barriärrev”-lika <i>Posidonia oceanica</i> -ängar	1120, 1130, 1160
MB2523	Facies av döda ”mattor” av <i>Posidonia oceanica</i> utan mycket epiflora	1120, 1130, 1160
MB2524	Association med <i>Caulerpa prolifera</i> på <i>Posidonia</i> -bäddar	1120, 1130, 1160
MB5521	Association med <i>Cymodocea nodosa</i> på väl sorterade fina sandbottnar	1110, 1130, 1160
MB5534	Association med <i>Cymodocea nodosa</i> på ytliga leriga sandbottnar i skyddade vatten	1110, 1130, 1160
MB5535	Association med <i>Zostera noltei</i> på ytliga leriga sandbottnar i skyddade vatten	1110, 1130, 1160
MB5541	Association med <i>Ruppia cirrhosa</i> och/eller <i>Ruppia maritima</i> på sandbottnar	1110, 1130, 1160
MB5544	Association med <i>Zostera noltei</i> i euryhalin och eurytermal miljö på sandbottnar	1110, 1130, 1160
MB5545	Association med <i>Zostera marina</i> i euryhalin och eurytermal miljö	1110, 1130, 1160

2. Grupp 2: Makroalgskogar

EUNIS-kod	Namn på livsmiljötyp enligt EUNIS	Relaterad kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Atlanten		
MA123	Tångsamhällen på litorala hårbottnar med full salthalt i Atlanten	1160, 1170, 1130
MA125	Brunalger (Fucales) på litorala hårbottnar med variabel salthalt i Atlanten	1170, 1130
MB121	Kelp- och tångsamhällen på infralitorala hårbottnar i Atlanten	1170, 1160
MB123	Kelp- och tångsamhällen på sedimentpåverkade eller störda infralitorala hårbottnar i Atlanten	1170, 1160
MB124	Kelpsamhällen på infralitorala hårbottnar med variabel salthalt i Atlanten	1170, 1130, 1160
MB321	Kelp- och tångsamhällen på infralitorala grova sediment i Atlanten	1160
MB521	Kelp- och tångsamhällen på infralitorala sandbottnar i Atlanten	1160
MB621	Vegetationssamhällen på infralitorala lerbottnar i Atlanten	1160
Östersjön		
MA131	Hydrolitorala hårbottnar och block i Östersjön karakteriserade av fleråriga alger	1160, 1170, 1130, 1610, 1620
MB131	Fleråriga alger på infralitorala hårbottnar och block i Östersjön	1170, 1160
MB232	Infralitorala bottnar i Östersjön karakteriserade av skalgrus	1160, 1110
MB333	Infralitorala grova sediment i Östersjön karakteriserade av fleråriga alger	1110, 1160
MB433	Infralitorala blandade sediment i Östersjön karakteriserade av fleråriga alger	1110, 1130, 1160, 1170

Svarta havet		
MB144	Mytiliddominerade exponerade övre infralitorala hårbottenar med brunalger (Fucales) i Svarta havet	1170, 1160
MB149	Mytiliddominerade måttligt exponerade övre infralitorala hårbottenar med brunalger (Fucales) i Svarta havet	1170, 1160
MB14A	Brunalger (Fucales) och andra alger på väl belysta skyddade övre infralitorala hårbottenar i Svarta havet	1170, 1160
Medelhavet		
MA1548	Association med <i>Fucus virsoides</i>	1160, 1170
MB1512	Association med <i>Cystoseira tamariscifolia</i> och <i>Saccorhiza polyschides</i>	1170, 1160
MB1513	Association med <i>Cystoseira amentacea</i> (var. <i>amentacea</i> , var. <i>stricta</i> , var. <i>spicata</i>)	1170, 1160
MB151F	Association med <i>Cystoseira brachycarpa</i>	1170, 1160
MB151G	Association med <i>Cystoseira crinita</i>	1170, 1160
MB151H	Association med <i>Cystoseira crinitophylla</i>	1170, 1160
MB151J	Association med <i>Cystoseira sauvageauana</i>	1170, 1160
MB151K	Association med <i>Cystoseira spinosa</i>	1170, 1160
MB151L	Association med <i>Sargassum vulgare</i>	1170, 1160
MB151M	Association med <i>Dictyopteris polypodioides</i>	1170, 1160
MB151W	Association med <i>Cystoseira compressa</i>	1170, 1160
MB1524	Association med <i>Cystoseira barbata</i>	1170, 1160
MC1511	Association med <i>Cystoseira zosteroides</i>	1170, 1160
MC1512	Association med <i>Cystoseira usneoides</i>	1170, 1160
MC1513	Association med <i>Cystoseira dubia</i>	1170, 1160
MC1514	Association med <i>Cystoseira corniculata</i>	1170, 1160

MC1515	Association med <i>Sargassum</i> spp.	1170, 1160
MC1518	Association med <i>Laminaria ochroleuca</i>	1170, 1160
MC3517	Association med <i>Laminaria rodriguezii</i> på detritusbäddar	1160

3. Grupp 3: Skaldjursbäddar

EUNIS-kod	Namn på livsmiljötyp enligt EUNIS	Relaterad kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Atlanten		
MA122	<i>Mytilus edulis</i> - och/eller havstulpansamhällen på vågexponerade litorala hårbottenar i Atlanten	1160, 1170
MA124	Mussel- och/eller havstulpansamhällen med tång på litorala hårbottenar i Atlanten	1160, 1170
MA227	Musselrev (<i>Bivalvia</i>) i den litorala zonen i Atlanten	1170, 1140
MB222	Musselrev (<i>Bivalvia</i>) i den infralitorala zonen i Atlanten	1170, 1130, 1160
MC223	Musselrev (<i>Bivalvia</i>) i den cirkalitorala zonen i Atlanten	1170
Östersjön		
MB231	Infralitorala bottenar i Östersjön karakteriserade av epibentiska musslor (<i>Bivalvia</i>)	1170, 1160
MC231	Cirkalitorala bottenar i Östersjön dominerade av epibentiska musslor (<i>Bivalvia</i>)	1170, 1160, 1110
MD231	Cirkalitorala biogena bottenar i utsjön i Östersjön karakteriserade av epibentiska musslor (<i>Bivalvia</i>)	1170
MD232	Cirkalitorala skalgrusbottenar i utsjön i Östersjön karakteriserade av musslor (<i>Bivalvia</i>)	1170
MD431	Cirkalitorala blandade bottenar i utsjön i Östersjön karakteriserade av makroskopiska epibentiska biotiska strukturer	
MD531	Cirkalitorala sandbottenar i utsjön i Östersjön karakteriserade av makroskopiska epibentiska biotiska strukturer	
MD631	Cirkalitorala lerbottenar i utsjön i Östersjön karakteriserade av epibentiska musslor (<i>Bivalvia</i>)	

Svarta havet		
MB141	Evertebratdominerade nedre infralitorala hårbotten i Svarta havet	1170
MB143	Mytiliddominerade exponerade övre infralitorala hårbotten med bladformiga alger (inga Fucales) i Svarta havet	1170, 1160
MB148	Mytiliddominerade måttligt exponerade övre infralitorala hårbotten med bladformiga alger (andra än Fucales) i Svarta havet	1170, 1160
MB242	Musselbankar i den infralitorala zonen i Svarta havet	1170, 1130, 1160
MB243	Ostronrev på nedre infralitorala hårbotten i Svarta havet	1170
MB642	Infralitorala terrigena lerbotten i Svarta havet	1160
MC141	Evertebratdominerade cirkalitorala hårbotten i Svarta havet	1170
MC241	Musselbankar på cirkalitorala terrigena lerbotten i Svarta havet	1170
MC645	Lägre cirkalitorala lerbotten i Svarta havet	
Medelhavet		
MA1544	Facies med <i>Mytilus galloprovincialis</i> i vatten rikt på organiskt material	1160, 1170
MB1514	Facies med <i>Mytilus galloprovincialis</i>	1170, 1160
	<i>Infralitorala ostronbankar i Medelhavet</i>	
	<i>Cirkalitorala ostronbankar i Medelhavet</i>	

4. Grupp 4: Maerlbäddar

EUNIS-kod	Namn på livsmiljötyp enligt EUNIS	Relaterad kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Atlanten		
MB322	Maerlbäddar på infralitorala grova sediment i Atlanten	1110, 1160
MB421	Maerlbäddar på infralitorala blandade sediment i Atlanten	1110, 1160
MB622	Maerlbäddar på infralitorala lersediment i Atlanten	1110, 1160
Medelhavet		
MB3511	Association med kalkalger i grov sand och fint grus som blandas av vågor	1110, 1160
MB3521	Association med kalkalger i grov sand och fint grus under inflytande av bottenströmmar	1110, 1160
MB3522	Association med maerl (= association med <i>Lithothamnion corallioides</i> och <i>Phymatolithon calcareum</i>) på grov sand och grus i Medelhavet	1110, 1160
MC3521	Association med kalkalger på kustnära detritusbottnar	1110
MC3523	Association med maerl (<i>Lithothamnion corallioides</i> och <i>Phymatolithon calcareum</i>) på kustnära dendritiska bottnar	1110

5. Grupp 5: Bäddar av svampdjur, koraller och korallalger

EUNIS-kod	Namn på livsmiljötyp enligt EUNIS	Relaterad kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Atlanten		
MC121	Djurdominerade fastsittande samhällen på cirkalitorala hårbotten i Atlanten	1170
MC124	Djursamhällen på cirkalitorala hårbotten med variabel salthalt i Atlanten	1170, 1130
MC126	Samhällen i och under cirkalitorala grottor och överhäng i Atlanten	8330, 1170
MC222	Kallvattenkorallrev i den cirkalitorala zonen i Atlanten	1170
MD121	Svampdjursamhällen på cirkalitorala hårbotten i utsjön i Atlanten	1170
MD221	Kallvattenkorallrev i den cirkalitorala zonen i utsjön i Atlanten	1170
ME122	Svampsamhällen på övre batyala hårbotten i Atlanten	1170
ME123	Blandat samhälle av kallvattenkoraller på övre batyala hårbotten i Atlanten	1170
ME221	Övre batyala kallvattenkorallrev i Atlanten	1170
ME322	Blandat samhälle av kallvattenkoraller på övre batyala grova sediment i Atlanten	
ME324	Aggregation av svampdjur på övre batyala grova sediment i Atlanten	
ME422	Aggregation av svampdjur på övre batyala blandade sediment i Atlanten	
ME623	Aggregation av svampdjur på övre batyala lerbotten i Atlanten	
ME624	Erekt korallfält på övre batyala lerbotten i Atlanten	
MF121	Blandat samhälle av kallvattenkoraller på nedre batyala hårbotten i Atlanten	1170

MF221	Nedre batyala kallvattenkorallrev i Atlanten	1170
MF321	Blandat samhälle av kallvattenkoraller på nedre batyala grova sediment i Atlanten	
MF622	Aggregation av svampdjur på nedre batyala lerbottnar i Atlanten	
MF623	Erekt korallfält på nedre batyala lerbottnar i Atlanten	
Östersjön		
MB138	Infralitorala hårbottnar och block i Östersjön karakteriserade av epibentiska svampdjur	1170, 1160
MB43A	Infralitorala blandade sediment i Östersjön karakteriserade av epibentiska svampdjur (Porifera)	1160, 1170
MC133	Cirkalitorala hårbottnar och block i Östersjön karakteriserade av epibentiska nässeldjur	1170, 1160
MC136	Infralitorala hårbottnar och block i Östersjön karakteriserade av epibentiska svampdjur	1170, 1160
MC433	Cirkalitorala blandade sediment i Östersjön karakteriserade av epibentiska nässeldjur	1160, 1170
MC436	Cirkalitorala blandade sediment i Östersjön karakteriserade av epibentiska svampdjur	1160
Svarta havet		
MD24	Cirkalitorala biogena livsmiljöer i utsjön i Svarta havet	1170
ME14	Övre batyala hårbottnar i Svarta havet	1170
ME24	Övre batyala biogena livsmiljöer i Svarta havet	1170
MF14	Nedre batyala hårbottnar i Svarta havet	1170

Medelhavet		
MB151E	Facies med <i>Cladocora caespitosa</i>	1170, 1160
MB151Q	Facies med <i>Astroides calycularis</i>	1170, 1160
MB151α	Facies och association av biocenoser med kalkalger (i enklav)	1170, 1160
MC1519	Facies med <i>Eunicella cavolini</i>	1170, 1160
MC151A	Facies med <i>Eunicella singularis</i>	1170, 1160
MC151B	Facies med <i>Paramuricea clavata</i>	1170, 1160
MC151E	Facies med <i>Leptogorgia sarmentosa</i>	1170, 1160
MC151F	Facies med <i>Anthipatella subpinnata</i> och sparsamt med rödalger	1170, 1160
MC151G	Facies med stora svampdjur och sparsamt med rödalger	1170, 1160
MC1522	Facies med <i>Corallium rubrum</i>	8330, 1170
MC1523	Facies med <i>Leptopsammia pruvoti</i>	8330, 1170
MC251	Kalkalgsplattformer	1170
MC6514	Facies av seg lera med <i>Alcyonium palmatum</i> och <i>Parastichopus regalis</i> på cirkalitoral lera	1160
MD151	Biocenoser på hårdbottnar på kontinentalsockelkanten i Medelhavet	1170
MD25	Cirkalitorala biogena livsmiljöer i utsjön i Medelhavet	1170
MD6512	Facies av seg lera med <i>Alcyonium palmatum</i> och <i>Parastichopus regalis</i> på nedre cirkalitoral lera	
ME1511	Övre batyala <i>Lophelia pertusa</i> -rev i Medelhavet	1170
ME1512	Övre batyala <i>Madrepora oculata</i> -rev i Medelhavet	1170
ME1513	Övre batyala <i>Madrepora oculata</i> - och <i>Lophelia pertusa</i> -rev i Medelhavet	1170
ME6514	Övre batyala facies med <i>Pheronema carpenteri</i> i Medelhavet	

MF1511	Nedre batyala <i>Lophelia pertusa</i> -rev i Medelhavet	1170
MF1512	Nedre batyala <i>Madrepora oculata</i> -rev i Medelhavet	1170
MF1513	Nedre batyala <i>Madrepora oculata</i> - och <i>Lophelia pertusa</i> -rev i Medelhavet	1170
MF6511	Nedre batyala facies av sandig lera med <i>Thenaea muricata</i> i Medelhavet	
MF6513	Nedre batyala facies av kompakt lera med <i>Isidella elongata</i> i Medelhavet	

6. Grupp 6: Hydrotermala öppningar

EUNIS-kod	Namn på livsmiljötyp enligt EUNIS	Relaterad kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Atlanten		
MB128	Hydrotermala öppningar i infralitorala hårbotten i Atlanten	1170, 1160, 1180
MB627	Hydrotermala öppningar i infralitorala lerbotten i Atlanten	1130, 1160
MC127	Hydrotermala öppningar i cirkalitorala hårbotten i Atlanten	1170, 1180
MC622	Hydrotermala öppningar i cirkalitorala lerbotten i Atlanten	1160
MD122	Hydrotermala öppningar i cirkalitorala hårbotten i utsjön i Atlanten	1170
MD622	Hydrotermala öppningar i cirkalitorala lerbotten i utsjön i Atlanten	

7. Grupp 7: Mjuka sediment (inte djupare än 1 000 meters djup)

EUNIS-kod	Namn på livsmiljötyp enligt EUNIS	Relaterad kod för livsmiljötyp enligt bilaga I till direktiv 92/43/EEG
Atlanten		
MA32	Litorala grova sediment i Atlanten	1130, 1160
MA42	Litorala blandade sediment i Atlanten	1130, 1140, 1160
MA52	Litorala sandbottnar i Atlanten	1130, 1140, 1160
MA62	Litorala lerbottnar i Atlanten	1130, 1140, 1160
MB32	Infralitorala grova sediment i Atlanten	1110, 1130, 1160
MB42	Infralitorala blandade sediment i Atlanten	1110, 1130, 1150, 1160
MB52	Infralitorala sandbottnar i Atlanten	1110, 1130, 1150, 1160
MB62	Infralitorala lerbottnar i Atlanten	1110, 1130, 1160
MC32	Cirkalitorala grova sediment i Atlanten	1110, 1160
MC42	Cirkalitorala blandade sediment i Atlanten	1110, 1160
MC52	Cirkalitorala sandbottnar i Atlanten	1110, 1160
MC62	Cirkalitorala lerbottnar i Atlanten	1160
MD32	Cirkalitorala grova sediment i utsjön i Atlanten	
MD42	Cirkalitorala blandade sediment i utsjön i Atlanten	
MD52	Cirkalitorala sandbottnar i utsjön i Atlanten	
MD62	Cirkalitorala lerbottnar i utsjön i Atlanten	
ME32	Övre batyala grova sediment i Atlanten	
ME42	Övre batyala blandade sediment i Atlanten	

ME52	Övre batyala sandbottnar i Atlanten	
ME62	Övre batyala lerbottnar i Atlanten	
MF32	Nedre batyala grova sediment i Atlanten	
MF42	Nedre batyala blandade sediment i Atlanten	
MF52	Nedre batyala sandbottnar i Atlanten	
MF62	Nedre batyala lerbottnar i Atlanten	
Östersjön		
MA33	Hydrolitorala grova sediment i Östersjön	1130, 1160, 1610, 1620
MA43	Hydrolitorala blandade sediment i Östersjön	1130, 1140, 1160, 1610
MA53	Hydrolitorala sandbottnar i Östersjön	1130, 1140, 1160, 1610
MA63	Hydrolitorala lerbottnar i Östersjön	1130, 1140, 1160, 1650
MB33	Infralitorala grova sediment i Östersjön	1110, 1150, 1160
MB43	Infralitorala blandade sediment i Östersjön	1110, 1130, 1150, 1160, 1170, 1650
MB53	Infralitorala sandbottnar i Östersjön	1110, 1130, 1150, 1160
MB63	Infralitorala lerbottnar i Östersjön	1130, 1150, 1160, 1650
MC33	Cirkalitorala grova sediment i Östersjön	1110, 1160
MC43	Cirkalitorala blandade sediment i Östersjön	1160, 1170
MC53	Cirkalitorala sandbottnar i Östersjön	1110, 1160
MC63	Cirkalitorala lerbottnar i Östersjön	1160, 1650

MD33	Cirkalitorala grova sediment i utsjön i Östersjön	
MD43	Cirkalitorala blandade sediment i utsjön i Östersjön	
MD53	Cirkalitorala sandbottnar i utsjön i Östersjön	
MD63	Cirkalitorala lerbottnar i utsjön i Östersjön	
Svarta havet		
MA34	Litorala grova sediment i Svarta havet	1160
MA44	Litorala blandade sediment i Svarta havet	1130, 1140, 1160
MA54	Litorala sandbottnar i Svarta havet	1130, 1140, 1160
MA64	Litorala lerbottnar i Svarta havet	1130, 1140, 1160
MB34	Infralitorala grova sediment i Svarta havet	1110, 1160
MB44	Infralitorala blandade sediment i Svarta havet	1110, 1170
MB54	Infralitorala sandbottnar i Svarta havet	1110, 1130, 1160
MB64	Infralitorala lerbottnar i Svarta havet	1130, 1160
MC34	Cirkalitorala grova sediment i Svarta havet	1160
MC44	Cirkalitorala blandade sediment i Svarta havet	
MC54	Cirkalitorala sandbottnar i Svarta havet	1160
MC64	Cirkalitorala lerbottnar i Svarta havet	1130, 1160
MD34	Cirkalitorala grova sediment i utsjön i Svarta havet	
MD44	Cirkalitorala blandade sediment i utsjön i Svarta havet	
MD54	Cirkalitorala sandbottnar i utsjön i Svarta havet	
MD64	Cirkalitorala lerbottnar i utsjön i Svarta havet	

Medelhavet		
MA35	Litorala grova sediment i Medelhavet	1160, 1130
MA45	Litorala blandade sediment i Medelhavet	1140, 1160
MA55	Litorala sandbottnar i Medelhavet	1130, 1140, 1160
MA65	Litorala lerbottnar i Medelhavet	1130, 1140, 1150, 1160
MB35	Infralitorala grova sediment i Medelhavet	1110, 1160
MB45	Infralitorala blandade sediment i Medelhavet	
MB55	Infralitorala sandbottnar i Medelhavet	1110, 1130, 1150, 1160
MB65	Infralitorala lerbottnar i Medelhavet	1130, 1150
MC35	Cirkalitorala grova sediment i Medelhavet	1110, 1160
MC45	Cirkalitorala blandade sediment i Medelhavet	
MC55	Cirkalitorala sandbottnar i Medelhavet	1110, 1160
MC65	Cirkalitorala lerbottnar i Medelhavet	1130, 1160
MD35	Cirkalitorala grova sediment i utsjön i Medelhavet	
MD45	Cirkalitorala blandade sediment i utsjön i Medelhavet	
MD55	Cirkalitorala sandbottnar i utsjön i Medelhavet	
MD65	Cirkalitorala lerbottnar i utsjön i Medelhavet	
ME35	Övre batyala grova sediment i Medelhavet	
ME45	Övre batyala blandade sediment i Medelhavet	
ME55	Övre batyala sandbottnar i Medelhavet	
ME65	Övre batyala lerbottnar i Medelhavet	
MF35	Nedre batyala grova sediment i Medelhavet	
MF45	Nedre batyala blandade sediment i Medelhavet	
MF55	Nedre batyala sandbottnar i Medelhavet	
MF65	Nedre batyala lerbottnar i Medelhavet	

BILAGA III

MARINA ARTER SOM AVSES I ARTIKEL 5.5

1. dvärgsågfisk (*Pristis clavata*)
2. småtandad sågfisk (*Pristis pectinata*)
3. allmän sågfisk (*Pristis pristis*)
4. brugd (*Cetorhinus maximus*) och vithaj (*Carcharodon carcharias*)
5. slätkäxa (*Etmopterus pusillus*)
6. *Mobula alfredi*
7. *Mobula birostris*
8. *Mobula mobular*
9. *Mobula rochebrunei*
10. *Mobula japanica*

11. *Mobula thurstoni*
12. *Mobula eregoodootenkee*
13. *Mobula tarapacana*
14. *Mobula kuhlii*
15. *Mobula hypostoma*
16. svartbuchsrocka (*Dipturus nidarosiensis*)
17. grårocka (*Rostroraja alba*)
18. hajrockor (*Rhinobatidae*)
19. havsängel (*Squatina squatina*)
20. lax (*Salmo salar*)
21. öring (*Salmo trutta*)
22. nordsjösik (*Coregonus oxyrhynchus*)

BILAGA IV

FÖRTECKNING ÖVER INDIKATORER FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD FÖR JORDBRUKSEKOSYSTEM SOM AVSES I

ARTIKEL 11.2

Indikator	Beskrivning, enheter och metod för att fastställa och övervaka indikatorn
Index för gräsmarksfjärilar	<p>Beskrivning: Denna indikator är sammansatt av arter som anses vara karakteristiska för europeiska gräsmarker, som förekommer i en stor del av Europa och som omfattas av merparten av övervakningssystemen för dagfjärilar. Den är baserad på det geometriska medelvärdet av trender för arter.</p> <p>Enhet: Index.</p> <p>Metod: Den metod som utvecklats och används av Butterfly Conservation Europe, Van Swaay, C.A.M, <i>Assessing Butterflies in Europe - Butterfly Indicators 1990-2018</i>, Technical report, Butterfly Conservation Europe, 2020.</p>
Lager av organiskt kol i mineraljordar i åkermark	<p>Beskrivning: Denna indikator beskriver lagret av organiskt kol i mineraljordar i åkermark på ett djup av 0–30 cm.</p> <p>Enhet: ton organiskt kol/ha.</p> <p>Metod: Enligt bilaga V till förordning (EU) 2018/1999 i enlighet med IPCC:s riktlinjer för nationella inventeringar av växthusgaser från 2006, som stöds av Land Use and Coverage Area frame Survey (LUCAS) Soil, Jones A. et al., LUCAS Soil 2022, JRC technical report, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2021.</p>

Andel jordbruksmark med landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald

Beskrivning: Landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald, *såsom buffertzoner, häckar, enskilda träd eller träddungar, trädrader, åkerkanter, jordlotter, diken, vattendrag, mindre våtmarker, terrasser, gränsrösen, stenmurar, mindre dammar och kulturella element*, är element av permanent naturlig eller delvis naturlig vegetation i jordbrukslandskapet som tillhandahåller ekosystemtjänster och främjar biologisk mångfald.

För att detta ska vara fallet måste landskapselementen utsättas för så få *negativa* yttre störningar som möjligt för att skapa säkra livsmiljöer för olika taxa, och de behöver därför uppfylla följande villkor:

- a) De får inte utnyttjas för produktion inom jordbruket (inklusive bete eller foderproduktion), *såvida inte sådant nyttjande är nödvändigt för att bevara den biologiska mångfalden.*
- b) De bör inte behandlas med gödselmedel eller bekämpningsmedel, med undantag för låginsatsbehandling med fastgödsel.

Mark i träda, *inbegripet tillfälligt*, kan betraktas som landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald om den uppfyller kriterierna i andra stycket a och b. Produktiva träd som ingår i *hållbara* system för trädjordbruk eller *träd i extensiva gamla fruktodlingar på permanenta gräsmarker* och produktiva element i ■ häckar kan också betraktas som landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald, om de uppfyller kriteriet i andra stycket b, och om skörden endast sker vid tidpunkter då det inte innebär en negativ påverkan på hög biologisk mångfald.

Enhet: Procent (andel av utnyttjad jordbruksareal).

Metod: I enlighet med indikator I.21, bilaga I till förordning (EU) 2021/2115, baserad på den *senast uppdaterade versionen av* LUCAS för landskapselement, Ballin M. m.fl., Redesign sampling for Land Use/Cover Area Framework Survey (LUCAS), Eurostat 2018, och för mark i träda, Farm Structure, Reference Metadata in Single Integrated Metadata Structure, webbpublikation, Eurostat, *och i tillämpliga fall för landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald och som inte omfattas av den ovanstående metoden, metod som medlemsstaterna utarbetar i enlighet med artikel 11.7 i denna förordning.*

Lucas-metoden uppdateras regelbundet för att öka tillförlitligheten hos de uppgifter som används i unionen och på nationell nivå av medlemsstaterna när de genomför sina nationella restaureringsplaner.

BILAGA V

INDEX FÖR VANLIGA JORDBRUKSFÅGLAR PÅ NATIONELL NIVÅ

Beskrivning

Indexet för vanliga jordbruksfåglar sammanfattar populationstrender för vanliga och utbredda fåglar i jordbruksmark och är tänkt som ett mått för att bedöma den biologiska mångfalden i jordbruksekosystem i Europa. Det nationella indexet för vanliga jordbruksfåglar är ett sammansatt flerartsindex som mäter förändringstakten i den relativa abundansen av jordbruksfåglar i utvalda undersökningsområden på nationell nivå. Detta index baseras på särskilt utvalda arter som är beroende av livsmiljöer i jordbrukslandskapet för födosök eller häckning, eller båda. Nationella index för vanliga jordbruksfåglar baseras på artuppsättningar som är relevanta för respektive medlemsstat. Det nationella indexet för vanliga jordbruksfåglar beräknas i förhållande till ett basår för vilket indexvärdet vanligtvis är 100. Trendvärden uttrycker den totala populationsförändringen i populationsstorlek för de aktuella jordbruksfågarna under en period av år.

Metod: Brlík m.fl. (2021): Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds. *Sci Data* 8, 21. <https://doi.org/10.1038/s41597-021-00804-2>

Medlemsstater med historiskt sett mer utarmade populationer av jordbruksfåglar: medlemsstater där minst hälften av de arter som ingår i det nationella indexet för vanliga jordbruksfåglar har en negativ långsiktig populationstrend. I medlemsstater där det inte finns några uppgifter om långsiktiga populationstrender för vissa arter används information om arternas europeiska status.

De berörda medlemsstaterna är

Tjeckien

Danmark

Tyskland

Estland

Spanien

Frankrike

Italien

Luxemburg

Ungern

Nederländerna

Finland

”Medlemsstater med historiskt sett mindre utarmade populationer av jordbruksfåglar:
medlemsstater där mindre än hälften av de arter som ingår i det nationella indexet för vanliga
jordbruksfåglar har en negativ långsiktig populationstrend. I medlemsstater där det inte finns några
uppgifter om långsiktiga populationstrender för vissa arter används information om arternas
europeiska status.

De berörda medlemsstaterna är

Belgien

Bulgarien

Irland
Grekland
Kroatien
Cypern
Lettland
Litauen
Malta
Österrike
Polen
Portugal
Rumänien
Slovenien
Slovakien
Sverige

Förteckning över arter som ingår i indexet för vanliga jordbruksfåglar i medlemsstaterna

Belgien – Flandern	Belgien – Vallonien
<i>Alauda arvensis</i>	<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>	<i>Anthus pratensis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>	<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Falco tinnunculus</i>	<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Haematopus ostralegus</i>	<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>	<i>Hirundo rustica</i>
<i>Limosa limosa</i>	<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>	<i>Linaria cannabina</i>
<i>Motacilla flava</i>	<i>Miliaria calandra</i>
<i>Numenius arquata</i>	<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>	<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>	<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>	<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sylvia communis</i>	<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Vanellus vanellus</i>	<i>Sturnus vulgaris</i>
	<i>Sylvia communis</i>
	<i>Vanellus vanellus</i>

Bulgarien
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Upupa epops</i>

Tjeckien
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Danmark
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Corvus corone</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Gallinago gallinago</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia curruca</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Tyskland
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Milvus milvus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Estland
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Irland
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Columba oenas</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Corvus cornix</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Fringilla coelebs</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Phasianus colchicus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>

Grekland
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Apus apus</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis chloris</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus corone</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Delichon urbicum</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco naumanni</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo daurica</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Linaria cannabina</i>

<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>
<i>Upupa epops</i>

Spanien
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Alectoris rufa</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Pterocles orientalis</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Tetrax tetrax</i>
<i>Upupa epops</i>

Frankrike
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Alectoris rufa</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Buteo buteo</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Kroatien
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Italien
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis chloris</i>
<i>Corvus cornix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Passer domesticus italiae</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Upupa epops</i>

Cypern
<i>Alectoris chukar</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Clamator glandarius</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Coracias garrulus</i>
<i>Corvus corone cornix</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Francolinus francolinus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Iduna pallida</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Oenanthe cypriaca</i>
<i>Parus major</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sylvia conspicillata</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>

Lettland
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carpodacus erythrinus</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Litauen
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Luxemburg
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sylvia communis</i>

Ungern
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Malta
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Cettia cetti</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Monticola solitarius</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia conspicillata</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>

Nederländerna
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calidris pugnax</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Gallinago gallinago</i>
<i>Haematopus ostralegus</i>
<i>Hippolais icterina</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Numenius arquata</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Spatula clypeata</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Tringa totanus</i>
<i>Turdus viscivorus</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Österrike
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus spinoletta</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus citrinella</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Polen
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Portugal
<i>Athene noctua</i>
<i>Bubulcus ibis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Delichon urbicum</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius meridionalis</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Milvus migrans</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Upupa epops</i>

Rumänien
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Slovenien
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Columba oenas</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
<i>Picus viridis</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>

<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Slovakien
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Finland
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Delichon urbica</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Numenius arquata</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Sverige
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

BILAGA VI

FÖRTECKNING ÖVER INDIKATORER FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD FÖR SKOGSEKOSYSTEM SOM AVSES I ARTIKEL 12.2 OCH 12.3

Indikator	Beskrivning, enheter och metod för att fastställa och övervaka indikatorn
Stående död ved	<p>Beskrivning: Denna indikator visar mängden icke-levande stående träbiomassa i skog och annan trädbevuxen mark.</p> <p>Enhet: m3/ha.</p> <p>Metod: Den metod som utvecklats och används av FOREST EUROPE, State of Europe's Forests 2020, FOREST EUROPE 2020, och i beskrivningen av nationella skogsinventeringar i Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting, Springer, 2010, med beaktande av den metod som anges i bilaga V till förordning (EU) 2018/1999 i enlighet med IPCC:s riktlinjer för nationella inventeringar av växthusgaser från 2006.</p>
Liggande död ved	<p>Beskrivning: Denna indikator visar mängden icke-levande liggande träbiomassa i skog och annan trädbevuxen mark.</p> <p>Enhet: m3/ha.</p> <p>Metod: Den metod som utvecklats och används av FOREST EUROPE, State of Europe's Forests 2020, FOREST EUROPE 2020, och i beskrivningen av nationella skogsinventeringar i Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting, Springer, 2010, med beaktande av den metod som anges i bilaga V till förordning (EU) 2018/1999 i enlighet med IPCC:s riktlinjer för nationella inventeringar av växthusgaser från 2006.</p>
Andel skogsmarker med olikåldrig struktur	<p>Beskrivning: Denna indikator avser andelen skogar som är tillgängliga för träförsörjning (produktionsskogar) och som har olikåldrig struktur i förhållande till skogar med likåldrig struktur.</p>

	<p>Enhet: Procent produktionsskog med olikåldrig struktur.</p> <p>Metod: Den metod som utvecklats och används av FOREST EUROPE, State of Europe's Forests 2020, FOREST EUROPE 2020, och i beskrivningen av nationella skogsinventeringar i Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting, Springer, 2010.</p>
Skoglig konnektivitet	<p>Beskrivning: Skoglig konnektivitet är ett mått på hur sammanhängande eller fragmenterat skogslandskapet är. Det definieras från 0–100.</p> <p>Enhet: Index.</p> <p>Metod: Den metod som utvecklats av FAO, Vogt P., et al., FAO – State of the World's Forests: Forest Fragmentation, JRC Technical Report, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2019.</p>
Index för vanliga skogsfåglar	<p>Beskrivning: Indikatorn för skogsfåglar beskriver trenderna i abundansen av vanliga skogsfåglar i hela deras europeiska utbredningsområde över tiden. Det är ett sammansatt index som tagits fram utifrån observationsdata om fågelarter som är karakteristiska för skogshabitat i Europa. Indexet baseras på en särskild förteckning över arter i varje medlemsstat.</p> <p>Enhet: Index.</p> <p>Metod: Brlík m.fl. Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds, Sci Data 8, 21. 2021.</p>

Lager av organiskt kol	<p>Beskrivning: Denna indikator beskriver lagret av organiskt kol i förna och mineraljord på ett djup av 0–30 cm i skogsekosystem.</p> <p>Enhet: ton organiskt kol/ha.</p> <p>Metod: Enligt bilaga V till förordning (EU) 2018/1999 i enlighet med IPCC:s riktlinjer för nationella inventeringar av växthusgaser från 2006, som stöds av Land Use and Coverage Area frame Survey (LUCAS) Soil, Jones A. et al., LUCAS Soil 2022, JRC technical report, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2021.</p>
Andelen skogsmarker som domineras av inhemska trädarter	<p>Beskrivning: Andelen skogar och annan trädbevuxen mark som domineras av (>50 % täckning) inhemska arter</p> <p>Enhet: procent</p> <p>Metod: Utvecklad och använd av FOREST EUROPE, State of Europe's Forests 2020, FOREST EUROPE 2020, och i beskrivningen av nationella skogsinventeringar i Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting, Springer, 2010.</p>
Trädartsblandning	<p>Beskrivning: Denna indikator beskriver det genomsnittliga antal trädarter som förekommer i skogsområden</p> <p>Enhet: Index</p> <p>Metod: På grundval av FOREST EUROPE, State of Europe's Forests 2020, FOREST EUROPE 2020, och i beskrivningen av nationella skogsinventeringar i Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting, Springer, 2010.</p>

BILAGA VII

FÖRTECKNING ÖVER EXEMPEL PÅ RESTAURERINGSÅTGÄRDER SOM AVSES I ARTIKEL 14.16

1. Restaurera våtmarker genom att återväta dränerade torvmarker, avlägsna dräneringssystem i torvmarker, återväta invallade områden och upphöra med torvbrytning.
2. Förbättra hydrologiska förhållanden genom att öka kvantitet, kvalitet och dynamik hos ytvatten och förbättra grundvattennivåer för naturliga och delvis naturliga ekosystem.
3. Avlägsna oönskad buskvegetation och planteringar av icke-inhemska arter på gräsmarker, i våtmarker, i skogar och på mark med sparsam vegetation.
4. Tillämpa paludikultur.
5. Återskapa meandring i vattendrag och återansluta artificiellt avskurna meanderslingor och korvsjöar.
6. Avlägsna longitudinella och laterala hinder, t.ex. vallar och dammar, ge mer utrymme åt vattendragens dynamik och restaurera fritt strömmande sträckor av vattendrag.

7. Åternaturalisera vattendragsfårors botten, sjöar och låglandsvattendrag genom att t.ex. avlägsna artificiell bottenarmering, optimera substratets sammansättning, förbättra eller utveckla arealen av livsmiljöer.
8. Återställa naturliga sedimenteringsprocesser.
9. Inrätta strandnära buffertar, t.ex. strandskogar, buffertzoner, ängar eller betesmarker.
10. Öka de ekologiska elementen i skogar, t.ex. stora, gamla och döende träd (habitatträd) och mängden liggande och stående död ved.
11. Arbeta för en diversifierad skogsstruktur i fråga om t.ex. artsammansättning och ålder, möjliggöra naturlig förnyring och succession av trädarter.
12. Bistå provenienser och arter att migrera där detta kan behövas på grund av klimatförändringar.
13. Öka den skogliga mångfalden genom att restaurera mosaiker av andra livsmiljöer än skog, t.ex. öppna fläckar med gräsmark eller hedmark, dammar eller bergspartier
14. Använda metoder för ”naturnära” skogsbruk eller ”kontinuitets” skogsbruk, införa inhemska trädarter.

15. Stödja utvecklingen av gammal skog med inhemska arter och mogna bestånd, t.ex. genom att upphöra med avverkning eller genom aktiv förvaltning som är gynnsam för utvecklingen av självreglerande funktioner och lämplig resiliens.
16. Införa landskapselement som gynnar en hög mångfald i åkermark och intensivt brukad gräsmark, t.ex. buffertzoner, åkerkanter med inhemska blommor, häckar, träd, små skogar, terrassmurar, dammar, habitatkorridorer och språngbräddor för arters spridning osv.
17. Öka andelen jordbruksareal som omfattas av agroekologiska brukningsmetoder som ekologiskt jordbruk eller trädjordbruk, odling av flera grödor (multicropping) och växelbruk, integrerad bekämpning av skadegörare och hantering av näringsämnen.
18. Minska betesintensiteten eller slåtterfrekvensen på gräsmarker där så är relevant och återinföra extensivt bete med tamdjur och extensiva slåtterssystem där de har upphört.
19. Stoppa eller minska användningen av kemiska växtskyddsmedel samt mineralgödsel och stallgödsel.
20. Upphöra med plöjning av gräsmarker och introduktion av frön av produktiva gräs.

21. Avlägsna planteringar på tidigare dynamiska dynsystem i inlandet för att återskapa den naturliga vinddynamiken för att gynna öppna livsmiljöer.
22. Förbättra konnektiviteten mellan livsmiljöer för att möjliggöra utveckling av populationer av arter och möjliggöra ett tillräckligt utbyte av individer och gener samt för arters migration och anpassning till klimatförändringar.
23. Låta ekosystemen utveckla sin egen naturliga dynamik, till exempel genom att upphöra med nyttjande och främja ett mer naturligt och vilt tillstånd.
24. Avlägsna och begränsa invasiva främmande arter och förhindra eller minimera nya introduktioner.
25. Minimera fiskets negativa påverkan på det marina ekosystemet, till exempel genom att använda redskap med mindre påverkan på havsbotten.
26. Restaurera viktiga lek- och uppväxtområden för fisk.
27. Tillhandahålla strukturer eller substrat för att stimulera det marina livet till stöd för återställandet av korall, ostron eller blockrev.
28. Restaurera sjögräsängar och kelpskogar genom att aktivt stabilisera havsbotten, minska och om möjligt eliminera påverkansfaktorer eller genom aktiv förökning och plantering.

29. ***Restaurera eller förbättra tillståndet för populationen av karakteristiska inhemska arter som är oumbärliga för marina livsmiljöers ekologi genom att genomföra passiva eller aktiva restaureringsåtgärder, t.ex. att införa ungfiskar.***
30. Minska olika former av havsförorening, t.ex. näringsämnesbelastning, buller och plastavfall.
31. Öka mängden urbana grönytor med ekologiska element, t.ex. parker, träd och skogsområden ■ , gröna tak, gräsmarker med vilda blommor, trädgårdar, stadsodling, trädkantade gator, urbana ängar och häckar, dammar och vattendrag, ***med beaktande av bland annat arternas mångfald, inhemska arter, lokala förhållanden och resiliens mot klimatförändringar.***
32. Stoppa, minska eller åtgärda förorening från läkemedel, farliga kemikalier, avloppsvatten från tätbebyggelse och industrier och annat avfall, inklusive skräp och plast samt ljusförorening i alla ekosystem.
33. Omvandla tidigare exploaterad mark, f.d. industriområden och täkter till naturområden.

Or. en